Poštnina plačana v gotovini.

Leto XVIII., št. 114 — Ljubljana, sreda 19. maja 1937 — Cena 2 Din

Upravništvo, Ljubljana, Knaflijeva ulica 5 — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11 — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2 Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.— Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo: Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Gosposka ulica 11, telefon št. 2440, Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Preokret v verski politiki Rusije

Ob zadnji obletnici februarske revolucije se je med »Pravdo« in »Izvestji«, obema vodilnima sovjetskima listoma razvila izredno zanimiva polemika, ki je vzbudila vseobčo pozornost ne samo v Rusiji, marveč so jo zabeležili tudi mnogi inozemski listi. Veliki ideolog komunizma Buharin je v uvodniku »Pravde« trdil, da živi ruski narod svoje pravo življenje šele od revolucije dalje; vse, kar je bilo prej, da je temna doba reakcije in vse znamenitejše osebnosti te dobe so bili hlapci teme, robstva, fevdalstva in nasilstva. Buharin je s tem samo ponovil komunistični nauk, ni pa pomislil, da se je ruski človek medtem že zavedel svoje davne tradicije in slavne preteklosti in da so množice že trdno stale na prejšnjih temeljih, hoteč na njih graditi novo življenje.

Fanatični doktrinarec Buharin, dasi po pokolenju čistokrven Rus, ni znal prisluhniti narodu in ni razumel njegovih teženj. Zanimivo pa je, da ga je v tem pogledu ostro zavrnil Žid Radek v »Izvestjih« in da je bila vsa javnost takoj na njegovi strani. »Ruski narod ni od včeraj,« je pisal Radek, »in tudi naše delo se ni začelo na dani znak, ko je petrograjska vojska prestopila pod rdečo zastavo in pokončala trhli carizem. Več ko tisoč let je za nami in mnoga pokolenja so dala svoje najboljše moči ter žrtvovala svoje najboljše sinove v delu za gradnjo ruske države. Ti delavci so naši predhodniki in vse, kar se je ustvarilo dobrega in velikega, tvori danes naše trdne temelje.«

Ta izjava, ki se je spomnila s pohvalo vseh borb ruskega naroda za osvojitev in naselitev pol Azije in pol Evrope, je bila za sovjetsko javnost kakor novo razodetje in odkritje. Prebila je led mrzle materialistične doktrine in silno povzdignila rusko narodno samozavest. Posledice so se kmalu pokazale. Vlada je odločno prepovedala nekoč priljubljeno smešenje junakov ruskih narodnih pripovedk ter na široko odprla vrata svobodnemu udejstvovanju ruske narodne misli. Puškinske proslave so bile prve prireditve te vrste, ki se jih je ves narod udeleževal z velikim navdušenjem. Pokazalo se je, da je nacionalna kulturna tradicija daleko močnejša nego novi mednarodni nauk, ki je pustil srce mrzlo.

Proces zopetne nacionalizacije se je nadaljeval, se nadaljuje in še davno ni završen. Mnogo je znamenj v današnjem ruskem življenju, ki kažejo določen razvoj v tem pravcu. Gotovo ni eno najmanjših in najnepomembnejših dejstvo, da se sovjetska vlada polagoma in postopoma miri celo s pravoslavjem. Morda je ravno v tem očitna najsilnejša težnja širokih narodnih plasti po historizmu in nacionalizmu.

Deset let je moskovska vlada vodila najhujši boj proti verskemu čustvovanju. Rušila, zapirala in socializirala je cerkve in molilnice vseh veroizpovedi, pri čemer je s fanatizmom segala ravno po onih objektih, ki so bili najtesneje zvezani z narodovo dušo in z narodovo zgodovino. Uradna veroizpoved je bila brezboštvo in kdor se ni priznaval k tej negaciji vseh ver, je bil obenem sovražnik države, stranke in osnovnega načela novega reda. Razgrom vseh cerkvenih organizacij pa je imel nepričakovano posledico. Zvesti so ostali veri in cerkvi ravno najboljši med učečo cerkvijo in verno občino. Vlada je s svojim preganjanjem le očistila nauk in organizacijo one navlake, ki je oboje naravnost kompromitirala. Duhovniški posel je postal apostolat in vernost je zopet dobila priokus mučeništva. Nesebični apostoli, ki so bili, kakor v Kristovih časih, izobčeni iz vladajoče družbe, so z lahkoto tekmovali z dobro plačanimi propovedniki brezboštva.

Vlada je naposled izprevidela, da bi morala podleči prej ali slej v tem neenakem boju. Spoznala je, da tvori pravoslavje eno izmed najjačjih zgodovinskih tradicij naroda in da po očiščenju od navlake nikakor ni mogoče podcenjevati njegove prerojene moralne sile. Videla je tudi, da se verni narod zateka k raznim zakotnim razkolom, ki so od nekdaj slabili moč države in naroda. Končno se je uverila, da osnove pravega krščanstva niso tako zelo v nasprotstvu z osnovami novega reda, kakor so to sprva mislili in zatrjevali na obeh straneh.

Vsa ta spoznanja so dala posledico, da so v Kremlju načeli odločno revizijo svojih odnosov napram veroizpovedim. Stalinova ustava je nekoč brezpravne duhovnike izenačila z ostalimi državljani, dočim so doslej stali na enaki stopinji z berači, blazneži in zločinci. Ne samo, da niso imeli državljanskih pravic, celo pravica do dela in zaslužka jim ni bila priznana. Ista ustava je priznala obstoj cerkvenih občin in splošne cerkvene organizacije. Zadnje, kar je vlada storila v tem pravcu, pa je naravnost hud udarec uradnemu brezboštvu: opustila je na univerzah v Moskvi in Leningradu tečaje za pouk protiverske propagande. Poleg historizma, ki je dosegel v Rusiji naravnost elementaren razmah, je bilo za vlado merodajno tudi izrazito politično stališče. V sovjetskih listih se že pojavljajo napadi na kljukasti križ, češ da slednji barbarsko zatira cerkve in jih skuša izbrisati z lica zemlje. V Moskvi so uvideli, da jim je zatiranje veroizpovedi sproti jemalo simpatije inozemstva, osobito anglosaškega sveta, kjer je svoboda vesti v visokih číslih. Okrenili so tedaj s svojo znano prožnostjo dosedanjo politiko in gotovo ne bo dolgo, pa iz Rusije ne bo več glasov o preganjanju vere, ki je v ostalem svetu redno vzbujala nerazpoloženje do sovjetov. Ta razvoj smemo sedaj označiti kot novo fazo v notranjem razvoju sovjetske države.

NOVA VLADA V VALENCIJI BREZ CABALLERA IN DEL VAYA

Vlado je sestavil socialist Juan Negrin ter so v njej zastopane vse skupine ljudske fronte razen anarhistov

Valencija, 18. maja. o. Danes je bila rešena kriza španske vlade. Po ostavki vlade Larga Caballera so se vršile obširne konzultacije. Predsednik republike Azana se je posvetoval z voditelji vseh parlamentarnih strank in je nato najprej poveril mandat za sestavo vlade dosedanjemu min. predsedniku Largu Caballeru, čegar misija pa ni uspela. Komunisti so odklonili vsako nadaljnje sodelovanje v njegovi vladi, ker so smatrali, da je Caballero premalo energičen. Po ponovnih posvetih z voditelji strank je nato predsednik republike poveril sestavo nove vlade socialističnemu poslancu Juanu Negrinu, zahteval pa je, da mora sestaviti vlado, ki bo neodvisna od delavskih sindikalnih organizacij in ki se bo naslanjala izključno na parlament. Nova vlada se mora otresti ekstremnih levičarskih elementov in doseči koncentracijo vseh političnih skupin, združenih v ljudski fronti. Negrin je svojo nalogo po dolgotrajnih pogajanjih izpolnil in je danes predložil predsedniku republike listo nove vlade, ki je sestavljena takole:

Sestava nove vlade

Min. predsednik: **Juan Negrin** (socialist),
zunanje zadeve: **Josue Giral** (republikan. levica),
narodna obramba: **Indalecio Prieto** (socialist),
pravosodje: **Manuel De Iruzo** (baskiški nacionalist),
notranje zadeve **Julijan Azaguiosa** (socialist),
prosveta in zdravstvo: **Hernandes** (komunist),
kmetijstvo: **Vincencio Iribe** (komunist) ,
javna dela in promet: **Ina de Los Rios** (repub. unija),
socialne zadeve: **Jaime Uiguada** (katal. levica).

Propagandno ministrstvo je bilo ukinjeno in posli tega ministrstva poverjeni zunanjemu ministrstvu.

V vladi so torej zastopane vse skupine ljudske fronte razen anarhistov, izločeni pa so predstavniki delavske sindikalne zveze in delavske unije. **Najznačilnejše je, da sta iz vlade izpadla glavna voditelja Largo Caballero in dosedanji zunanji minister Del Vayo,** kar je predvsem posledica osebnih nasprotij. V ostalem bo nova vlada v glavnem zastopala dosedanje smernice. Verjetno je, da bo bolj energično obračunala s skrajnimi levičarji in anarhisti.

Boj do zmage — glavna naloga nove vlade

Predsednik nove vlade Negrin je danes sprejel domače in tuje novinarje in jim podal načelno izjavo o programu in smernicah svoje vlade. Predvsem je naglasil, da se smatra njegova vlada že po svoji politični sestavi za poklicano zastopnico vseh strank in skupin, ki so odločene, da do kraja zatro upor ter zagotove svobodo in neodvisnost Španije. Obžaluje, ker zastopniki strokovnih organizacij niso hoteli sodelovati v novi vladi, upa pa, da bodo to svoje stališče izpremenili in podprli njegovo delo. **Vlada smatra za svojo glavno nalogo, da nadaljuje borbo proti upornikom do končne in popolne zmage. V Španiji ni mogoč mir, dokler ne bo upor popolnoma zatrt. Vlada smatra ohranitev reda in miru v zaledju za pogoj zmage nad uporniki in je trdno odločena, da ohrani brezpogojni red in mir, ter ne bo za nobeno ceno dopustila, da bi kdorkoli netil nemire in izzival neredc. Za svojo prvo in najnujnejšo dolžnost smatra koncentracijo in poenostavitev vodstva vojaških operacij in gospodarske politike. Vlada je trdno odločena čim najtesneje sodelovati s parlamentom, ki se mu bo predstavila že v prihodnjih dneh. Na polju mednarodne politike bo nadaljevala politiko svoje prednice in že ob svojem prvem nastopu ponovno in slovesno protestira proti vsem omejitvam, ki bi jih naložil londonski odbor za nevmešavanje legalni in zakoniti španski vladi. S spoštovanjem in hvaležnostjo se nova vlada ob svojem nastopu spominja vseh žrtev ki so v 10-mesečni borbi za obrambo republike dale svoje življenje na oltar svobodne domovine.**

Razpust vrhovnega vojnega sveta

Nova vlada se je danes predstavila predsedniku republike in je takoj po prisegi prevzela posle. **Prvi ukrep, ki ga je izdala nova vlada, je bil razpust vrhovnega vojnega sveta. Posle vrhovnega vojnega sveta bo odslej vodil ministrski svet. Obenem je bila odrejena reorganizacija generalnega štaba in so bila njegova pooblastila znatno razširjena.**

Juan Negrin

Novi ministrski predsednik Juan Negrin je star 48 let. Po poklicu je profesor biologije na madridski univerzi. Kot narodni poslanec je užival glas odličnega strokovnjaka za gospodarska vprašanja in je zlasti zadnja leta sodeloval v vseh gospodarskih odborih parlamenta. Odločilne važnosti je bilo njegovo delo pri sestavi sedanje republikanske ustave. Politično pripada zmernejši socialistični struji. V španskih političnik krogih uživa veliko popularnost in zaupanje. Od njega pričakujejo, da bo energično zatri anarhiste ter ustvaril pogoje, ki bi omogočili uspešno posredovanje Francije in Anglije za sklenitev premirja in končno ureditev španskih notranjih zadev.

Položaj na frontah

London, 18. maja. o. O položaju na španskih frontah, zlasti pa o borbah na baskovski fronti prihajajo zelo nejasna in nasprotujoča si poročila. Iz vladnega tabora poročajo, da so bili napadi nacionalistov v vseh odsekih odbiti ter da so imeli francovci hude izgube. Železnega obroča vladnih čet okrog Bilbaa nacionalisti kljub neprestanim napadom niso mogli nikjer prebiti. V ostalem poročajo iz vladnega tabora, da zaradi slabega vremena tudi danes ni bilo nikakih večjih in važnejših dogodkov. Francovci izjavljajo na drugi strani, da se njihovo prodiranje na baskovski fronti nadaljuje po določenem načrtu in da so tudi danes nacionalistične čete napredovale v odseku med Guernico in Durangom vzdolž ceste proti Bilbau, kjer so zasedle nekatere važnejše višine, tako da se je njihov položaj znatno popravil.

Nacionalisti tudi demantirajo vesti iz republikanskega tabora, da so v madridskem univerzitetnem okraju v Toledu od vseh strani obkoljeni. Gotovo je le toliko, da ofenziva francovcev proti Bilbau le silno počasi napreduje in da si morajo vsako postojanko izvojevati s silnimi žrtvami. Baski so slej ko prej trdno prepričani, da bodo na svojih izredno močnih postojankah pred Bilbaom nadaljnje prodiranje francovcev popolnoma ustavili. Po zadnjih vesteh nacionalisti še tudi niso vkorakali v Amorebieto, ki so jo Baski sicer zapustili, jo pa drže pod stalnim topniškim ognjem.

Nacionalisti zasedli Amorebieto

BILBAO, 18. maja. AA. Uporniki so davi zarana vkorakali v Amorebieto. Baskovski zaščitni oddelki so se upirali do 5. zjutraj. Baski so rešili ves vojaški material.

Živahen promet med Rusijo in Španijo

Carigrad, 18. maja. AA. V zadnjih 11 dneh je 6 sovjetskih in 8 španskih ladij plulo skozi Dardanele v Sredozemsko morje. Vse te ladje so namenjene v španske vode. V istem času je odplulo v Črno morje 10 sovjetskih in 6 španskih ladij.

Kralj Viktor Emanuel odpotoval v Budimpešto

Danes bo italijanska kraljevska dvojica prispela v madžarsko prestolnico, kjer bo ostala tri dni

Rim, 18. maja. br. Davi ob 10.30 sta italijanski kralj Viktor Emanuel in kraljica Helena v spremstvu princese Marije Savojske in zunanjega ministra grofa Ciana ter 14 visokih odličnikov odpotovala na obisk v Budimpešto. Dvorni vlak ima šest velikih salonskih vagonov ter dve najmodernejši lokomotivi, ki lahko razvijata brzino do 120 km. Vlak bo vozil kot pospešeni ekspresni vlak, tako da bo rabil iz Rima v Budimpešto namestu običajnih 27 samo 22 do 23 ur ter bo prispel v Budimpešto jutri okrog poldneva. Na madžarski meji pripravljajo italijanski kraljevski dvojici velik sprejem. Kralj in kraljica ostaneta v Budimpešti [illegible] Grof Ciano bo imel za bivanja v Budimpešti važne razgovore z madžarskimi državniki. V zvezi s tem podčrtavajo madžarski listi posebno važnost obiska italijanskega kralja.

Na kolodvoru v Rimu so se zbrali k slovesu vsi člani vlade z Mussolinijem na čelu, višji fašistični funkcionarji in drugi odličniki. Častno četo sta tvorila kraljeva garda in oddelek fašistične milice. Občinstvo je na vsej poti od dvora do kolodvora prirejalo kraljevskemu paru velike ovacije.

Današnji listi posvečajo kraljevemu obisku v Budimpešti obširne članke in naglašajo predvsem, da bo ta obisk še bolj učvrstil prijateljske odnošaje med Rimom in Budimpešto. To bo obenem vidna manifestacija, ki naj dokaže, da so ostali odnošaji med Italijo in Madžarsko ne samo docela neizpremenjeni, marveč da je os Rim-Berlin še bolj povezala Italijo in Madžarsko, ki ostane skupno z Avstrijo slej ko prej čvrsto na temeljih rimskih protokolov, ki so za obe strani rodili povoljne uspehe na političnem in gospodarskem polju.

Krvava tragedija pri Mengšu

Mož ustrelil svaka in ženo, nato pa še sebe — Mož in žena mrtva, svak se v bolnici bori s smrtjo

Mengeš, 18. maja. Nocoj okrog 19. se je odigrala v vasi Topole, kakega pol kilometra daleč od Mengša ob banovinski cesti v hiši delavca Petra Zarnika krvava družinska tragedija. V Zarnikovi družini ni bilo prijetnega življenja. Z ženo se nista razumela in prišlo je tako daleč, da je moralo celo sodišče intervenirati in pozvati moža, naj malo bolj skrbi za svoja dva otroka, 3 letno Pepco in 5mesečno Štefanijo. Baš danes popoldne je Zarnik prejel od sodišča tozadevni poziv. To ga je hudo razkačilo in ko se je zvečer vrnil domov, se je vnel med njim in ženo prepir. Ženin brat, zidar Fran Drolc, je skušal posredovati, vendar pa je slabo naletel.

Zarnik, ki je bil očividno malo vinjen, je svaka podil od hiše. V navalu srda je potegnil revolver in začel na svaka streljati. Drolc je v strahu skočil skozi okno in bežal od hiše, toda Zarnik je planil za njim in oddal nanj tri strele iz Browninga kalibra 6.35 mm. Dva strela sta zadela Drolca v trebuh. Bežal je še kakih 100 m, nato pa se je zgrudil v mlaki krvi.

Žena, preplašena zaradi strelov, je planila iz hiše in rotila moža, naj ne strelja. Toda mož se je obrnil proti njej in tudi na njo oddal več strelov. En strel jo je zadel v srce in se je kakih 10 korakov od hiše zgrudila mrtva.

Šele tedaj se je podivjani mož zavedel, kaj je storil. Videč dve svoji žrtvi, je naperil revolver nase in si pognal kroglo v glavo. Kakih 15 korakov daleč od svoje žene je tudi on obležal mrtev, v hiši pa sta plakala preplašena otroka.

Sosedje so slišali streljanje in so prihiteli pgledat, kaj se je zgodilo. Videč, da sta mož in žena mrtva, so poiskali še svaka. Kazal je še znake življenja. Tovarnar Kanc ga je nemudoma naložil na svoj avto in ga prepeljal do pošte v Mengšu, odkoder so poklicali reševalno postajo iz Ljubljane, ki je poslala reševalni avto. Smrtno nevarno ranjenega Drolca so ne mudoma prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer pa se kljub takojšni operaciji bori s smrtjo in ni upanja, da bi ostal pri življenju. Ima prestreljena črevesa in jetra.

Dogodek je izval v Mengšu in okolici veliko razburjenje. Orožniki so zastražili hišo in obvestili o dogodku sodišče, ki bo dopoldne poslalo sodno komisij.

Vojvoda Windsorski se poroči 3. junija

Parij, 18. maja. AA. Poroka vojvode Windsorskega je končno določena za 3. junij.

Stavka mornarjev v Bordeauxu

Bordeaux, 18. maja. w. Danes je izbruhnila splošna stavka v Bordeauxu vpisanih pomorščakov, ki zahtevajo ureditev pokojnin. Dva potniška parnika in mnogo tovornih ladij ni moglo odpluti.

Litvinov — Delbos

Važni razgovori sovjetskega zunanjega ministra s francoskim zunanjim ministrom v Parizu

PARIZ, 18. maja. br. Težišče diplomatskih razgovorov, ki so se pričeli ob kronanju angleškega kralja v Londonu, je sedaj prenešeno v Pariz. Zunanji minister Delbos se je včeraj vrnil s kratkega oddiha iz južne Francije in je takoj po svojem prihodu sklical v zunanje ministrstvo konferenco svojih najožjih sotrudnikov. Na konferenci so premotrili rezultate Delbosovih londonskih razgovorov in določili smernice za diplomatske razgovore, ki so se danes pričeli v Parizu.

Vsa pozornost političnih krogov je bila danes osredotočena na razgovore, ki jih je imel s francoskimi državniki sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov. Davi je najprej obiskal vojnega ministra Daladiera, nato pa ministra za letalstvo. Po teh razgovorih je ob 10. odšel v zunanje ministrstvo, kjer ga je pričakoval zunanji minister Delbos s svojimi ožjimi sotrudniki. Litvinov in Delbos sta razpravljala nad dve uri o vseh aktualnih vprašanjih, zlasti o nadaljnjem izvajanju francosko-ruskega pakta. Opoldne je Delbos priredil v zunanjem ministrstvu obed, ki so se ga udeležili tudi min. predsednik Leon Blum in drugi člani vlade. Pri tej priliki sta imela Litvinov in Blum daljši razgovor. Zvečer je zunanje ministrstvo o razgovorih objavilo naslednji komunike:

Komunike

Min. predsednik Leon Blum in zunanji minister Delbos sta danes s sovjetskim komisarjem za zunanje zadeve Litvinovim obširno in prisrčno izmenjala misli o vseh aktualnih mednarodnih vprašanjih. Pri tej priliki so **ponovno ugotovili prijateljsko razmerje med obema državama in popolno skladnost politike, ki stremi po učvrstitvi in boljši organizaciji nedeljivega miru v okviru kolektivne varnosti. Obravnavali so tudi smernice za izvajanje francosko-ruskega pakta ter znova potrdili odločno voljo obeh držav, da nadaljujeta v okviru Društva narodov lojalno politiko mednarodnega sodelovanja.**

Delbos odpotuje jutri v Bruselj

Zunanji minister Delbos odpotuje v četrtek v Bruselj na dvodnevni oficielni obisk. Za razgovore, ki jih bo imel pri tej priliki z belgijskimi državniki, pripravljajo v zunanjem ministrstvu obširno gradivo. Pred svojim odhodom v Bruselj, kjer bo ostal dva dni, bo imel Delbos še obširne razgovore z zastopniki Jugoslavije in z avstrijskim zunanjim ministrom doktor Schmidtom. Tem razgovorom pripisujejo v političnih in diplomatskih krogih velik pomen.

Blombergovi razgovori v Londonu

London, 18. maja. o. Z nemške strani so se razširile vesti, da se bodo pogajanja, ki jih je pričel nemški vojni minister general Blomberg za svojega bivanja v Londonu, nadaljevala v Berlinu med angleškim poslanikom in kancelarjem Hitlerjem. »Morning-post« objavlja danes z avtoritativne strani izjavo, da so bili Blombergovi razgovori v Londonu le informativnega značaja in da ni šlo za nikaka pogajanja. Zato tudi ne more biti govora o nadaljevanju teh pogajanj v Berlinu.

Dopoldne si je nemški vojni minister maršal Blomberg ogledal v Beavingtonu vojaško šolo za vodstvo tankov. Jutri bo obiskal letalsko vojaško šolo v Andovru.

Eden in Izmet Ineni pri knezu Pavlu

London, 18. maja. AA. Nj. Vis. knez namestnik Pavle, ki je prebil konec preteklega tedna na posestvu vojvode Kentske blizu Londona, se je snoči vrnil v prestolnico. Dopoldne ob 11. je sprejel v svojih apartmanih v buckinghamskem gradu zunanjega ministra Edena, popoldne pa ga je obiskal predsednik turške vlade Izmet Ineni.

Čeprav so se že pred nekaj dnevi končali uradni obiski zastopnikov tujih držav, bo Nj. Vis. knez namestnik kot osebni gost kralja Jurija VI. stanoval v buckinghamskem gradu tudi ves čas svojega nadaljnjega bivanja v britanski prestolnici.

Angleško-turško sodelovanje

London, 18. maja. o. Danes so se nadaljevali razgovori med zunanjim ministrom Edenom in turškim min. predsednikom Ineniem. »Daily Herald« poroča, da so v teku zelo važni razgovori o dalekosežnem sodelovanju med Anglijo in Turčijo. Turčija sama je predlagala, naj bi se pakt, ki je bil sklenjen glede medsebojne pomoči v dobi sankcij proti Italiji, obnovil, izpopolnil ter prestvoril v stalno pogodbo. Turčija se obenem pogaja za sklenitev sličnih zavezniških paktov z Iiranom, Irakom, Afganistanom in Perzijo. Po mnenju Turčije bo ta zavezniška pogodba velike važnosti tudi za Anglijo, ker obvladajo te države skoraj vso suhozemno pot do Indije. Zaradi tega lahko igrajo tudi veliko vlogo pri ohranitvi statusa quo na Sredozemskem morju. V angleških krogih so ta predlog sprejeli zelo simpatično in so sedaj v teku podrobna pogajanja. Ni izključeno, da bo že sedaj prišlo do podpisa posebne pogodbe med Anglijo in Turčijo o nenapadanju in medsebojni pomoči za primer kakega oboroženega konflikta na Sredozemskem morju.

Ruždi Aras v Bukarešti

Bukarešta, 18. maja. k. Turški zunanji minister Ruždi Aras se je tri dni mudil v Bukarešti, kjer se je ponovno sestal z odgovornimi državniki. Včeraj opoldne ga je sprejel v posebni avdienci tudi kralj Karol, ki ga je nato pridržal pri obedu, na katerega so bili povabljeni tudi min. predsednik Tatarescu, zunanji minister Antonescu, turški poslanik na rumunskem dvoru in drugi ugledni politiki. Razgovori so se po obedu nadaljevali.

Snoči okrog 19. je Ruždi Aras s svojim spremstvom odpotoval iz Bukarešte preko Dunaja proti Ženevi. Na postaji so se poslovili od njega zunanji minister Antonescu in višji funkcionarji zunanjega ministrstva.

Titulescu pojde v London

London, 18. maja. g. »Daily Telegraph« javlja, da bo bivši rumunski zunanji minister Titulescu v kratkem prispel za nekaj dni v London.

Ponesrečen upor v Albaniji

Vzrok upora konservativnost muslimanov in nezadovoljstvo z italofilsko politiko

TIRANA, 18. maja. d. Vstaja, ki jo je zasnoval bivši notranji minister Etem Toto, se je popolnoma ponesrečila. Uporniki so v soboto zvečer zasedli mesto Argiro kastro ter pretrgali telefonske zveze s kraji Tepeleni, Kurveleši in Libohovo. Vladne čete, ki so bile poslane proti upornikom, so že v kratkem času vzpostavile red. Del upornikov je skušal pobegniti v smeri proti Kurvelešiju preko meje in jih vladne čete zasledujejo.

Vstaja je izbruhnila v malem mestecu Delvini, kjer ima vodja upornikov Etem Toto svoje posestvo. V soboto zvečer so začuli v okolici Totove hiše več strelov iz pušk, ko pa so prihiteli zraven orožniki, so jim izjavili da gre za pozdravne strele v čast Etema Tota, ki namerava odpotovati v inozemstvo. Takoj po zadušitvi vsta je so izjavili nekateri organizatorji, da so bili zapeljani in so izrazili svojo lojalnost do kralja in vlade.

Po albanskih uradnih poročilih je šlo za komunističen upor, kar pa ni verjetno, ker je bil na čelu vstaje bivši notranji minister Etem Toto, ki je po mišljenju konservativen musliman in je razen tega bogat veleposestnik. Verjetnejše je, da je šlo za gibanje muslimanov, ki vztrajajo na svojih tradicijah in ki jih je podpiralo obalno prebivalstvo, nezadovoljno z italofilsko kraljevo politiko. Muslimani so zelo ogorčeni zaradi reform, ki jih je uvedel kralj Ahmed Zogu po zgledu Kemala Atatürka. V muslimanskih krajih so se v zadnjem času ponovno dogajali incidenti, kadar so orožniki pozivali na cestah ženske, naj snamejo takozvane feredže ali pa so jim jih celo sami sneli. Ob neki priliki je neki albanski veleposestnik ustrelil poveljnika orožniške postaje, ki je ustavil na cesti njegovo ženo ter ji hotel sneti kopreno.

Nezadovoljstvo krščanskega prebivalstva na primorju, na jugu od Tirane, ki je prav tako sodelovalo pri vstaji, je imelo svoj izvor v transakcijah za petrolejske vire in v postopanju italijanskih podjetnikov proti albanskemu prebivalstvu, zlasti delavcem. Lastniki ozemlja, na katerih so pričeli Italijani vrtati za petrolejem, so bili namreč razlaščeni le za majhno odškodnino, ko pa so Italijani zgradili svoje naprave in pričeli z njimi obratovati, niso zaposlili Albancev, temveč po večini italijanske delavce. Na ta način je prebivalstvo albanskega primorja zašlo v hude gmotne težave, zaradi česar je postalo dostopno vabam in denarju bogatih muslimanskih Albancev s področja Argirokastra ter se je pridružilo upornikom.

Uporniki beže proti meji

Tirana, 18. maja. br. Uradna agencija poroča, da je upor popolnoma zadušen. Vladne čete so zasedle vse kraje, ki so bili v rokah upornikov. Uporniki so se razpršili na vse strani in beže proti meji. Prebivalstvo je povsod ohranilo mir in se ni nikjer pridružilo upornikom.

Grške vesti o položaju

Atene, 18. maja. o. Po poročilih z grško-albanske meje, upor v Albaniji š eni popolnoma zadušen. Okrog Argirokastra se še vedno vrše ogorčene borbe med vojaštvom in upornIškimi oddelki, ki se umikajo v gorovje. Tu nameravajo voditi gverilsko vojno, ker niso kos ladnim četam v odprti btiki. Na ta način žele uporniki pritegniti v borbo čim večje oddelke vojaštva, s čimer bi se oslabile posamezne garnizije. Računajo s tem, da se bo med tem upor razširil na vso državo in da bodo nezadovoljneži povsod segli po orožju, vse pa kaže, da so ti računi upornIških voditeljev pogrešni. Vladne čete so potolkle že več manjših oddelko upornikov in jih vedno bolj pritiskajo proti meji. Po sodbi diplomatskih opazovalcev je usoda upornikov že zapečatena, ker so vse važnejše prometne zveze zasedle vladne čete in so tako uporniki odrezani od zaledja. V Argirokastru so bile izvršene aretacije vseh sumljivih oseb. Vsi člani rodbine voditelja upora, bivšega notranjega ministra Etema Tota, so zaprti. Orožništvo vrši po vsej državi strogo kontrolo in z najstrožjimi ukrepi skrbi za red in mir. Vsak znak nezadovoljstva ima za posledico aretacijo sumljivcev. Vesti o usodi voditelja upora bivšega notranjega ministra Tota si nasprotujejo. Po včerajšnjih uradnih poročilih je bil ubit pri prvem spopadu med vojaštvom in uporniki, danes pa so se razširile vesti, da je pobegnil v Grčijo. Atenske oblasti doslej te vesti niso potrdile, pa tudi ne demantirale.

Uredba o lovu na ribe in rake

Beograd, 18. maja. AA. Na podlagi čl. 71 odst. 2 finančnega zakona za l. 1937/38 je kmetijski minister izdal sporazumno z notranjim in trgovinskim ministrom uredbo z zakonsko močjo o lovu na ribe in rake. Po tej uredbi je prepovedano loviti razne vrste rib v času drstenja in če nimajo minimalne velikosti. Ribe, ki nimajo predpisane velikosti, je treba, če jih kdo ulovi, takoj vreči nazaj v vodo. Prepovedano je loviti ribe z mamili in razstrelji vi ter sploh s sredstvi, ki jih omamljajo. Uredba tudi določa, kakšni morajo biti trnki za lov raznih rib v raznih pokrajinah.

Drugi del uredbe ureja promet in lov na rake. Prepovedano je loviti žlahtnega ribarskega raka, ki je manjši od 9 cm, merjeno od oči do konca iztegnjenega repa. Prepovedano je loviti raka-kameniara, manjšega od 7 cm. Kdor ulovi manjšega raka od najmanjše dovoljene velikosti, ga mora vreči živega nazaj v vodo, če pa ulovi samico z ikrami, četudi v času, ko je lov dovoljen, jo mora takoj živo vreči nazaj v vodo.

Izjemno sme banska uprava dovoliti v znanstvene namene ali proučevanje razmnoževanja kvalificiranim osebam lov in prenos rakov v času, ko je lov prepovedan. Ban sme prepovedati lov na rakove samice v določenih vodah za vse leto. Sladkovodne rake smejo izvažati samo lastniki obrti, ki imajo po obrtnem zakonu dovoljenje za to. Prav tako smejo izvažati rake v tujino tudi osebe in podjetja, ki so lastniki ali zakupci rakolovnih voda, vendar samo rake, ki jih ulove v svojih vodah. Izvozniki rakov, ki žele izrabiti dovoljenje po tej uredbi, morajo najkasneje do 15. januarja vsakega leta prijaviti pristojni banski upravi, v katerih vodah se bodo raki zbirali, in svoje zaupnike, ki bodo rake zbirali in odpremljali. Uredba določa tudi kazenska določila za osebe, ki neupravičeno love in se ne ravnajo po določilih uredbe.

Ta uredba stopi v veljavo, ko jo razglase »Službene novine.«

Kriza bolgarske vlade

Sofija, 18. maja. p. Latentna politična kriza, v kateri se že nekaj časa nahaja kabinet dr. Kjuseivanova zaradi ostavke trgovinskega ministra Vaneva, se naglo bliža svojemu koncu. Vse kaže, da bo vlada že jutri preosnovanja. Po Sofiji krožijo danes glasovi o novih ministrih, med drugimi se omenjajo Vankov, Obrejkov in Ognjanov.

Iskanje nafte v Bosni

Tuzla, 18. maja. AA. Včeraj ob 10. so prispeli v Valjevo predsednik vlade dr. Milan Stojadinović, minister za gozdove in rudnike Djura Janković in finančni minister Dušan Letica. Po kratkem postanku v Valjevu so nadaljevali potovanje proti Koviljači in od tam proti Tuzli.

Nekaj kilometrov pred Tuzlo pri vasi Kalesiji je predsednika vlade ter oba ministra pozdravil senator dr. Bjerić skupno z nekaterimi pristaši JRZ v Tuzli. Odpeljali so se na teren, kjer strokovnjaki pravkar iščejo nafto. Tam so jih sprejeli direktor uprave državnih monopolov Djordje Rašić in monopolski strokovnjaki. Predsednik vlade si je ogledal dela in se zanimal za njih napredovanje. Doslej so bili doseženi zadovoljivi rezultati. Nato so se vsi skupaj odpeljali v Tuzlo.

Zaradi tihotapstva obsojeni frančiškani

Dubrovnik, 18. maja. o Pred tukajšnjim upravnim sodiščem je bila danes definitivno zaključena velika tihotapska afera, v katero so bili zapleteni tudi frančiškani iz Širokega Brijega. V samostanu so namreč organi finančne kontrole zaplenili 300 kg tihotapskega tobaka. Sprva je prevzel vso odgovornost vodja samostanskega gospodarstva frančiškan Barbarić. V teku preiskave pa je bila obtožba razširjena tudi proti gvardijanu Dragičeviću in še šestim drugim frančiškanskim bratom. Finančna direkcija je obsodila patra Barbarića na pol milijona, ostale sokrivce pa na globo v višini tisoč do 37 tisoč Din. Proti tej razsodbi so se frančiškani pritožili na upravno sodišče, češ da so frančiškani dobili tobak od kmetov za biro. Sodišče tega izgovora ni priznao in je sodbo finančne direkcije potrdilo. Le v enem primeru je bila prisojena kazen znižana, en pater pa je bil oproščen.

Angleži utrjujejo Palestino

Carigrad, 18. maja k. Iz Antijohije poročajo, da so pričeli angleški inženjerski oddelki po raznih krajih Palestine graditi utrdbe, da bi si Anglija na tak način zavarovala svojo oblast v deželi. Tako so na planoti Sahlaskar zgradili letališče in poleg njega manjšo trdnjavo. Prav tako letališče grade sedaj na planoti Margibnamer. V bližini Maydela Kruma grade veliko vojašnico.

Povratek Nj. Vel. kraljice Marije v Beograd

Beograd, 18. maja. p. Davi se je Nj. Vel. kraljica Marija vrnila iz Južne Srbije v prestolnico.

Minister Spaho v Krakovu

Krakov, 18. maja. AA. Jugoslovenski prometni minister dr. Spaho je danes obiskal grob maršala Pilsudskega v vavelski katedrali in položil nanj venec. Nato je obiskal župana mesta, ki mu je priredil obed.

Jugoslovenski zadružniki povabljeni v ČSR

Beograd, 18. maja. p. Češkoslovaški min. predsednik dr. Hodža je preko glavne zadružne zveze povabil zastopnike zadružnih organizacij na studijsko potovanje po Češkoslovaški. Naši zadružniki se bodo temu vabilu nedvomno odzvali.

Jugoslovensko-bolgarska liga iz Ljubljane v Varni

Varna, 18. maja. p. Semkaj je snoči prispela skupina članov Jugoslovensko-bolgarske lige iz Ljubljane ter ljubljanski vokalni kvintet. Na postaji so jim priredili lep sprejem, ki so se ga udeležili tudi zastopniki oblasti z županom Burlakovim na čelu. V samostanu sv. Konstantina so jim zvečer priredili banket. Nocoj je priredil ljubljanski kvintet v tukajšnjem gledališču koncert. Jutri odpotujejo gostje s parnikom v Burgas.

Gostovanje zagrebškega cerkvenega pevskega zbora v Rimu

Rim, 18. maja. AA. Listi priobčujejo o koncertu jugoslovenskega »Zbora sv. Cirila in Metoda« iz Zagreba izredno laskave ocene. Glasbeni kritiki pišejo o izvrstnem glasovnem materialu, o solidni in resni disciplini, o vrlinah dirigenta Komarevskega in o izredni umetniški višini vsega programa.

Včeraj popoldne je naš poslanik pri sv. stolici Mirošević-Sorgo priredil s svojo soprogo sprejem v čast gostov. Poleg pevcev in osebja obeh poslaništev so bili navzoči jugoslovenski poslanik pri Kvirinalu Dučić, kanonik grško katoliškega kapitola v Zagrebu Nadj, škofovski tajnik o. Petranović, predsednik zbora Visoševic, dirigenta Komarevski in Kolarić, rektor zavoda sv. Jeronima msgr. dr. Madjerac s člani uprave, in mnogi jugoslovanski duhovniki in redovniki, ki žive v Rimu.

Jugoslovenski pevci ostanejo v Rimu do srede nakar odpotujejo v Pariz. V Parizu prirede v okviru mednarodnega festivala cerkvene glasbe 2 koncerta. Razen tega bodo pelj v cerkvi Sajnt Germain de Pre sv. mašo.

Beležke

Velik shod JNS v Splitu

V nedeljo je bil v veliki dvorani splitskega gledališča shod JNS, ki ga je otvoril predsednik splitske mestne organizacije JNS, lekarnar Niko Boneti. Najprej je pozdravil kraljevski dom in pozval vse navzoče, naj zakličejo spominu velikega kralja Uedinitelja trikrat »Slava«. Navzoči so burno vzklikali kralju Petru II., kraljici Mariji in dinastiji Karadjordjevićev. Nato je bil med velikimi ovacijami izvoljen za predsednika zbora senator dr. Grga Andjelinović, ki je pozdravil predsednika JNS, Petra Živkovića, podpredsednika senatorja Jova Banjanina in druge člane strankinega vodstva, ki so se udeležili shoda.

Prvi je govoril predsednik Peter Živković, ki je poudarjal potrebo splošne okrepitve avtoritete državne oblasti ter odločnih ukrepov proti terorju v politiki in za pobijanje korupcije. JNS želi po svojih močeh pomagati, da se bo država čim bolj okrepila na znotraj in zunaj do časa, ko bo prevzel vladarske posle naš mladi kralj da izvrši do kraja oporoko svojega velikega očeta.

Podpredsednik JNS senator Jovo Benjanin je naglasil, da jugoslovenski nacionalisti niso nikoli tako trdno verovali v zmago jugoslovenske ideje, kakor ravno danes Obširno je razpravljal o raznih sporazumaških akcijah, o katerih pišejo naši časopisi že polnih osem let. Sporazumaši pa še vedno niso stopili z jasnim programom pred narod in se zadovoljujejo že leta in leta s tajnimi posvetovanji, po katerih potem vedno zatrjujejo, da je vse na najboljši poti. Jugoslovenski nacionalisti so prepričani, da sporazuma ne bo vse do takrat, dokler se ne bo pričela izvajati v državni politiki prava in iskrena jugoslovenska misel. Sporazumaši, ki si danes ubijajo glave s sporazumom, pozabljajo, da je vsak sporazum med njimi nemogoč, ker je nemogoče spraviti dva separatizma katerih sleherni vleče na svojo stran.

Za senatorjem Benjaninom so še govorili senatorja dr. Nemec in Milutin Dragović, ter zastopnik sreske organizacije JNS iz Šibenika Milović, ki je pozdravil zborovalce v imenu šibeniških nacionalistov, katerim je bilo zborovanje JNS prepovedano.

Shod je trajal nad dve uri in je poteker kljub borbenemu razpoloženju v najlepšem redu in miru. Obiskan je bil tako, da je bila ogromna gledališka dvorana prenatrpana.

Popoldne je bila skupščina banovinskega odbora JNS za primorsko banovino. Tudi nje sta se udeležila Živković in Banjanin. Izvoljen je bil novi banovinski odbor JNS s predsednikom dr. Grgo Andjelinovićem na čelu.

Potek shoda in veliko število zborovalcev sta zapustila v splitskih političnih krogih globok vtis. Preko njega ni mogel preiti niti g. Večeslav Vilder, ki se je na povratku s Hvara sestal istega dne v Splitu z nekaterimi političnimi prijatelji. V razgovoru z novinarji je g. Vilder priznal, da je splitski shod JNS lepo uspel. Dejal pa je, da je to razumljivo, če se pomisli, s kolikimi masami je včasih razpolagala JNS.

Včeraj se je vršila konferenca JNS v Mostarju za Hercegovino in sta tudi tam govorila gg. Živković in Banjanin.

Za enotno nacionalistično fronto

V nedeljo je bil v Smederevu kongres Ljotićevega Zbora, ki so se ga udeležili delegati iz vse države. Predsedoval je Dimitrije Ljotić. Kongres je potekel brez incidentov. Glavna njegova senzacija je bil nastop narodnega poslanca dr. Janka Baričevića, predsednika Jugoslovenskega poslanskega kluba, ki so ga po razidu Jevtićevega kluba osnovali oni poslanci, ki so menili, da ne morejo vstopiti v JNS, češ da ni dovolj močna zagovornica jugoslovenstva. Dr. Baričević je v svojem govoru izjavil, da ni član Zbora, da pa on in njegovi tovariši narodni poslanci hočejo sodelovati z Zborom za osnovanje nacionalistične fronte.

Po mišljenju gg. Baričevića in Ljotića, ki je govoril v enakem smislu, imamo sedaj v Jugoslaviji dve politični fronti. V državnem in narodnem interesu je, da se kot tretja osnuje še jugoslovenska nacionalistična fronta, ki naj združi vse nacionalistične stranke in skupine v državi. V tej fronti bo chranila stranka svojo samostojnost, vse pa bi nastopale skupno v velikih državnopolitičnih vprašanjih. Odločitev o tem, kdo naj bo vodja take jugoslovenske nacionalistične fronte, prepuščata gg. Ljotić in Baričević bodočemu razvoju.

„Domoljub" o komunistični nevarnosti med Slovenci

Kranjsko podeželsko glasilo slovenskega dela JRZ, »Domoljub«, propoveduje potrebo borbe proti levičarjem, ki so z nastopom vlade dr. Stojadinovića pričeli dvigati svoje glave, ker je omogočen svobodnejši razmah raznim političnim skupinam. Po »Domoljubovih« informacijah ni zajelo marksistično komunistično gibanje samo preprostih delavskih in kmetskih slojev, temveč se je vrinilo tudi med šolane ljudi, celo visokošolce. »Težke današnje razmere so kakor nalašč voda na mlin komunistični agitaciji. Velike množice naroda nimajo ne dela ne jela, dočim se drugi srečnejši preobjedajo. In še tisti, ki imajo delo in službo, so nekateri plačani tako sramotno, da jim ni ne živeti ne umreti.«

Nadalje »Domoljub« pravi, »da mora naravnost občudovati levičarsko požrtvovalnost. Delavci hite po opravljanem delu na razne skrivne sestanke, kjer jim tajni agitatorji lažejo o položaju doma in v tujini.«

Komunizem ima svoje pristaše celo med državnimi uslužbenci, vsaj po informacijah »Domoljuba«. »In to ne zato, ker niso plačani, kakor bi se spodobilo, ampak zaradi tega, ker si zaslepljenci res žele socialističnega raja na zemlji. V tem pogledu so zlasti nekateri socialistični železničarji v veliko pohujšanje ljudstvu po deželi in se zlasti pod sedanjo vlado vedejo nad vse predrzno, kakor da bi jim nihče ne smel ali ne mogel do živega«.

Odgovornost za vse te obdolžitve prepuščamo seveda »Domoljubu«.

Nov svetnik za Jugoslavijo

Pod tem naslovom poroča »Domoljub« da je papež dovolil, da se 14. novembra obhaja po vsej Jugoslaviji god blaženega Mikloša Tavelića, frančiškana iz šibeniške škofije. Tavelića so 14. novembra 1391 »umorili mohamedanci v Jeruzalemu«.

Papež in Španija

Mnogi listi so pisali v zvezi z žalostnimi dogodki v Španiji, da se je izrekel papež popolnoma za politiko in metode generala Franca, ki misli, kakor pravi »Domoljub«, vpeljati v Španiji po svoji zmagi korporativni sistem po navodilih papeževe enciklike. Sedaj pa objavlja pariški »Temps« poročilo svojega vatikanskega dopisnika, ki je črpal svoje informacije gotovo iz avtoritativnega vira, da so vse slične vesti mnogo pretirane. Zadržanje svete stolice je v španski zadevi nadvse previdno in previdno. V dobro poučenih verskih krogih so prepričani, da se ni sv. stolica v španskih zadevah nikoli izpostavljala v drugem pravcu, kakor v človekoljubnih zadevah. Sv. stolica je res posredovala preko svojih nuncijev pri raznih vladah za zaščito španskih duhovnikov. Prav tako je posredovala v okviru obstoječih možnosti za izmenjavo talcev. Po stikih, ki so bili posebno važni poslednje dni med nunciaturami v Londonu, Parizu in Bruslju ter prizadetimi vladami v teh prestolicah, je zelo verjetno, da bo stališče sv. stolice v španski zadevi kmalu še bolj obeleženo. K temu bodo pripomogli tudi razgovori, ki so jih imeli zastopniki papeža pri kronanju angleškega kralja z raznimi zastopniki tujih držav.

Sv. stolica ne zapostavlja v diplomatskem pogledu nobene od prizadetih skupin v Španiji. Tako smatra markija de Magasa, ki je navzoč v Vatikanu po naročilu generala Franca kot oficioznega odpravnika poslov, kakor je kardinal Goma y Toma začasni zastopnik Vatikana pri generalu Francu. Kot rednega zastopnika španske vlade pa smatra Vatikan še vedno poslanika madridske vlade Zulueto, ki pa je momentano odsoten, ker je zapustil Rim«.

Važne spremembe v velikem francoskem listu

V vodstvu pariškega »Echo de Paris«, ki zastopa desničarsko nacionalistično politiko in ostro napada Blumov režim, je izbruhnila huda notranja kriza. V sredo je namreč objavil dosedanji direktor in glavni urednik lista, Henri Simond, da je izstopil zaradi nepremostljivih diferenc z upravnim svetom »Echo de Paris« iz redakcije. Simond je bil med ustanovitelji lista pred 53 leti ter je bil njegov direktor od leta 1900. Z njim je izstopilo še 12 uglednih urednikov med njimi Andre Pironneau, ki je imel zelo dobre odnošaje z francoskim generalnim štabom, poslanec Henry de Kerillis ki je ljuto napadal Bluma in ljudsko fronto ter voditelj desničarskih katoliških organizacij, general Castelonau. Od znanih urednikov je ostal v listu samo izvedenec za zunanjepolitična vprašanja Pertinax, katerega pravo ime je Henri Géraud.

Ozadje spora so bile borbe med uredniki, ki so zastopali stališče, da je treba odpovedati prijateljsko pogodbo s Sovjetsko unijo in najti zopet dobre stike z Mussolinijem, in pa Pertinaxom, ki smatra pogodbo s Sovjetsko unijo za najbolj trdno oporo Francije proti eventuelnim nemškim napadom. V tej borbi je zmagal Pertinax, ki je sicer prepričan desničar, pač pa zastopa tezo najtesnejšega sodelovanja demokratskih držav proti politični osi Rim—Berlin.

Resnica o Konjicah

Nekaj ugotovitev na pamflete in grde laži v „Slovencu" in „Slovenskem domu"

V tovarni za usnje g. L. Lauricha v Konjicah je pretekli teden izbruhnila stavka. Oblasti so intervenirale in mi smo objektivno poročali o dosedanjih dogodkih. Kakor znano, je bilo ob tej priliki iz Konjic izgnanih tudi 7 tujih državljanov, katerim je sreski načelnik preklical dovoljenje za zaposlitev. Trije od teh inozemcev so bili zaposleni v Laurichevi tovarni, štirje pa v tovarni »Alfa«, ki je po izgonu ustavila obrat. Pri teh ukrepi hso se zgodile gotove napake, ker sta bila med drugimi izgnana tudi švicarski državljan Wagner, ki je solastnik in ne nameščenec Lauricheve tovarne, in pa avstrijski državljan Tatscher, ki je vodilni družabnik tovarne »Alfa«. Izgon g. Tatscherja je bil medtem že preklican in pri kr. banski upravi je v teku revizija celega izgonskega postopka.

O vseh teh stvareh bomo objavili objektivne informacije prihodnje dni, ker izgleda, da bo ves spor v Konjicah kmalu po ravnan. Danes hočemo naše čitatelje le opozoriti na nezaslišano politično zlorabo konjiškega slučaja s strani časopisja, ki izhaja v Kopitarjevi ulici. Pod skoro celostranskim naslovom »Ogabno ozadje stavke v Slovenskih Konjicah« obtožuje včerajšnje glasilo Katoliške akcije JNSarske nacionaliste, da skupaj s hitlerjevci in nemčurji vzajemno teptajo in psujejo »vindišarske pse«. In še posebej dolži »Pohorce«, da so soustanovitelji hitlerjevskega doma na Roglji.

Namen »Slovenčevega« članka je dokazati, da so jugoslovenski nacionalisti zaščitniki in podporniki hitlerjevcev in nemčurjev v Jugoslaviji in da so posebej v Konjicah zavezniki nemštva v njegovi borbi proti slovenstvu. Dalje, da so oni šele dali konjiškim Nemcem korajžo, da teptajo in zatirajo domače slovensko ljudstvo in zlasti slovensko delavstvo. »Slovenec« navaja, da je šestojanuarski režim dal Konjicam poseben sloves, ker se je tam pojavil najbolj jak odpor proti diktaturi. Da bi lažje tlačili trg in okolico, so se JNSarji povezali s konjiškimi nemčurji in preganjali slovenske Konjičane, kakor se to nikjer v državi ni godilo. Hoteč zagospodovati v Konjicah, so se JNSarji zvezali z Nemci in dokler so bili na vladi, so jim stavljali tudi ves uradni aparat na razpolago. Vlada JNS je omogočila tudi, da so si konjiški Nemci pod Rogljo na Pohorju zgradili najbolj moderno opremljen planinski dom, ki je stal milijone in za katerega je denar očividno prišel od drugod. V tem domu so se z vednostjo oblastnikov JNS vršili hitlerjevski tečaji. Iz njega se je vodila protidržavna nemška propaganda. Ko so sedaj bili nekateri konjiški Nemci izgnani, so jim nacionalisti priredili ganljivo slovo in tudi zastopniki konjiške napredne inteligence so se ganljivo od njih poslovljali. Sedaj pa so nacionalisti na vso moč na poslu, da bi jih spravili zopet nazaj.

To je glavna vsebina nezaslišanega pamfleta, ki na debelo krade čast in pošteno ime naprednim in nacionalnim ljudem v Konjicah in preko njih skuša osramotiti in oblatiti vse nacionaliste v Sloveniji in v državi. V osmih, desetih dneh je to že šesti pamflet, ki ga objavljajo ljubljanska glasila JRZ proti nacionalistom. Najprvo so poskusili s sokolskim zborom, nadaljevali so z našo srednješolsko omladino, s članki, ki so v njihovih lastnih vrstah vzbudili odpor, ker je bilo le preveč ljudi v Ljubljani, ki so mogli njihove laži in klevete kontrolirati, ko so tu temeljito propadli, so si izbrali oddaljene Konjice, računajoč, da bo od njihovih laži vsaj pri ljudeh, ki prilik ne poznajo, vendarle nekaj ostalo.

Toda njihove pamflete pišejo taki nerodneži, da izbija laž na dan, preden je časopisno črnilo dobro posušeno.

Notorično dejstvo je, **da so konjiški Nemci vse do zadnjega bili zavezniki bivše SLS. Vedno so podpirali njihove politične kandidate. In še l. 1933 so z njimi skupaj sestavljali in sestavili listo za občinske volitve. Lani na jesen se konjiški Nemci zaradi notranjih nesoglasij niso vsi odzvali z najbolj merodajnega mesta, da volijo listo JRZ. Na drugem mestu pa je na tej listi kandidral eden izmed najhujših nekdanjih nemškutarjev, o katerem vemo, da je slovenske ljudi zmerjal z »vindišer hund«. Ker konjiški Nemci niso hoteli kompaktno za listo JRZ, proglaša glasilo Katoliške akcije sedaj jugoslovenske nacionaliste za njihove stare zaveznike in zaščitnike nemške moči v Konjicah.**

Kaj je bilo s preganjanjem zavednih slovenskih Konjičanov za časa šestojanuarskega režima nam ni znano, ker v tem šestojanuarskem režimu nismo bili. Kaj je bilo v poznejših letih, to pa ve somišljenik glasila JRZ, poslanec stranke g. Karel Gajšek. Kako so napredni in nacionalni ljudje bili zvezani z Nemci in jim stavili, dokler so bili na oblasti, celo ves državni aparat na razpolago, kakor pravi »Slovenec«, je razvidno iz dejstva, da so takrat bili vsi nemški člani občinskega sveta razrešeni. Kar se tiče doma na Roglji je bil ta planinski dom zgrajen kot last Smučarskega društva iz Celja. In ko so se raznesle vesti, da se v tem domu vršijo nedovoljeni sestanki, je baš **napredni nacionalni občinski odbor konjiški razveljavil že izvršeno kolavdacijo.** Bilo je pridržano drugemu slovenskemu odvetniku v Konjicah, kjer sta samo dva , da je prevzel posredovanje, da se ukrep proti planinskemu domu prekliče.

Od nekdaj je v konjiškemu srezu napredna in nacionalna inteligenca bila glavni in včasih na žalost edini voditelj narodnega odpora. Zato je razumljivo, če nam je odličen narodni delavec, ki smo ga vprašali za njegovo mišljenje o današnjem »Slovenčevem« pamfletu, odgovoril: »Kaj naj vam rečem. Postavite tam kjer »Slovenec« pravi JNS in nacionalisti, označbo bivša SLS, pa ste natančno prikazali pravo stanje stvari«.

Seveda so v »Slovencu« izmišljene tudi informacije, da so priredili jugoslovenski nacionalisti nekak svečan odhod izgnanih tujih državljanov in da so se z njimi celo poljubljali na postaji pred odhodom vlaka. Vse to je videl »Slovenec« samo na svoje oči, ki gledajo zadnje čase sem čudovito navzkriž in vse narobe.

Nemške vizitke

Na namigavanja ponedeljskega »Slovenca« pod naslovom »Konjiški nacionalisti pretakajo solze na izgnanimi Nemci« smo »mladega odvetnika« vprašali, kaj je na stvari. Podal nam je sledečo izjavo: »Nahajam se nad dve leti v Konjicah ter sem pravni zastopnik tovarne usnja L. Laurich, tovarne čevljev »Alfa« ter njihovih lastnikov in družabnikov. Ko so inozemci prejeli odlok o izgonu so me poklicali kot svojega pravnega zastopnika in mi dali razna naročila za ureditev njihovih imovinskih in drugih zadev. Ko so orožniki navedene gospode odgnali na železniško postajo, sem šel v svojo pisarno po pooblastila in so mi na postaji sami podpisali večje število pooblastil za vse te zadeve.

Nemško vizitko z označbo »Rechtsanwalt« *sem pa v Jugoslaviji poslal edino starešini sodišča v Slovenskih Konjicah g. Levstiku in to seveda pomotoma.* Lansko leto 5. avgusta sem namreč odpotoval s posebnim vlakom sportnega kluba »Planina« na ekskurzijo v Nemčijo, kjer sem nameraval ogledati si tudi resne institucije. Zato sem si 5. avgusta, to je na dan odhoda, dal natisniti v Učiteljski tiskarni v Ljubljani 25 vizitk z označbo svojega poklica, kot je v Nemčiji običaj. Od teh posetnic mi je ena neopaženo ostala v listnici. Ker nemških vizitk nikoli ne uporabljam, tudi te nisem pogledal natančnejše, ali je nemška ali je slovenska ter sem jo zato pomotoma oddal.

Da bi se pa bil s kom objemal, ali celo poljuboval pri slovesu izgnancev, je navadna laž.«

Iz državne službe

Beograd, 18. maja. p. Iz državne službe je odpuščen šef informativnega odseka Centralnega presbiroja Petar Ivanković. — Iz ljubljanske tobačne tovarne sta bila premeščena k upravi državnih monopolov v Beogradu višji monopolski kontrolor Hugo Beltram na lastno prošnjo ter monopolski kontrolor Zvonimir Barbijan po službeni potrebi. — Za višjega veterinarskega pristava pri sreskem načelstvu v Črnomlju je imenovan Franc Herković. — Pri dravski finančni direkciji v Ljubljani sta napredovala za računska kontrolorja knjigovodji Ferdinand Drofenik in Stanislav Pavletič. — Iz Velikih Lašč je premeščen višji sodni oficial Anton Kogelj po službeni potrebi v Mokronog. — Pri Poštni hranilnici v Ljubljani so napredovali za računovodje in računovodkinje Marija Šturm, Frančiška Grčar, Josipina Platinovšek, Martin Grgurjč, Ivanka Pograjec, Dragica Primožič, Marija Peric, Kristina Brvar, Anka Verbič, Darinka Frantar in Mira Koblar.

Vremenska napoved

Zemunska: V zapadni polovici in v severnih krajih države se bo oblačnost povečala, v ostalih bo prevladovalo jasno vreme. Ponekod bodo nevihte in plohe.

Dunajska: Od zapada sem vedno večje poslabšanje in ohlajenje, na vzhodnem robu Alp morda od jugovzhoda prihod zelo toplega zraka.

Naši kraji in ljudje

Akademski pevski zbor v Črnomlju

Bela Krajina je goste sprejela z vso radostjo

Ljubljana, 18. maja.

V lepem pomladnem jutru je na binkoštni ponedeljek peljal dolenjski vlak dobrih štirideset pevcev Akademskega pevskega zbora v Belo Krajino. Med veselimi pogovori je hitro mineval čas. Pred očmi so se zvrščale zelene pokrajine, od solnca obsijane. Onstran Gorjancev se je odprli Bela Krajina, pokazal se je Semič s svojimi na široko raztresenimi hišami, vinogradi, ki zelene v strmih bregih. Kmalu se je približal Črnomelj. Na postaji je pevce doletelo presenečenje. Odmevali so zvoki mestne godbe. Na peronu se je razvrstila velika množica občinstva, v prvih vrstah so se postavila za špalir dekleta v narodnih nošah.

Govorniki, ki so po pozdravni koračnici črnomaljske godbe naslovili na zbor dobrodošlice, so v izvajanjih vsi podčrtavali hvaležnost, da jih je s svojim posetom razveselil Akademski pevski zbor. Zbor, ki je Belokranjce z našo narodno pesmijo prišel utrjevat v nacionalni zavesti, je v zgodovino Bele Krajine in v svoje anale zapisal znamenit datum. Kakor je bilo takoj očitno, so ta navdušeni sprejem organizirali v Črnomlju prav vsi krogi neglede na svojo politično pripadnost. Govorili so župan, starosta Sokola, ravnatelj meščanske šole, zastopnik mladine in drugi. Za pozdrave se je zahvalil predstavnik univerze dekan dr. Šerko; nato je zbor zapel »Od Urala do Triglava«. Po pesmi se je formiral sprevod z godbo na čelu. Občinstvo je pevce navdušeno pozdravljalo. Na trgu so dekleta gostom v pozdrav izvedla črnomaljsko kolo.

Že pred drugo uro popoldne se je začela zbirati množica z vseh strani. Velika dvorana Sokolskega doma je bila nabito polna. Koncertu je gotovo prisostvovalo preko tisoč ljudi iz vse Bele Krajine. Zbor je pel dovršeno. Navdušenje se po vsaki pesmi v dvorani kar ni moglo poleči. Mnogi so bili tako ganjeni, da so imeli solzne oči, — zgovoren dokaz, kako prav je naredil zbor, ko je ponesel našo pesem v ta prelepi del naše domovine, ki ga naši kulturni činitelji po krivici zanemarjajo.

V pičlih urah, ki jih je zbor preživel med Belokrajinci se je prepričal, da so to sijajni, gostoljubni in inteligentni ljudje. Celo najpreprostejši ljudje so z vidnim razumevanjem spremljali tudi težje skladbe. Po koncertu so prihajale zahvale z vseh strani. Vsi domačini so obžalovali, da se zbor ni mogel dalj časa pomuditi v belokranjski sredi. Z vlakom ob petih popoldne so se pevci spet vrnili v Ljubljano. Slovo na kolodvoru je bilo prisrčno. Do zadnje minute so pevci prepevali zbranemu občinstvu. V veselem razpoloženju so ob devetih zvečer prispeli v Ljubljano.

S koncertom v Črnomlju je Akademski pevski zbor vnovič dokazal, da pravilno pojmuje svoje vzvišeno kulturno poslanstvo. Želeti je tedaj, da na tej poti tudi v bodoče trdno vztraja; iskrena hvaležnost naroda mu bo obilno povrnila ves trud in neprilike. Vsem, ki so v Črnomlju tako lepo organizirali kulturno prireditev, velja priznanje in zahvala.

Ana Šniderščičeva praznuje 80 letnico

Vransko, 19. maja

Gospodična Ana Šniderščič, upokojena učiteljica na Vranskem obhaja danes osemdesetletnico rojstva Rojena v Ljubljani je po zgodnji smrti staršev živela pri svojem stricu, šolskem nadzorniku v Vinkovcih. V tem ozračju se je vživljala v svoj bodoči poklic; pri blagem sorodniku se je odločila za učiteljski stan. Po študijah v Ljubljani je l. 1878. nastopila službo na Vranskem. Naporno šolsko delo ji je razrahljalo zdravje tako, da je po tridesetih letih uspešnega poučevanja prosila za upokojitev.

Jubilantinja je spoštovana osebnost. Vzgojila je malone vso današnjo starino, ki se je spominja z veliko hvaležnostjo in vdanostjo. V šoli vestna, marljiva, je dosegala odlične uspehe, saj je v fari tudi med starejšimi neznaten odstotek nepismenih. V zasebnem življenju taktna, priljudna je vedno pripravljena postreči z dobrim nasvetom iz svojih bogatih izkušenj, pa tudi dejansko nuditi podporo pomoči potrebnim Že od nekdaj je vneta podpornica narodnih društev. Z budnim zanimanjem spremlja njih delovanje in se raduje ob vsakem napredku in pojavu, ki je kraju v čast in prospeh.

V prejšnjih časih je malokdo vedel za njeno rodbinsko ime. Znana je bila le pod domačim imenom »gospodična frajl'Ana«. Celo iz Amerike je dobila od svojega bivšega učenca pismo z naslovom »Gospa Ana Frajl« in pošta je vedela, koga je mislil pisec s tem familijarnim naslovom. Še mnogo takih zgodb izpričuje izredno priljubljenost spoštovane slavljenke.

Naj nam gospodična »Frajl'Ana« oprosti, da smo napisali te skromne vrstice. Želeli smo izraziti svojo hvaležnost in spoštovanje. Prisrčno ji bivši učenci čestitamo ter iskreno želimo, da bi še mnogo let preživela zdrava in srečna v kraju, ki se ji je priljubil, in med ljudmi, ki vedo ceniti njene vrline.

Začetek s klofuto, konec s smrtjo

Tragična smrt mladega Sokola na Gorenjskem

Ljubljana, 19. maja.

Pred malim kazenskim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. Javoršek in sta kot prisednika sodelovala s. o. s. gg. Brelih in Kobal, se je danes zagovarjal 37-letni posestnik Jernej Jelenc iz Dražgoš nad Železniki. Obtožnica mu je očitala, da je na Tri kralje v prepiru parkrat brcnil s čevljem v trebuh posestnikovega sina Stanka Jelenca s tako silo, da je Jelencu počil želodec in je 8. januarja za posledicami poškodbe umrl.

Do žalostnega dogodka je prišlo na praznik popoldne, ko so kmetski fantje v Sokolskem domu igrali Jurčičevega »Desetega brata«. Za odrom je bila tudi skupina fantov, od katerih je imel vsak svoj opravek pri kulisah. Med temi je bil tudi Jernejec. V 4. dejanju je zaslišal, da na prostem nekdo vriska, nato je zaropotalo tudi po vratih. Da bi preprečil nemoten potek predstave, je vrata odprl in pozval družbo fantov, ki so stali zunaj, naj mirujejo. Nekdo se je oglasil, da ga to nič ne briga, nakar se je Jernej razburil in prisolil Albinu Šolarju klofuto. Za tega se je potegnil sedaj že pokojni Stanko, ki se je postavil pred Jerneja in mu zaklical: »Pa udari še mene, če si upaš!« Čim sta se pa spoprijela, je Stanku spodrsnilo na poledenelih tleh in je padel na kolena. Ruvala sta se na tleh.

Priče tega dogodka, fantje iz Dražgoš, ki so prišli s Stankom razgrajat pred Sokolski dom, so bile precej negotove v svojih izpovedih, zlasti v glavni okolnosti, ali je Jernej Stanka v resnici sunil z nogo v želodec. To so bili posestnikov sin Franc Eržen, Stankov najboljši prijatelj Albin Šolar in Peter Bevc. Poskušali so braniti, pa jim ni uspelo. Bevc je povedal, da se mu pretep niti ni videl tako resen in da nihče ni pričaloval tako usodnih posledic za pretep, ki je na žalost tako običajen med podeželskimi fanti. Bevc je tudi povedal, da se niti Jernej niti Stanko nista poslužila kakega orožja. Po spopadu se je Stanko še pobral, tožil pa je, da čuti bolečine v želodcu. Njegov tovariš Franc Eržen, ga je po pretepu spremil domov, ker je opazil, da mu bolečina dela težave. Pred domom se je Stanko še opotekel. Ko pa mu je sestra odprla vrata, je krenil takoj v svojo sobo, a mu je že na stopnjišču postalo slabo. Vso noč je tožil o bolečinah. Drugega dne se je mati napotila k poldrugo uro oddaljenemu zdravniku, ki ji je dal zdravila in nasvete, kako naj sinu pomaga. Ko se je zdravnik naslednji dan oglasil pri hiši, pa Stanka ni bilo več med živimi.

Sodna komisija je ugotovila, da je mogla tako nevarna poškodba nastati bodisi zaradi močnega padca, ali pa pritiska na poln želodec. Vsebina se je razlila v trebušno votlino, nakar je nastopilo gnojno vnetje trebušne mrene. Nesrečno preminulemu fantu pa bi se zelo verjetno dalo rešiti življenje, če bi bila vsaj 6 ur po dobljeni poškodbi izvršena operacija.

Sprva so fantje, ki so bili s Stankom v družbi, neomajno zatrjevali, da so natanko videli, kako je Jernej sunil Stanka z nogo v želodec. Na današnji razpravi pa so govorili precej previdno. Pokojnikov brat Tomaž je povedal, da so bili popoldne v cerkvi pri nauku, nato pa so krenili v gostilno. Koliko so pa popili? Eh no, bilo je slišati, da je poteklo 11 ali 16 litrov. Nihče pa ni hotel priznati, da bi bili toliko pijani, da ne bi mogli pazljivo zasledovati ruvanja med pokojnikom in današnjim obtožencem. Vsak izmed njih je po svoje ocenjeval stopnjo vinjenosti, da jih je bila kar strokovnjaška lestvica, ob kateri se je mogel tudi pivček strokovnjak kar nasmehniti. Franc Eržen, ki je povedal, da je skušal miriti in ločiti Jerneja in Stanka in se je vsekakor nahajal v najbolj neposredni bližini, je na vprašanja predsednika senata zelo previdno odgovarjal. Nikakor ni hotel reči preveč. Za svoje oklevajoče izjave glede najvažnejše okolnosti, ali je natanko videl, kako je Jernej Stanka brcnil v trebuh ali ne, pa se je izgovoril, da je bil zaradi pretepanja zelo razburjen in da ga je glava bolela. Vse priče so tudi soglasno izpovedale, da med obema ni bilo nikakega sovraštva, ki bi bilo morda vzrok, da sta se fanta malo trše spoprijela.

Obtoženčev branilec, ljubljanski odvetnik dr Fettich, ki je poudarjal da gre v tem primeru le za nesrečen slučaj, za katerega ne more nihče odgovarjati, je predlagal, naj bi sodišče njegovega varovanca oprostilo vsake krivde. Senat je po kratkem posvetovanju razsodil, da je Jernej Jelenc zakrivil Stankovo smrt, za kazen pa mu je naložil 5 mesecev strogega zapora in 120 din denarne kazni. Plačati mora tudi 500 din povprečnine in pokojnikovim svojcem odškodnino za stroške, ki so jih imeli s Stankovo boleznijo in smrtjo. Ker pa je Jelenčeva preteklost doslej bila neoporečna, mu je senat izvršitev kazni odložil pogojno za dobo 3 let. Proti tej razsodbi se je prizval državni tožilec dr. Fellaher zaradi prenizke odmere kazni, branilec dr. Fettich pa je vložil predlog za revizijo.

Bodoče matere morajo paziti, da se izognejo vsaki lenivosti prebavil, posebno zapeki, z uporabo naravne **»Franz-Josefove«** grenčice. **»Franz-Josefova«** voda se lahko pije in deluje v kratkem času brez neprijetnih pojavov.

Jgl. reg S. br. 16. 485/32

Kupujte domače blago!

Jesenice v borbi z jetiko

Jesenice, 18. maja.

Kakor v Ljubljani, Kranju in Trbovljah, je pred leti tudi na Jesenicah začel poslovati protituberkulozni dispanzer, ki se je krepko postavil v bran proti morilki delavnega ljudstva. Delo protituberkuloznega dispanzerja, ki ga v bolnišnici Bratovske skladnice vodi zdravnik dr. Tomo Furlan z Golnika, je razvidno iz naslednjih podatkov:

Ordinacije so vsako soboto. Lani je prišlo v ordinacijo skupno 1995 oseb, pri katerih je bilo ugotovljenih 44 primerov odprte tuberkuloze. Med letom je zdravnik pregledal vse jeseniške trgovce in vajence živilske stroke. Pregledanih je bilo 44 samostojnih obrtnikov in 171 pomočnikov in vajencev. Zaščitna sestra je opravila 351 hišnih obiskov. Od skupnega števila oseb, ki so bile v dispanzerju prvič rentgenološko pregledane, jih odpade 556 na zavarovance krajevne bratovske skladnice na Jesenicah, 285 na zavarovance OUZD v Ljubljani in 29 na zavarovance humanitarnih fondov državnih železnic v Ljubljani. Pregledanih je bilo tudi 452 oseb, ki niso nikjer zavarovane.

Te številke dokazujejo, da je protijetični dispanzer na Jesenicah zelo važna zdravstvena naprava, ki uspešno zatira jetiko v našem zdravstvenem območju Kuratorij protituberkuloznega dispanzerja je imel lani 72.375 din dohodkov in 57.859 izdatkov, tako da znaša prebitek 14.516 din. Proračun za leto 1937 določa 58.000 din dohodkov in prav toliko izdatkov. Med dohodke je vnešen prispevek KID v znesku 20.000 din, dalje prispevek OUZD 5.000 din, prispevek jeseniške mestne občine 10.000 din, občine Koroške Bele 5.000 din in prispevki ostalih občin radovljiškega sreza 3.500 din. Dispanzerju občutno nedostaja primernih prostorov, zlasti ordinacijske in uradne sobe in ločenih čakalnic za moške in ženske. Upajmo, da bo to vprašanje z dozidanjem nove prepotrebne bolnišnice zadovoljivo rešeno.

Velika selitev delavcev izza Mure

M. Sobota, 18. maja

Včeraj je petnajst tovornih vagonov odpeljalo nove delovne moči iz Prekmurja v Belje, kjer ostanejo do jeseni. Danes je sledil nov transport za Belje, jutri jih bo pa vlak spet ponesel proti francoski meji, kjer je že sto in sto naših ljudi našlo letos zaslužek. Letos bo par tisoč ljudi našlo dela in kruha tudi v Nemčiji; nekaj se jih je že odpeljalo, ostale pa zbirajo zdaj po vaseh. Dolge procesije ljudi romajo dan za dnem po cestah proti Murski Soboti, kjer se zbirajo pred borzo dela in čakajo, da bodo tudi oni sprejeti za sledeči transport.

Odhajajo z jokom — jeseni se bodo pa vračali s smehom in vriskanjem in tudi z živežem in denarjem, da bodo mogli preb ti zimo. Kakor jih zdaj odvažajo, tako jih bodo jeseni prinašali vlaki z Belja in iz Nemčije. V Francijo gredo pa navadno za več časa; leta ostanejo tam, preden se jim stoži po domači vasi, ali jih bolezen prisili, da se vrnejo domov.

Kakor kopel telo, tako osveži in očisti zobna pasta Chlorodont usta in zobe. Posebno po močnem kajenju, ali po delu v prašnem in suhem zraku imate občutek svežosti in čistoče, ki ga zapušča čiščenje ust z zobno pasto Chlorodont. Zahtevajte po svojem okusu peneči ali ne peneči se Chlorodont, obe kvaleteti sta enako dobri. Domači proizvod.

Chlorodont

Kanal naj zveže Dunav z morjem

Načrti za zvezo dveh glavnih prometnih žil

Mreža dunavskega plovnega sistema se razprostira na ozemlju centralne in jugovzhodne Evrope in tvori omrežje trgovskih poti v medsebojni trgovini podunavskih držav. Slaba stran tega sistema plovnih rek in kanalov pa je, da nima pravega izhoda na odprto morje, ki bi ga po najkrajši poti vezalo s svetovnimi tržišči. Ker se Dunav kot glavna žila tega sistema izliva v Črno morje, ki leži precej stran od enega najvažnejših križišč svetovnih trgovskih poti, od Sredozemskega morja, se zaradi vse večjega kulturno-gospodarskega razvoja Podunavja čedalje bolj čuti potreba po boljši komunikaciji z morjem. Zategadelj se je že pred vojno začelo misliti na spojitev dunavskega plovnega sistema z Jadranskim in preko njega s Sredozemskim morjem, da bi se na ta način skrajšala pot in zmanjšali prevozni stroški za prekomorski promet.

Pred vojno so podunavske države bile neposredno vezane z morjem po železniških progah Dunaj - Trst in Budimpešta - Reka. Te zveze, čeprav dolge in drage, so dobro cvetele, vkljub konkurenčnim zvezam črez Hamburg in ustje Dunava na Črnem morju. Po svetovni vojni, ko se je od temelja spremenil politično gospodarski položaj, so one izgubile svoj nekdanji pomen. Konkurenčna borba med Trstom, Reko in Hamburgom se je končala v korist Hamburga in drugih pristanišč severnozapadne Evrope; graditev kanala Dunav - Majna - Rena, Dunav - Laba, Dunav - Odra in vzpostavitev nove železniške zveze Bratislava - Gdynja, pa je usodo zgoraj imenovanih zvez preko Trsta in Reke najbrže zapečatila za vedno.

Vse te obstoječe zveze vendar ne zadostujejo potrebam trgovskega prometa. Ta si je začel, kar se je moglo jasno opaziti v dobi poslednje krize in splošnega padanja cen, iskati novo, bližjo in cenejšo pot od Dunava na morje in jo je skušal najti čez naše ozemlje preko Soluna in Sušaka.

Če se Vukovar predoči kot zemljepisno in prometno središče dunavskega plovnega sistema in kot izhodna točka na morje, bi za Vukovar prišle v poštev tri smeri za zvezo z morjem, in sicer: čez **Beograd - Solun, Bosanski Brod - Dubrovnik** in čez **Sisak - Sušak,** oziroma Split. Od vseh teh poti, katere bi se mogle urediti tudi kot plovni kanali, kar pa zaradi silnih investicij še dolgo ne pride resno v poštev, je najkrajša pot čez Beograd - Solun (880 km), najdaljša pa čez Sisak - Sušak (1040 kilometrov). Ker pa bi bilo mogoče vodni del te poslednje skrajšati za 450 km in ker vsebuje le 280 km železniške proge, bi ta pot najprej prišla v poštev kot nova, skoraj gotovo brezkonkurenčna prometna zveza med osrednjim Dunavom in morjem.

Skrajšanje te poti bi bilo mogoče s prekopom kanala med Dunavom in Savo od Vukovara do Šamca. Ta kanal, vsega 59 km dolg, bi skrajšal sedanjo plovno pot za 420 km, a preseki vijugastega korita reke Save med Šamcem in Siskom bi skrajšali to pot še za kakih 30 km. Končna dolžina te nove, vodno-železniške poti bi znašala torej 590 km in bi kot taka skrajšala dosedanjo dolžino notranjega prevoza za 450, prekomorskega pa v nekaterih primerih celo za 1000 km.

Na zvezo Dunava s Sušakom oziroma Reko preko Vukovara in Siska, so že pred vojno resno mislili Madžari. V tem pravcu so izvršili studije na terenu in izdelali načrt kanala Vukovar - Šamac. Ta kanal 50 m širine, položen v izredno ugodnem terenu, je predviden v enotnem nivoju in sicer tako, da bi nivo stal na koti savske vode vzdignjene s pomočjo jezu na odgovarjajočo višino. V Vukovaru so predvidene brodarske zatvornice, ki bi omogočale ladjam prehod iz Dunava na višjo stopnjo v kanalu. Kanal bi služil tudi za delni odvod velike savske vode v Dunav, kar bi zavarovalo pred pogosto povodnijo ozemlje dalje od Šamca. Padec vode v Vukovaru in Šamcu bi se izkoristil za električno energijo.

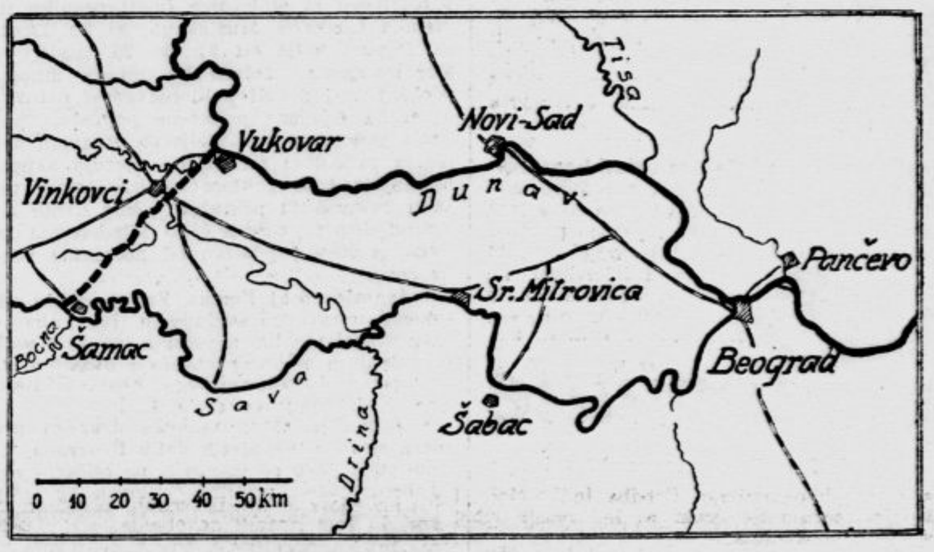

Celotna ureditev te nove prometne zveze, graditev kanala, regulacija Save, graditev pristanišča z modernimi silosi in pretovornimi napravami v Sisku in Sušaku in morebiti v Splitu in Šibeniku bi stala okoli 450 milijonov dinarjev. Promet, ki se pričakuje takoj po otvoritvi te novo urejene poti, bi znašal okoli 1 milijona ton letno, kar bi zadostovalo, da se naloženi kapital v najkrajšem času amortizira.

Danes, ko so brodarski posli še vedno slabi, se močno čuti, da nam ne koristi mnogo niti naš osrednji položaj na Dunavu niti bogato razvita in z udobnimi pristanišči obdarjena morska obala, če te zemljepisne prednosti ne izkoristimo. Dokler ne zvežemo Jadranskega morja in Dunava, naših najmočnejših prometnih žil, na katere pripada okoli 70% našega uvoza in izvoza, z dobrimi in cenenimi komunikacijami in na ta način ne združimo preko našega ozemlja dveh važnih arterij svetovne trgovine, to je Dunav in Sredozemsko morje, ne moremo pričakovati posebnega razvoja naših brodarstev in pristanišč, niti ne izboljšanja konkurenčne moči našega izvoza.

Važnost te zveze, katere ostvaritev ne presega naših finančnih zmožnosti, so razumeli tudi naši gospodarski krogi. Ob koncu lanskega leta je bila v Vinkovcih sklicana skupščina zainteresiranih in se je je udeležilo tudi 15 predstavnikov mest. Skupščina je sklenila, da se organizirajo propagandni odbori po vseh večjih mestih države, Vinkovci pa ostanejo centrala za vse akcije v pogledu propagande.

Inž. J. M.

Pol ure razgovora z Zvonimirom Rogozom

Odkar se je Zvonimir Rogoz preselil v Prago, ga le redkokdaj dobimo v domovino. Pa še ob tistih prilikah, ko gostuje v domovini, se utegne le mimogrede ustaviti v Ljubljani. Deset let je tu prebival, deset let rasel na našem odru in je nato kot zrel umetnik odšel v Prago. V teku desetih let si je pridobil sloves enega najmočnejših dramatskih igralcev v Jugoslaviji. S svojo ljubeznivostjo pa si je — kar je enako vredno — pridobil tudi širok krog iskrenih prijateljev. In te obišče vselej, kadarkoli se utegne vsaj za nekaj ure ustaviti v Ljubljani.

Tako je bilo tudi to pot. Prejšnji ponedeljek je Zvonimir Rogoz gostoval v Zagrebu, potem pa je v petek na povratku mimogrede smuknil v Ljubljano, da vidi kaj je novega. V soboto opoldne je potem spet nadaljeval svojo pot. Vzlic kratkemu času ni izostala prilika za razgovor s tem prikupnim gledališkim ustvarjalcem. Takole se je to razpletlo:

— Torej že osem let je minilo, odkar ste se odselili v Prago.

— Da, leta teko. Osem let. S knezom Myškinom sem pričel, potem je šlo dalje. Osem let se trudim v Pragi kot igralec, kot režiser in pri filmu. Verjemite mi, dela imam dovolj, včasih gre vse to kar v ameriškem tempu. Letargije ne poznam, sentimentalnosti tudi ne. Doslej sem režiral — kolikor se morem zdajle hitro spomniti — naslednje drame in komedije iz jugoslovenske literature: »Glembajevi« Ogrizovićevo »Hasan-Aginico«, Dimovićevega »Kraljeviča Marka«, Nušićevo »Gospo ministricco« in »Žalujoče ostale«. Izmed del iz druge dramske literature sem režiral Maughamovo dramo »Za zasluge« in Brucknerjevo »Elizabeto Angleško«.

— Kako izbirate iz naše literature?

— Še v vsej svetovni literarni produkciji je sprati malo dobrih, zrelih del, kako ne bi bila izbira težka v jugoslovenski literaturi! Naj vam tolmačim, kako pač praška publika sodi in vrednoti dela naše dramske literature. Naši avtorji vnašajo preveč folklore in narodnih motivov, premalo pa je zapadnjaštva. Praška publika je velikomestna in želi moderni zapadni repertoar. Ruskih del ni mnogo na izbiro in zato jih ni dosti na sporedu čeških gledališč.

— Kakor morete presoditi po delih, ki so prišla hitro tudi na jugoslovenske odre zlasti v Ljubljano in so tu dobro uspela, je med Čehi zelo dobra produkcija. Najnovejša senzacija je Čapkova »Bela bolezen«, o kateri ste gotovo že dosti brali in jo boste najbrž kmalu tudi gledali. Temu naj samo še pristavim, da smo jo v Pragi od 29. junuarja letos igrali že nad šestdesetkrat. Wernerjeva »Na ledeni plošči«, ki je v Ljubljani, kakor presodim po številu predstav, prešla v železni repertoar, je v praškem Stanovskem gledališču šla že nad stokrat čez oder. Zelo močno je nadalje v Pragi uspela Vachkova drama »Benedek«. To je ime generala, ki je igral v avstrijsko-pruski vojni glavno vlogo. Prav verjetno je, da bi tudi to delo v Ljubljani dobro uspelo.

— Kako pa je s klasičnim repertoarjem? Ali je »Hamlet« tudi v Pragi postal tako popularen, kakor je bil za časa vašega delovanja na ljubljanskem odru?

— Nikakor ne, predragi moj gospod. Tistih časov, ko smo v Ljubljani teden za tednom dajali »Hamleta«, ne morem pozabiti. In če navedem svojim praškim prijateljem nad vse častno in visoko številko ljubljanskih vprizoritev »Hamleta«, se ne morejo načuditi. Kajti Praga doslej še ni dala »Hamleta« nad petdesetkrat. Venomer ostane »Hamlet« izpričevalo visoke zrelosti ljubljanskega občinstva.

— In kako je z vašim gostovanjem? Ali odhajate često iz Prage?

— Ne utegnem. Če bo kdaj nanesla prilika, bom radevolje gostoval spet v Ljubljani in sicer v vlogi Kneza Myškina, v »Idiotu« ali pa kot Hamlet. Myškin mi je ena izmed najdražjih vlog. Z njim sem se iz Ljubljane selil v Prago; pokojni režiser dr. Hilar je bil tisti, ki je v največji meri pripomogel k mojemu uspešnemu gostovanju v Pragi. Predložil sem »Idiota« v priredbi pokojnega Putjate. Prevedli smo ga, pripravili in naštudirali za praški oder, dramaturg Goetz je preuredil le nekatere malenkosti, uspeh je bil potem popoln . . . To so spomini . . . Sedaj sem v »Idiotu« gostoval v svojem rodnem Zagrebu. Uspeh je bil prav lep, priznati pa moram odkrito, da mi je jezik nekoliko nagajal. Prav za res moram biti v jeziku skrben, da ne nastane mešanica srbohrvaščine, slovenščine in češčine.

— Kako pa s filmi?

— Sodeloval sem zadnji čas pri dveh, ki bosta gotovo prišla tudi v Jugoslavijo. To sta dve družabni igri, prva ima naslov »Ločitev gospe Eve«, druga pa »Ognjišče brez ognja«. Praga ima zdaj štiri moderne atelieje. Zlasti Barandov je po splošni sodbi najmodernejši v Srednji Evropi.

Produkcijski stroški so zdaj znatno nižji, kakor še pred leti, kajti konkurenca med štirimi atelieji je prav znatna. Atelieji se namreč dajo v najem posameznim družbam, ki hočejo ustvariti ta ali oni film. Svojčas je veljal en sam dan snemanja okrog 25.000 Kč, zdaj so stroški padli že na 15.000 Kč. Dober češkoslovaški film s katerim se lahko računa, da bo šel tudi čez meje, stane pa še vedno svojih 800 tisoč Kč. Reprezentativni film »Štefanik« je veljal celo blizu 2,000.000 Kč; tudi »Ekstaza« ni bila dosti cenejša. »Maryša« ni toliko potrošila in je bila vsekakor aktivna.

— Kaj ustvarjate zdaj pri filmu? In kaj pripravljate v teatru?

— Za film sem doslej navadno žrtvoval počitnice. Letos se to ne bo zgodilo. Praga je velemesto, prekrasno v vsakem pogledu, toda prav iz nje se mi mnogokrat stoži po slovenskih planinah in po Jadranskem morju. To si bom letos temeljito privoščil. Potrudil se bom, da spravim na praški oder še Krležev »Agonijo«. V začetku julija zaključimo sezono in takoj nato odrinem na Jadran, kjer že pet let nisem bil, potem pa na Gorenjsko. Pozdravljam dotlej vse svoje prijatelje. In če se znova srečava, vam bom še povedal kaj koristnih zanimivosti iz praškega življenja.

Stisnila sva si desnico in Zvonimir Rogoz je — še vedno tako živahen, distingviran in veder, kakor pred leti na našem odru — hitel izkoristiti naglo bežeče ure kratkega intermezza v Ljubljani.

— lj. —

Rogaška Slatina

širom sveta znano zdravilišče za obolenja na želodcu, črevesih, obistih, jetrih, mehurju, žolču itd.

Vas vabi na zdravljenje in oddih.

Najmoderneje urejeni hoteli Vas bodo zadovoljili v vsakem oziru. Idealno letovišče. Vsakovrstne zabave. Povsem na novo urejeno plavalno kopališče na prostem.

Sloviti vrelci:

TEMPEL STYRIA DONAT

Zahtevajte prospekte od zdravilišča ROGAŠKA SLATINA.

Domače vesti

* **Kongres davčnih uradnikov.** V Splitu je o binkoštih zboroval 14. kongres združenja davčnih uradnikov Jugoslavije. Kongresa se je udeležilo 80 delegatov sekcij iz Beograda, Zagreba, Splita, Sarajeva Banja luke, Ljubljane in Skoplja. Na področju finančnih direkcij Niša, Novega Sada in Cetinja davčni uradniki še niso organizirani. Vseh davčnih uradnikov v naši državi je 2.069, organiziranih pa je samo 950. Na kongresu je bila sprejeta resolucija, ki se obširno bavi z najrazličnejšimi vprašanji službe in položaja davčnih uradnikov. Združenje je zbralo fond za zgradbo društvenega doma, na kongresu pa je bilo zdaj sklenjeno, naj se ta fond razdeli na sekcije, ker namerava vsaka sekcija graditi svoj dom.

* **Drugi jugoslovenski kongres za otroške bolezni.** Po sklepu svoje skupščine na Bledu leta 1934 bo imelo Jugoslovensko pediatrijsko društvo svoj drugi kongres združen s kongresom jugoslovenskega zdravniškega društva od 3. do 5. oktobra letos v Novem Sadu. Ta kongres bo obenem 3. izredna glavna skupščina društva. Za glavno socialno pediatrijsko temo o prehrani otrok v naši državi bo referent dr. Petrović iz Beograda, med koreferenti pa je tudi dr. Dragaš iz Ljubljane. Udeleženci naj se prijavijo odboru Jugoslovenskega pediatrijske ga društva. Prijave je treba nasloviti na tajnika dr. Vulovića, Beograd, Jevremova 46 do 1. julija.

Proti zaprtju in težavam vsled hemoroidov veljajo že več let kot dobro sredstvo Leopilule vsled svojega točnega učinka, ki je brez bolečine in nikoli ne odpove, vsled popolne neškodljivosti in ker se tudi po trajni uporabi njihova učinkovitost ne zmanjša. Dobiva se v vseh lekarnah. Oglas reg. S. br. 3236 dne 19. II. 1936.

Leopilule

* **Sodniški izpit** sta napravila pri apelacijskem sodišču v Ljubljani gg. Kitek Gojmir in Lazar France.

* **Zlata matura.** Ljubljanski in novomeški gimnazijski abiturijenti iz leta 1887 prirede v proslavo 50-letnice svoje mature sestanek v Ljubljani letos 9. septembra v času jesenskega velesejma. Od 53 tovarišev pred 50 leti jih je ostalo še 28 in vsi, ki se mislijo zanesljivo udeležiti proslave, naj sporočijo to na naslov: Dr. Fran Kropivnik, Ljubljana, Vošnjakova ulica 7.

* **Jubilej prvih beograjskih maturantk.** Iz nekdanje višje ženske šole v Beogradu so izšle leta 1887 prve maturantke. Bilo jih je 82 in lotiti so se morale napornega pionirskega dela pri uveljavljanju izobraženega ženstva v javnih poklicih. To naporno delo jim je usoda nagradila z lepimi uspehi in celo smrt je bila milostna s prvo skupino beograjskih maturantk. 50letnice mature se jih je zdaj lahko udeležilo še 65. Vse udeleženke proslave so sveže in zdrave. Proslave se je udeležila tudi skupina sorodnikov umrlih maturantk iz leta 1887.

* **Zagrebška sekcija Novinarskega udruženja** je imela v nedeljo svoj občni zbor, ki mu je prisostvovalo okrog 80 članov. Potekel je v popolni harmoniji in soglasno je bila izvoljena zopet dosedanja uprava s predsednikom dr. Brankom Sokolićem. Občnega zbora se je udeležil tudi predsednik centrale JNU Stanko Virant, ki je zagrebške novinarje pozdravil v imenu tovarišev iz ostalih pokrajin države.

* **Glavna skupščina Jugoslovenskega novinarskega udruženja**, ki je bila sklicana za nedeljo 23. t. m. je preložena za teden dni na nedeljo 30. t. m. Odgoditev je bila sklenjena na nedeljski seji centralne uprave JNU v Zagrebu in sicer na željo beograjske sekcije. Glavna skupščina bo v znanem kopališču Paliću pri Subotici.

* **Zbor slovanskih novinarjev v Ljubljani** je bil prvič pred 35 leti ne pa pred 25 leti, kakor je postavil škrat v naslovu nedeljskega »Jutra«. Sicer pa so si čitatelji sami prav tolmačili iz letnice 1902.

* **Društvo »Soča«-matica v Ljubljani** naznanja že sedaj vsem narodnim društvom širom domovine, da odkrije spomenik pesniku preroku Simonu Gregorčiču, pred novo palačo vseučiliške knjižnice na Napoleonovem trgu dne 27. junija tl. na predvečer Vidovega dne. Priporoča se, da bi se pridružile vse jugoslovenske organizacije in naša pevska društva tej prireditvi s polnoštevilno udeležbo, s svojimi prapori in z našo pesmijo. Vsi na plan za Vidov dan, da dostojno počastimo Goriškega slavčka. Vse prijave in prispevke pošiljajte na naslov: Sočа-matica v Ljubljani, Trg Kralja Petra I. št. 8.

* **Prvi generalni direktor naših carin je umrl.** V starosti 70 let je umrl v Beogradu ugledni industrijec Aca Ilić, ki je postal po osvobojenju generalni ravnatelj carin ter dosegel velike uspehe ne samo pri organizaciji carinske službe, temveč tudi pri pogajanjih z raznimi sosednimi državami. Že v predvojni dobi je igral važno vlogo v srbskih gospodarskih krogih. Najrazličnejša dobrodelna društva je izdatno podpiral, med vojno pa je vodil v Ženevi društvo za podpiranje vojnih ujetnikov. Doma je bil iz okolice Lazarevca, pravne študije pa je dovršil v Nemčiji.

* **V zvezi s proslavo zadružnega dne,** ki bo po sklepu mednarodne zadružne zveze prvo nedeljo v juliju, razpisuje uprava naše glavne zadružne zveze razpis za besedilo zadružne himne. Besedilo naj pospešuje misel in budi duha in manifestacijo zadružne »veroizpovedi«. Obstoji naj iz 3 kitic tako, da jih bo mogoče peti in da bodo pripravne za uglasbitev. Nagrade znašajo 3000 din, 1.500 din in 500 din. Himne je treba poslati Glavni zadružni zvezi, in sicer najkasneje do 15. junija v zaprti kuverti pod šifro. Podrobna pojasnila daje pisarna Glavne zadružne zveze, Beograd.

* **Popusti na železnicah.** Prometni minister je dovolil polovično voznino na državnih železnicah za člane JNU kakor tudi članom njihovih rodbin, če ne uživajo 75% popusta in se udeleže kongresa v Paliču pri Subotici dne 22. in 23. maja. Popust velja od 19. do 26. maja. Polovična cena na državnih železnicah je nadalje dovoljena udeležencem proslave stopetdesetletnice srbske pravoslavne cerkve in šole v Karlovcu in stoletnice smrti pesnika in vladike Lucijana Mušickega, ki bo 23. t. m. Popust velja od 21. do 25. maja. — Ker sprejema železniška uprava mnogo prošenj, naj dovoli poklonstvenim potovanjem na Oplenac primerne popuste, opozarja generalno ravnateljstvo državnih železnic prizadete na to, da morejo skupine najmanj 20 poklonstvenikov kupiti na vseh železniških postajah vozne listke do Arandjelovca oziroma do Mladenovca in nazaj s 66% popustom od normalne vozne cene.

* **Jugoslovenski Feniks.** Zaradi daljše odsotnosti upravnega svetnika g. Iva Laha se zavarovanci vljudno naprošajo, da se v vseh zavarovalnih zadevah obračajo direktno na zastopstvo Jugoslovenskega Feniksa, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.-I.

* **Jetika je vzrok vsakega drugega primera smrti v nekaterih delih Beograda.** To žalostno dejstvo so ugotovili na občnem zboru beograjske protituberkulozne lige. Publicist Slobodan Vidaković je zborovalcem predložil mnogo statističnega gradiva, iz katerega je razvidno, da se umrljivost beograjskega prebivalstva sicer zmanjšuje, a da je še vedno na katastrofalni višini, za 300 do 350 odstotkov večja kakor v onih velikih mestih, kjer se že od nekdaj smotrno vodi protituberkulozna akcija. Pri umrljivosti zaradi tuberkuloze ima naša država svetovni rekord, a v Beogradu je še hujše kakor v mnogih drugih naših mestih. Iz statistike je razvidno, da ima jetika največ smrtnih žrtev v onih delih mesta, kjer prebiva revno prebivalstvo in kjer stanovanje ne odgovarja zdravstenim zahtevam. Tako n. pr. znaša na Dedinju umrljivost zaradi jetike 2.80, v Jatagan-Mali pa 20 odstotkov.

* **Razpisane zdravniške službe.** Ministrstvo za socialno politiko in ljudsko zdravje razpisuje v skrajšanem roku 15 dni po razglasitvi v »Službenih Novinah« natečaj za šefa oddelka za nalezljive bolezni v državni bolnišnici in natečaj za zasedbo vseh praznih mest v banjaluški bolnišnici in sicer za enega zdravnika, uradniškega pripravnika in enega sekundarnega zdravnika 8. skupine. Prošnje s potrebnimi listinami naj se dostavijo neposredno sanitetnemu oddelku ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje.

* **Izlet društva »Pravnika«.** Društvo »Pravnik« priredi svoj vsakoletni izlet v nedeljo 6. junija in sicer z Zidanega mosta čez Širje, Lukovico v Rimske toplice, kjer bo skupno kosilo. Odhod iz Ljubljane z vlakom ob 8., prihod na Zidani most ob 9.25, kjer se pridružijo izletniki iz drugih smeri. Izletniki iz Ljubljane naj prijavijo svojo udeležbo pri vratarju sodne palače, iz drugih krajev pismeno na s. o. s. Orožna Franca, sodna palača v Ljubljani.

Eno srce — ena RADENSKA.

* **Rojaki v Ameriki in »Jutro«.** Clevelandska »Ameriška domovina« je objavila nedavno naslednjo beležko: Slovenski dnevnik v Ljubljani »Jutro« prinaša statistiko smrtnih primerov med našimi rojaki v Clevelandu v dobi lanskega leta. »Jutro« pošteno navaja, da je vzelo statistiko iz »Ameriške domovine«. Enakih poročil o gibanju in življenju ameriških Slovencev bi staro krajsko časopisje lahko mnogo več prinašalo. Med časopisi v domovini je »Jutro«, ki se mnogokrat zanima za naše delovanje v Ameriki.

* **Beograjska Jadranska Straža ima svoj dom v Boki.** Oblastni odbor Jadranske straže v Beogradu je odprl letos svoj dom v Bijeli (Boka Kotorska) že 1. maja. Dom je moderno urejen in ustreza vsem zahtevam higiene in udobstva. Ima vodovod, kanalizacijo, kopališče, centralno kurjavo, električno razsvetljivo in moderno urejeno kuhinjo. Razen več preprostih pa zelo okusno urejenih sob z dvema do 3 posteljami za manjše in večje družine, ima dom tudi še osem velikih skupnih spalnic. Stanovanje in popolna oskrba stane 25 do 30 Din na dan. Potovanje je po polovični ceni.

* **Tovarna JOS. REICH** sprejema mehko in škropljeno perilo v najlepšo izdelavo. 3

Žrebanje drž. razr. loterije dne 13. in 14. maja 1937.

Din 600.— št.: 5.829, 5.880, 10.869, 15.741, 15.773, 17.417, 24.891, 24.892, 46.129, 46.175, 46.198, 62.044, 62.050, 62.057, 89.851, 89.896, 89.897, 95.724, 95.733, 95.759,

Zadružna hranilnica — Dalmatinova ul. 6.

* **»Večer slovenske besede« (sodobne lirike in proze) v Zagrebu.** Pišejo nam iz Zagreba: V soboto, dne 15. maja, je priredilo zagrebško akademsko društvo »Triglav« v dvoranj Novinarskega doma »večer slovenske besede«. Najavljeno je bilo čitanje pesmi in proze pesnikov in pisateljev, g. Toneta Seliškarja, Ludvika Mrzela, Bogumila Faturja, Jožeta Šeliga, Bogomira Magajne, Eda Kocbeka, Boža Voduška. Gospoda Boža Voduška ni bilo v Zagreb in tudi nihče drug ni čital kakšnega izmed njegovih proizvodov, ravno tako ni bilo g. Magajne, ne gg. Seliškarja, Mrzela in Kocbeka (ali njih proizvode so drugi čitali). Sami so čitali g. Šeligo, Fatur in pa g. Miško Kranjec, ki je prišel, dasi ni bil na programu. Večer je po vrednosti tega, kar se je čitalo, vsekakor lepo uspel; ploskanja je bilo mnogo. Kar pa je v ves večer vneslo disharmonijo, je bila uvodna beseda predstavnika akad. društva »Triglav«; ves njegov govor je bil obrnjen proti »izdajicam«, a izdajici sta na pr. Vraz in Dežman, torej Vraz prav tako kakor Dežman. Ko je govornik končal, se ni zganila niti ena roka, da bi zaploskala ob blasfemiji, vrženi v spomin Stanka Vraza; grobna tišina je vladala. To je tem značilnejše, kar je publika bila večinoma slovenska. »Triglav« se je mogel uveriti, da je s svojo drzno provokacijo popolnoma pogorel.

* **Novi vozni red.** Opolnoči od 21. na 22. maja stopi v veljavo novi vozni red za leto 1937-38. Podrobni vozni red je razviden s stenskega voznega reda na vseh postajah in postajališčih. Opozarjamo, da vozi novi vlak iz Ljubljane gl. kol. ob 23. uri 30 min. proti Jesenicam **prvikrat** v noči od 22. na 23. maja 1937.

* **Iz srede vašega življenja** bodo vzeti prizori, ki jih boste videli na modni reviji ljubljanskega velesejma od 5. do 14. junija. Na živih modelih boste presodili, kako bi vam pristojala tako ali tako napravljena obleka na pr. pri čajanki, v gledališču, pri poroki, v uradu, pri plesu, na izletu. Prepričali se boste ne le o tem, kak vtis napravljate ob vsaki priložnosti primerno oblečeni na svojo okolico, ampak tudi o pomenu, ki ga ima vašemu delu prikrojena obleka za vaše lastno delovno razpoloženje.

* **Graditev velikega delavskega azila v Subotici. Razpisana so dela za graditev** velikega zavetišča v Subotici. Stroški so preračunani na 1.600.000 Din, zavetišče pa bo veliko moderno poslopje. Važno je, da bodo pri graditvi zaposlili samo domače brezposelne delavce. Z delom bodo v kratkem pričeli. Manjše delavsko zavetišče bodo gradili tudi v Petrovgradu.

* **Projekt važnega mostu v zetski banovini.** Preko reke Tare bodo v divjeromantični soteski blizu samostana sv. Arandjela pri Plevlju gradili most, ki bo dolg 280 m, nad površino reke pa se bo dvigal za 155 m. Most bo počival na dveh obrežnih skalah. Ni še določeno, ali ga bodo gradili iz železa ali pa iz armiranega betona, iz načrtov pa je razvidno, da bo graditev orjaškega in zelo važnega mostu trajala polnih 5 let. Preden se bodo lotili graditve, bodo uredili električno centralo, velik kamnolom z žično železnico in barake za delavstvo. S tem mostom bodo odprti turizmu najlepši gorski krajzelske banovine.

* **Kmetje so sami organizirali tečaje za nepismene.** Na vzhodnem delu Livanjskega polja pod planino Prologom je občina Lištrani, katero tvori pet vasi. Ta občina ima preko 4.000 prebivalcev, a še do danes nima šole. To je žalosten primer pomanjkanja skrbi za narodno prosveto. Ljudstvo, ki se v polni meri zaveda važnosti pismenosti, zdaj samo organizira tečaje za nepismene. Poslujeta že dva taka tečaja, ki imata lepo število mladih in tudi starih slušateljev.

* **Priljubljena majniška pijača.** Kot posebnost velja sredi meseca majnika, ko pri nas cvete majski prvenec (Waldmeister), slastna pijača, ki se pripravlja takole: V juhin porcelanasti lonec, ki se dobro zapira, vlij liter belega vina. Vanj nareži tanke rezine s kožo vred od treh pomaranč. Istotako storj z limono. Nato dodaj 36 kosov sladkorja in pušelj cvetočega prvenca, ki ga dobiš na trgu za dinar. Zlasti osmukaj cvetove vršičke in navrzj par zelenih peres. Priporoča se, da mora biti posoda pomita in dobro zaprta zaradi arome. Stati mora polni 2 ½ ure namočena vsa tvarina. Šele po preteku tega časa vse skupaj dobro premešaj. Tako dobiš izborno majniško pijačo. K njej lahko serviraš vsakovrstno pecivo ali mrzel narezek.

* **Ker gre v kri.** Ker pomeni ½ kg doza res ½ kg moči, brez usedline, priporočajo mnogo zdravniki Biomalz. Poskusna doza din 12.50 v lekarnah.

Iz Ljubljane

u— **Obisk zanimivega svetovnega popotnika.** Včeraj se je zglasil v našem uredništvu Hamburžan Kurt Grünig, nekdanji sotrudnik Verlaga Scherl in Ullstein, ki se je podal na zanimivo svetovno potovanje z namenom in ciljem: Od olimpijade do olimpijade. Po olimpijadi v Berlinu je krenil na pot in je prepotoval že Nemčijo, ČSR in Avstrijo, od koder je prispel v Maribor in v Ljubljano. Iz Ljubljane je namenjen na Sušak in v naše južne kraje. Ko bo prebil nekaj časa v Italiji, bo nadaljeval svojo pot v Grčijo. Tam, kjer je vzklila olimpijska ideja, bo napolnil žaro s prstjo, da jo ponese s seboj po dolgi poti preko Afrike, Avstralije in Amerike na Japonsko k olimpijadi v Tokiju leta 1940. Na svoji spominski knjigi ima geslo: S čopičem in paleto skozi svet — kar pomeni, da se na dolgotrajnem potovanju preživlja s prodajo svojih risb in akvarelov, ki so prav lični. Simpatičnemu popotniku želimo vso srečo na potu.

u— **Zaradi izredno lepih binkoštnih praznikov** je bil promet izredno močan. Tako je železnica prepeljala med prazniki iz Ljubljane in vanjo okrog 45.000 potnikov. Največ ljudi se je odpeljalo seveda na Gorenjsko, znaten delež pa je dobila tudi Italija, kamor je z vlaki potovalo vsega skupaj 1.748 potnikov. In sicer se je pri »Putniku« v Ljubljani prijavilo za Postojno 650 izletnikov, za Trst pa 526, razen tega je prišlo v Postojno še 500 Mariborčanov. Ljubljana pa pri tem prazničnem preseljevanju ni bila prikrajšana, ker so prišli vanjo ali so šli skozi njo prav številni izletniki iz Italije, Avstrije, Češkoslovaške in od drugod, posebno pa tudi z našega juga.

u— **Poroka.** Včeraj se je poročil pri Sv. Križu pod Golico industrijalec g. August Praprotnik predsednik Zveze industrijcev z gdčno. Reziko Thalerjevo. Priči sta bila industrijec g. August Westen in gen. tajnik zbornice TOI v p. g. dr. Franc Windischer, poroko je opravil župnik g. Krašnja. Čestitamo!

u— **Nevšečnosti pri birmi. Naval k birmi v ljubljanski stolnici je bil letos posebno velik.** Na binkoštno nedeljo dopoldne je bilo birmanih čez 1800 otrok. V cerkvi je vladala nepopisna gneča, ki je bila letos še večja, ker se na novo uvedeni red pri birmanju ni obnesel. Če se pomisli, da se je drenjalo poleg otrok še najmanj toliko botrov, je razumljivo, da je prišlo do nevšečnih prizorov. Duhovščina je morala poklicati policijo in stražniki so pomagali delati red. Od časa do časa so se čuli bolestni kriki dece, ki je prišla v stisko in mnogi botri so pri dolgem čakanju izgubili potrpljenje ter se v splošnem prerivanju medseboj prepirali. Vendar je birma končala brez nezgode. Popoldne je bilo seveda mnogo lažje in tudi v ponedeljek se je birma izvršila brez incidentov. Letošnji naval k birmi v Ljubljani je bil večji v sled tega ker v okolici ni bilo birmovanje.

u— **XXXVII. redni občni zbor Trgovskega društva »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani** bo v torek 25. t. m. ob 7. zvečer v posvetovalnici Združenja trgovcev v Trgovskem domu, Gregorčičeva ul. 27., pritličje, levo. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo preglednikov računov. 5. Volitve odbora, društvenega razsodišča ter dveh preglednikov računov. 6. Določitev ustanovnine, članarine in pristopnine za leto 1937. 7. Samostojni predlogi. Samostojne predloge je naznaniti pet dni pred občnim zborom pismeno društvenemu predsedstvu.

u— **Ljubljanski Sokol** priredi v nedeljo 30. t. m. majniški izlet na planino Brusniki pod Mokrico v romantični dolini Kamniške Bistrice. Izlet bo celodneven, za člane in njihove rodbine ter za naraščaj obojega spola. Odhod bo s prvim izletniškim vlakom ob 5.29, povratek v Ljubljano ob 21.55. — Hrano za ves dan vzame vsak udeleženec seboj. Prijave se sprejemajo v društveni pisarni v Narodnem domu.

u— **J. N. A. D. Jadran.** Drevi ob 20. seja CO. Zaradi važnih zadev vsi in točno!

u— **Izlet v Postojno** v nedeljo 23. t. m. Prijave se sprejemajo še samo do srede 19. t. m. v trgovini s papirjem Tičar, trgovini Gorec, družbi z o. z. Ljubljana in pri prireditelju: udruženje žel. uradnikov, Ljubljana, Kolodvorska 43. Vse prijavljence se obvešča, da bodo navodila izdana v dnevnem časopisju 21. t. m. Vsak izletnik bo moral imeti s seboj potrdilo o plačilu, sicer se ga ne bo smatralo za prijavljenca.

u— **Kopališče Ilirije odprto.** Spričo izredno tople pomladi, je uprava ilirijanskega kopališča sklenila, da istega z današnjim dnem izroči namenu. Voda v bazenu je prijetno temperirana, solnčališča so obnovljena, v prhah pa je na razpolago topla in mrzla voda. Ker je tudi vstopnina zmerna, upamo, da bo kmalu zavladalo na »Iliriji« pravo kopališko življenje.

Zveza avstrijskih plavalnih društev posebno hvali TSCHAMBA FII, ker ubrani solnčarico ter se po njem dobljena rujava koža nikdar ne lupi. - Drogerija Gregorič dr. z o. z., Ljubljana, Prešernova ulica 5

u— **Peron na glavnem kolodvoru bodo podaljšali.** S preurejevalnimi deli na glavnem kolodvoru v zvezi je tudi podaljšanje perona. Peron, kakor je bil preje, že dolgo ni ustrezal nalogam, ki jih ima kolodvor. Občinstvo se je ob količkaj večjem navalu moralo stiskati na malem peronu, ki ga je ovirala restavracija, pred časom pa so odstranili stranišča na vzhodni strani perona, ki so bila samo za skazo in zdaj pa so začeli kopati že luknje, kjer bo postavljena peronska zgradba. Kakor je videti, hočejo peron podaljšati za kakih 50 metrov.

KINO IDEAL

SMEH! SMEH!

Stan Laurel — Oliver Hardy v filmu

»VESELI ŠKOTI«

Danes ob 16., 19. in 21.15 uri

u— **Starodavni frančiškanski zid v Frančiškanski ulici,** o katerem se lahko reče, da središču mesta ni bil v kras, podirajo te dni, tako da je videti na vrt frančiškanskega samostana. Na vrtu že pridno izkopavajo nove temelje bodoči zgradbi, ki bo nekak podaljšek serafskega kolegija. Stavba bo enonadstropna in bodo njeni pritlični prostori namenjeni v prvi vrsti trgovskim lokalom. Frančiškanska ulica bo z novo stavbo brez dvoma mnogo pridobila. Načrte je izdelal inž. Ladislav Kham.

u— **Poizkusno kuhanje** na električnem rešoju bo danes ob pol 5. v prostorih Zveze gospodinj, Gradišče 14. Prizkušnja jedil!

Iz Maribora

a— **Velemojster Pirc pojde v Gdinjo.** Dne 23. t. m. se prične v Gdinju veliki poljski nacionalni turnir za šahovsko prvenstvo, pri katerem sodelujejo tudi povabljeni gostje. Vabilo je dobil tudi naš velemojster Vasja Pirc, ki se bo udeležil turnirja.

a— **Lepo uspelo gostovanje S. Ivelje.** V soboto zvečer je gostoval v vlogi princa Song Honga v »Deželi smehljaja« priljubljeni bivši tenor mariborske operete g. Stjepan Ivelja, ki je izkazal vsestransko velik napredek in spopolnitev, tako da je bil za krasno igro in lepo petje deležen toplega priznanja. Udeležba je bila spričo binkoštnih praznikov bolj slaba.

a— **Sreska skupščina JNS za mesto Maribor in srez Maribor levi breg** bo skupno v nedeljo 23. t. m. ob 9. uri dopoldne v zborovalnici restavracije »Novi svet« (Povodnik) v Jurčičevi ulici 7. v Mariboru. Na skupščini poročata tudi gg. narodni poslanec Ivan Prekoršek in poslovodeči podpredsednik banovinskega odbora JNS dr. Pirkmajer.

a— **V soboto je premiera Čapkove drame »Bela bolezen«.** To najnovejše napol utopistično, napol pa popolnoma realno delo slovitega češkega pisatelja je zbudilo izredno veliko pozornost ne le v umetniških, temveč tudi v znanstvenih krogih. Režijo vodi P. Malec. Vodilne uloge jo Nakrst, Grom, P. Kovič. Sicer so pa še zaposleni Kraljeva, Starčeva, Rasbergerjeva, Gorinškova, Košič, Košuta, Verdonik, Crnobori, Blaž, Harastovič, Malec, Standeker in Gorinšek.

Bolečine v križu pri ženi

so najčešče posledica izrastkov, vnetja in eksudatov dolnjih organov. Zahtevajte brezplačno brošuro „Zakaj kopališče Pieštany" od Pišćan-biroja, Beograd II, Maršala Pilsudskog 22 ali pa pri Pištanyinformator, Zagreb, Strossmayerov trg 1/II. kat, in proučite edinstvene kemične učinke pieštynskega zdravilnega blata. Štiritedenska kura v Pieštanyju (Češkoslovaška) je prihranila že tisočem ženâ operacije.

Kopališče Pieštany prinaša ozdravljenje!

V zračnem prometu 70% popust na povratku

a— **Puščanje koles in ročnih vozičkov na Glavnem trgu.** Mestno poglavarstvo razglaša: Na Glavnem trgu se je razpasla navada, da nekateri okoliški prodajalci puščajo ob največjem tržnem prometu svoja kolesa ali ročne vozičke na Novem ali starem trgu. Tudi se opaža, da nekatere osebe, ki prihajajo v mesto s kolesi, jemljejo svoja kolesa na trg in z njimi hodijo med tržnimi mizami ter s tem ovirajo promet in s kolesi onesnažujejo obleko kupovalcem. Istotako se nekateri lastniki psov ne držijo cestno-policijskih predpisov in jemljejo svoje pse na trg ob tržnem prometu. Odreja se: kolesa in ročni vozički se smejo puščati oziroma shranjevati edinole na za to določenem prostoru, to je na Rotovškem trgu. Prepovedano je za časa nakupovanja ob tržnem času voziti s seboj kolesa med tržne mize. Pohajanje psov na javnih tržiščih je prepovedano ne glede na pasji kontumac.

KINO MATICA TEL. 21-24

Danes poslednjič!

Veliki Emil Janningsov film

PRED SONČNIM ZAHODOM

Gerhart Hauptman: »Der Herrscher«

KINO SLOGA TEL. 27-30

Simone Simon v prekrasnem dekliškem filmu

MATURA

Predstave danes ob 17., 19.15 in 21.15 uri.

KINO UNION TEL. 22-21

Film o borbi mlade žene za svojo ljubezen

MANJA

Peter Petersen Marija Andergast

Predstave danes, razen v Slogi ob 16., 19.15 in 21.15 uri.

a— **Gostovanje ljubljanske opere.** V torek, 25. t. m. gostuje v Mariboru ljubljanska opera s Puccinijevo opero »Madame Butterfly«, ki je z njo gostovala pred razprodano hišo. Zasedba je ista ter pojejo glavne partije Zlata Gjungjenac-Gavellova, Gostič in Janko. Rezervirajte pravočasno vstopnice!

a— **Prometni nesreči v Košakih.** V bližini občinske hiše v Košakih je obležal v noči na torek s težkimi poškodbami na glavi in nogah pod motociklom 61-letni Ivan Novak. Poškodoval se je pri tem tudi motociklist 29letni obratovodja Dervušekove opekarne Ivan Straus. Tam v bližini je povozil neki motociklist 12letnega Franca Lešnika iz Strossmayerjeve ulice štev. 6, ki je pri tem zadobil težje poškodbe na levi nogi. Vse tri ponesrečence so odpremili v mariborsko splošno bolnišnico.

a— **Tolovajski napad.** Tukajšnji mesar in posestnik g. Vlahovič se je vračal s svojim avtomobilom na binkoštni ponedeljek iz Rogaške Slatine proti domu. Na hribu nad Poljčanami so tik pred gostilno Wutte navalili na avtomobil z noži še neizsledeni napadalci, menda iz Slov. Bistrice. Eden izmed njih je skočil na prednji del avtomobila, razbil šipo, in hotel prisiliti šoferja, da bi ustavil vozilo. Le duhaprisotnosti šoferja se je zahvaliti, da ni avto v tej zmešnjavi zdrknil preko pobočja. S težavo se je avto prebil skozi napadalce in ušel. Dve osebi sta bili od drobcev stekla ranjeni. Nedvomno je, da je bil napad dobro pripravljen.

Iz Celja

e— **Umrl je** v nedeljo Za kresijo št. 12 v starosti 72 let znani celjski branjevec in bivši hišni posestnik g. Anton Ocvirk. Pokojnemu bodi ohranjen blag spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

e— **Kuharski tečaj v Žalcu** vodi te dni ruska emigrantka ga. Tatjana Louxembourgova. Tečaj je dobro obiskan. Udeleženke tečaja se bodo, četudi se dobre gospodinje, naučile še mnogo koristnega, ker je omenjena gospa strokovnjakinja v izvrstnem a kljub temu cenenem kuhanju. Ga. Louxembourgova bo vodila slične tečaje tudi v drugih krajih Savinjske doline. Žalske gospe toplo priporočajo, da bi se interesentke tudi drugod v čim večjem številu udeleževale teh izvrstnih tečajev.

e— **Zanimiva razprava zaradi umora** se bo pričela v petek 21. t. m. ob 8. pred petčlanskim senatom okrožnega sodišča v Celju. Pred sodniki bo stal 31-letni Franc Cestnik, delavec brez stalnega bivališča, ki je obtožen, da je 4. oktobra 1934 poleg nekega potoka pol ure hoda iz vas Peteranca v savski banovini umoril tri mesece staro Nado Gradičevo z Zg. Ložnice pri Žalcu in vrgel trupelce v potok.

e— **Kino Union.** Danes ob 16.15 in 20.30 velefilm »Iris« z Viktorjem de Kowo in tednik, ob 18.30 matineja.

KINO METROPOL, danes ob 16.15, 18.15 in 20.30 »ROMEO IN JULIJA«.

Dolenjske Toplice

železniška postaja Straža-Toplice pri Novem mestu. Radioaktivno termalno kopališče. Sijajni uspehi pri zdravljenju revmatizma, sklepov in mišic, bolezni živčnega sistema, ženskih bolezni, raznih težav v dobi mene, organičnih motenj srca in krvnega obtoka, raznih poškodb, zlomljenih kosti itd. Predsezonske cene do 15. junija: 10 dni Din 600.—, 20 dni Din 1.100.—. Polovična vožnja. Pojasnila daje uprava.

Sokol

Sokolsko društvo Zagorje priredi drevi ob 20. v svojem domu predavanje »O vsemiru, zvezdah in drugih nebesnih pojavih« s slikami. Predaval bo predavatelj ZKD g. dr. Lavo Čermelj.

Sokolsko društvo Ribnica priredi jutri v četrtek 20. t. m. ob 20. v svojem domu predavanje »Potovanje na Spitzberge« s slikami. Predaval bo predavatelj ZKD g. dr. Oskar Reya.

Sokolski okrožni izlet v Krku na otoku Krku bo 30. t. m. Brate in sestre, ki so prijatelji Jadranskega morja in solnca, vabimo da poletijo na to sokolsko svečanost. Nastopila bo reprezentančna vrsta iz Ljubljane, ki bo odpotovala iz Ljubljane 29. t. m. ob 6. zjutraj z avtobusom in bo na otoku Krku že ob 16. Bratje in sestre, pridružite se jim v čim večjem številu.

Gospodarstvo

Gibanje zaposlenosti v aprilu

Po podatkih okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani je bilo v aprilu pri tem uradu povprečno zavarovanih **89.625 delavcev in nameščencev.** V primeri s prejšnim mesecem se je zaposlenost povečala za 2939 zavarovancev. To sezonsko oživljenje zaposlenosti je bilo letos nekoliko manjše nego lani, kajti lani je od marca na april število zavarovancev naraslo za 3924.

V primeri z lanskim aprilom je bilo letos število zavarovancev za 6254 večje, v primeri z aprilom leta 1933., ki je bilo v teku krize najslabše leto, pa smo imeli letos v aprilu za 15.455 zavarovancev več. Pri tem pa še vedno precej zaostajamo za konjunkturnim letom 1930., ko smo imeli v aprilu 96.584 zavarovancev, to je za 6959 več nego letos. **Letos je bila torej v aprilu zaposlenost za skoro 21% večja nego leta 1933., toda še vedno za 7.2% manjša nego leta 1930.**

Povprečna dnevna zavarovana mezda se je v primeri z marcem povečala za 0.44 na 23.02 Din in je bila pri tem za 0.67 Din večja nego lani. Medtem ko smo najnižje stanje zaposlenosti zabeležili že leta 1935., smo najnižje stanje povprečne dnevne zavarovane mezde dosegli šele lani spomladi. Letos je sicer povprečna dnevna zavarovana mezda za 3% višja nego je bila lani, vendar je še za 12% nižja nego leta 1930. Gibanje povprečnega števila zavarovancev in povprečne dnevne zavarovane mezde je bilo zadnja leta naslednje:

	število zavarovancev	dnevna zav. mezda
april 1930	96.584	26.22 Din
april 1933.	74.170 (min.)	23.30 «
april 1934.	77.375	22.68 «
april 1935.	77.412	22.43 «
april 1936.	83.371	22.35 « min.
april 1937.	89.625	23.02 «

Skupna dnevna zavarovana mezda je znašala letos v aprilu 2.063.000 Din, to je za 199.500 Din več nego lani v aprilu in za 327.000 Din (za 19%) več nego v aprilu 1935.

Uredba o pomožnem osebju v gostinskih obratih

Na osnovi čl. 62. obrtnega zakona je minister za trgovino in industrijo v zvezi s čl. 14. 16 in 18 uredbe o pospeševanju tujskega prometa in v sporazumu z zunanjim ministrom in ministrom za socialno politiko izdal **uredbo o pomožnem osebju v gostinskih obratih.**

STROKOVNA USPOSOBLJENOST

V tistih tujskoprometnih krajih in večjih mestih, ki jih bo določil ban po zaslišanju pristojne gospodarske in delavske zbornice, prisilnih združenj gostiteljev, tujskoprometnih ustanov in tujskoprometnih organizacij, se smejo v gostinskih obratih, navedenih v obrtnem zakonu, zaposliti kot pomožno osebje, ki pride v neposredne stike z gosti, **samo tiste osebe, ki imajo strokovno izobrazbo v smislu te uredbe.** V splošnem smejo biti za pomožno osebje zaposleni samo oni, ki dokažejo, da so uspešno absolvirali najmanj štiri razrede osnovne šole. Kot plačilni natakarji se smejo porabiti samo oni, ki so uspešno absolvirali najmanj dva razreda meščanske, srednje ali njej enakovredne strokovne šole ali pa strokovno gostiteljsko šolo. Kot upraviteji hotelov smejo biti zaposleni samo oni, ki dokažejo, da so uspešno absolvirali najmanj meščansko šolo ali štiri razrede srednje ali njej enakovredne strokovne šole. Kot pomožno osebje, ki pride v neposredne stike z gosti v gostinskih obratih, smejo biti zaposleni samo oni, ki poleg šolske izobrazbe dokažejo, da so v isti ali podobni obrti najmanj dve leti opravljali kakršnekoli posle, ki spadajo v področje te obrti. Uspešno absolvirana hotelirska šola doma ali na tujem bo zadosten dokaz za zaposlitev v hotelih, prenočiščih, pensionih itd. brez dokaza o prejšnji dveletni zaposlitvi. Nadalje določa uredba pogoje za zaposlitev upraviteljev večjih hotelov, sobaric v hotelih itd. Delovni čas in odpočitek pomožnega osebja, ki je v službi v gostinskih obratih, urejajo določila za zaščito delavcev.

PAVŠALNA NAPITNINA

V gostinskih obratih, navedenih v čl. 76, odst. 1, 2, 3 in 6 obrtnega zakona (v hotelih, restavracijah, gostiščih in penzijonih) se bo v tujskih krajih in večjih mestih, ki jih bo določil ban, gostom prištelo na račun nagrade za pomožno osebje največ 10% od zneska računa. V gostinskih obratih, kjer se nagrada za pomožno osebje vračuna po gornjem določilu, ne sme pomožno osebje, ki pride v neposredne stike z gosti, sprejeti od gostov napitnine v kakršnikoli obliki. Zneski, ki se dobe od gostov na račun nagrade za pomožno osebje, se razdele pomožnemu osebju v hotelih, restoranih, pensionih, prenočiščih, kavarnah in gostilnah.

Uredba odreja denarne globe od 50 do 10.000 Din za tiste gospodarje, ki bi zaposlovali pomožno osebje v nasprotju z določili, ki jih navaja ta uredba. Strokovna izobrazba po določilih te uredbe **se pa ne bo zahtevala od pomožnega osebja, navedenega v tej uredbi, ki bo že v službi na dan, ko stopi v veljavo ta uredba.** Osebo, ki nima strokovne izobrazbe, sme gospodar držati v službi samo tedaj, če napravi predpisan izpit.

Skupščina Glavne bratovske skladnice v Ljubljani

V četrtek 13. t. m. je bila v Ljubljani glavna skupščina glavne bratovske skladnice, ki je imela na dnevnem redu odobritev računskih zaključkov za poslovna leta 1934, 1935 in 1936, ter volitev novega upravnega odbora in nadzorstva. Ta skupščina je bila po 5 letih prva z izvoljenimi delegati po pravilniku z proporčnim volilnim sistemom, na podlagi volitev, ki so bile 8. februarja t. l.

Delegacija na tej skupščini je obstojala iz 29 delegatov delodajalcev in 29 delegatov delavcev, od katerih pripada 22 marksistom 5 organizacijam krščanskih socialistov in nacionalistov in 2 neorganiziranim. Zborovanje je otvoril predsednik g. Rihard Skubec, ki je pozdravil zastop. rud oblasti in zastop. Delavske zbornice.

Iz tiskanega poročila za poslovno leto 1936. posnemamo, da je članstvo naraslo za 500. To povečanje odpade na krajevne bratovske skladnice Jesenice, Mežica, Ravne in Štore. *Pokojninska blagajna* je imela ob koncu leta 1936. zavarovanih *10.326 članov*, v teku leta je bilo upokojenih 126 članov, odpadlo pa je 153, od teh 99 novoupokojencev ter 54 staroupokojencev. Tako je bilo ob koncu leta 3209 upokojenih članov, in sicer 2446 novoupokojencev in 763 staroupokojencev. Premoženje pokojninske blagajne je znašalo ob koncu leta 13.6 milijona Din. Dohodki so lani dosegli le 21.4 milijona Din, izdatki pa 28.2 milijona Din.

Nezgodna blagajna je imela ob koncu leta 1936 zavarovanih članov 11.348. Število nezgodnikov je znašalo 563.

Bolniške blagajne 14 britovskih skladnic pa imajo zavarovanih *37 658* oseb in sicer: aktivnih članov *11.348*, upokojenih *1.370*, svojcev aktivnih članov *22.892*, svojcev svojcev upokoj. članov pa *2.048*. Premoženja so imele vse bolniške blagajne ob koncu leta 19.4 milijona Din. Skupnih dohodkov so imele 9.8 milijona Din, izdatkov pa 9.1 milijona Din.

Bolniški stalež članov je bil v letu 1936. relativno visok. Obolenj med člani je bilo 17.303, od tega 87 smrtnih slučajev, med svojci pa 26.326 obolenj z 210 smrtnimi slučaji. Opaziti je znižanje obolenj na tuberkulozi na Jesenicah in v Trbovljah, kar je pripisati ustanovitvi protituberkuloznih dispanzerjev.

Sklad za podpiranje brezposelnih rudarjev in topilničarjev je narasel na *823.895* Din. Trboveljska družba se je tudi letos spomnila brezposelnih rudarjev z zneskom 600.000 Din, ki so ga razdelili deloma v denarju, deloma v živilih in obutvi. Brezposelne rudarje je podprla tudi banska uprava z zneskom 100.000 Din.

Sledile so volitve v upravo in nadzorstvo. Tudi novi upravi predseduje ravnatelj g. Rihard Skubec.

Reforma luksuznega davka na izdelke iz usnja

Glede skupnega davka na poslovni promet in luksuznega davka se vedno čujejo od strani producentov zahteve po enakomernem pobiranju tega davka od vseh proizvajalcev in na vsem ozemlju države. To je nedavno dovedlo do reforme glede pobiranja luksuznega davka na svilo. Za izdelke iz svile je finančno ministrstvo preuredilo plačevanje prometnega in luksuznega davka na ta način, da se pobira sedaj skupni in luksuzni davek le pri uvozu svile na carinarnici, medtem ko je vsa nadaljnja predelava davka prosta. Stopnja skupnega davka na svilo, ki se sedaj plačuje po novih predpisih na carinarnici, je sicer v splošnem višja od dosedanje obremenitve, vendar je sedaj obremenitev splošna in enakomerna, ker je pobiranje davka poenostavljeno in je obenem onemogočeno, da bi prišli svileni izdelki v promet brez plačila skupnega in luksuznega davka.

Iz Beograda sedaj poročajo, da se na sličen način preuredi tudi plačevanje luksuznega davka na obutev. Finančni minister je na zahtevo Centrale industrijskih korporacij in tvornic usnja in obutve izdal v sporazumu s trgovinskih ministrom uredbo o spremembi in dopolnitvi uredbe o skupnem davku na poslovni promet. **Z novo uredbo se luksuzni davek ki se je doslej plačeval na obutev in na izdelke iz luksuznega usnja odn. njegove imitacije, prenese na skupni davek na usnje, ki se obenem poveča.** S tem naj se olajša poslovanje izdelovalcem obutve in drugih izdelkov iz usnja, ker tem izdelovalcem v bodoče ne bo treba plačevati na to blago luksuznega davka in jim tudi ne bo treba s tem v zvezi voditi posebne evidence. Odpadle bodo tudi sedanje nejasnosti glede vprašanja, ali je treba na posamezne izdelke plačati luksuzni davek ali ne. Nova uredba bo stopila v veljavo 1. junija in bo s tem dnem odpadlo tudi nadzorstvo davčnih oblastev nad proizvajalci luksuznih izdelkov iz usnja.

Nemčija išče pri nas 2000 kmetijskih delavcev

Znatno povečanje zaposlenosti v industriji je zadnja leta absorbiralo v Nemčiji pretežni del prej brezposelnih delavcev. Medtem ko je imela Nemčija spomladi leta 1933. še okrog 6 milijonov brezposelnih delavcev, je letos to število v zvezi z velikimi javnimi deli in oboroževanjem padlo izpod 1 milijon. Pravijo, da je v tem številu obseženo le še ono delavstvo, ki ni v polni meri sposobno, da bi se vključilo v produkcijski proces, in pa oni kontingent brezposelnih delavcev, ki stalno obstoja zaradi sprememb v zaposlitvi. Končno so v tem številu obseženi še brezposelni delavci iz nekaterih gospodarskih panog, kjer se zaposlitev še ni v toliki meri dvignila. V mnogih gospodarskih strokah pa že primanjkuje delavcev. To velja zlasti za železarsko, kovinsko in gradbeno stroko, kjer nimajo dovolj strokovno izvežbanega delavstva. Ta okolnost je imela za posledico, da sili mladina z dežele v industrijska podjetja, kjer danes ni težko dobiti zaposlitve. Zato pa se na drugi strani opaža vedno hujše pomanjkanje kmetijskega delavstva. Nemška vlada je že napravila več ukrepov, da bi pritegnila delavstvo na deželo, vendar je pomanjkanje nadalje zelo občutno. V okviru svojega štiriletnega programa za gospodarsko osamosvojitev forsira Nemčija zlasti tudi kmetijsko produkcijo, da bi z manjšim uvozom in v sili tudi brez uvoza krila potrebo po najvažnejših živilih. Iz Beograda poročajo, da se tam mudita dva predstavnika nemškega urada za posredovanje dela. Prišla sta v Beograd zaradi tega, da bi dobila od naših oblastev dovoljenje za najetje 2000 naših kmetijskih delavcev, ki se jim nudi stalna zaposlitev v Nemčiji. O tem vprašanju sedaj razpravljajo v ministrstvu za socialno politiko in je verjetno, da bo naša vlada ugodila želji Nemčije.

Gospodarske vesti

= **Dohodki naših železnic.** Iz pravkar objavljenih podatkov o gibanju državnih financ je razvidno, da so znašali dohodki naših železnic v marcu letošnjega leta 173.7 milijona Din, to je za 14.2 milijona Din več nego v lanskem marcu. V proračunskem letu 1936/1937 pa so znašali dohodki naših železnic 2043.9 milijona Din, to je za 39.5 milijona Din več nego v prejšnjem letu.

= **Nabava telefonskih aparatov.** Ministrski svet je na svoji seji dne 13. t. m. odobril predlog odbora za nabavke pri finančnem ministrstvu, da se poštnemu ministrstvu odobri nabava 5190 avtomatskih telefonskih aparatov v vrednosti 1,499.900 Din, in sicer od tvrdke Siemens.

= **Občni zbor ljubljanske borze.** Danes popoldne bo ob 4. uri občni zbor Ljubljanske borze za blago in vrednote, in sicer v borznih prostorih v Gregorčičevi ulici 27 (Trgovski dom). Dnevni red je naslednji: 1. predsednikov pozdrav, 2. poročilo borznega sveta, 3. poročilo finančnega odbora, 4. odobritev bilance, 5. volitev 6 članov borznega sveta, 5 članov finančnega odbora in 13 članov borznega razsodišča.

= **Zagrebška Zbornica za TI k vprašanju prestopa iz gostinske stroke v trgovinsko stroko.** Trgovinski odsek zagrebške Zbornice za TI je te dni razpravljal o navodilih, ki jih je izdalo trgovinsko ministrstvo letos v januarju glede prestopa iz gostinske stroke v trgovinsko stroko. Po teh navodilih pridobe pogostitelji po trietnem delu v svoji stroki polno kvalifikacijo za samostojno vodstvo trgovinskih obratov. Trgovinski odsek je sklenil ponovno pokreniti akcijo, da se ta navodila spremene, ker niso v interesu trgovine in tudi niso osnovana na določbah obrtnega zakona. Ena od najvažnejših pridobitev novega obrtnega zakona je ravno zahteva po trgovinski usposobljenosti in ni potrebe, da bi se ta dobra določba omiljevala z raznimi izjemami, ki gredo na škodo trgovskega stanu.

= **Avstrijski izvoz lesa** je znašal v prvih treh mesecih t. l. 620.000 m³, to je za 140.000 m³ ali za skoro 30% več nego lani v istem četrtletju. V Italijo je Avstrija letos izvozila v prvem četrtletju 190.000 m³ lesa, to je za 12.000 m³ ali za 6.7% več nego lani. Izvoz v Francijo je znašal le 46.000 m³ in je bil za 14.000 m³ manjši nego lani, v Madžarsko pa je Avstrija izvozila 37.000 m³, to je za 12.000 m³ več nego v lanskem prvem četrtletju.

= **Neugodno stanje hmeljskih nasadov v žateškem okolišu.** Nemška sekcija Hmeljarskega združenja v Žatcu poroča 15. t. m. da je razvoj hmeljske rastline še zelo v zastoju. Le v redkih nasadih so začeli hmelj privezovati. Razvoju zelo škoduje splošna pojava bolhačev in tudi pojava rilčkarja. V raznih legah so ugotovili nastop peronospore. V zadnjem času je padlo 12 do 15 mm dežja, ki pri toplem vremenu ugodno vpliva na razvoj rastline, obenem pa podpira tudi širjenje peronospore.

= **Impozantna razstava kovinske industrije** bo na letošnjem pomladanskem ljubljanskem velesejmu od 5. do 14. junija, kjer bomo lahko z zadoščenjem ugotovili, da se tudi naša težka industrija prav krepko razvijala. Prednjačila bo zlasti težka industrija z Gorenjske, štajerska kovinska industrija pa bo s svojo kuhinjsko posodo in sanitarnimi napravami spet dokazala, da se po pravici uspešno uveljavlja s svojim izvozom na svetovnem trgu. Prav tako se uveljavlja tudi naša strojna industrija, ki bo na razstavi pokazala vsakovrstne stroje za industrijo in obrt, mlinske in mesarske stroje ter stroje, ki so potrebni v domačem gospodarstvu in gospodinjstvu, najraznovrstnejše priprave in izume, ki jih danes ne more pogrešati nobena hiša več. Posebno pa že danes opozarjamo na izvrstne hladilne naprave.

= **Konkurz** je razglašen o imovinj Marije Novakove, posestnice v Ljubljani, Šmartinska 4, (upravnik mase Jože Rus, Ljubljana, Lepodvorska 3; prvi zbor upnikov 26. maja ob 10., prijavni rok do 26. junija, ugotovitveni narok 23. junija).

Borze

18. maja

Na ljubljanski borzi so se danes oficielni tečaji v splošnem nekoliko okrepili. V privatnem kliringu so se trgovali avstrijski šilingi po 8.11, za angleške funte pa je bilo povpraševanje po 238. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.10, (v Beogradu po 8.08) v angleških funtih po 238, v grških bonih po 33 in klirinških nakaznicah na lire po 2.15. Nemški klirinški čeki stanejo v Ljubljani 12.1650, v Beogradu 12.18 in v Zagrebu 12.19 odnosno za konec julija 12.2050 in za 15. avgust 12.25.

Na zagrebškem efektnem tržišču je bila danes tendenca čvrstejša in so se tečaji nekoliko dvignili. Vojna škoda notira 407 — 409 (v Beogradu promet po 407.50 — 408). Zaključki so bili še v 4% agrarnih obveznicah po 52.25 (v Beogradu po 53), v 7% Blairovem posojilu po 85 (v Beogradu po 84.50), v 8% Blairovem posojilu po 93.50 in v delnicah PAB po 195.50 (v Beogradu po 198.50).

Devize

Ljubljana, Amsterdam 2394.66 — 2409.25 Berlin 1748.03 — 1761.91, Bruselj 734.45 — 739.51, Curih 996.45 — 1003.52, London 215.10 — 217.16, Newyork 4326 — 4362.31, Pariz 195.38 — 196.81, Praga 151.83 — 152.94, Trst 228.44 — 231.53.

Curih, Beograd 10, Pariz 19.58, London 21.62, Newyork 437.25, Bruselj 73.6750, Milan 23, Amsterdam 240.20, Berlin 175.40 Dunaj 81.60, Stockholm 111.4750, Oslo 108.6250, Kobenhavn 96.5250, Praga 15.24, Varšava 82.95, Budimpešta 86, Atene 3.90, Bukarešta 3.25.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 407 — 409, 4% agrarne 52.25 — 52.75, 4% severne agrarne 52 — 52.25, 6% begluške 75.75 den., 6% dalm. agrarne 73.75 — 74, 7% invest. 87.50 — 88.50, 7% Blair 84.5 — 85.50, 8% Blair 92 — 94.25; delnice: PAB 195.25 — 196, Trboveljska 250 — 270, Dubrovačka 330 — 365, Jadranska 400 den., Šećerana Osijek 170 — 200, Gutmann 58 — 65, Narodna šumska 20 bl., Osiječka ljevaonica 180 — 190, Danica 42 bl., Isis 20 den.

Beograd. Vojna škoda 408 — 408.50 (407.50 — 408), za junij 406.50 — 407 (407), 4% agrarne — (53), 4% severne agrarne 52 — 52.25 (52), 6% begluške 76.50 — 76.75 (76.50), 6% dalm. agrarne 74.25 (74.50), 7% invest. — (88.50), 7% Drž. hip. banka 99.50 — 101, 7% Blair 85 den. (84.50), Narodna banka 7175 — 7250, PAB 197.50 — 198.50 (198.50)

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago**, 18. maja. Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 126.75, za julij 117.625, za sept. 115.75; koruza: za spet. 108.75.

+ **Winnipeg**, 18. maja. Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 130, za julij 128.50, za sept. 118.

+ **Novosadska blagovna borza** (18. t. m.) tendenca nespremenjena. — **Pšenica** baška, sremska 173 — 175, slav. 172 — 174 banatska 172 — 174, baška, potiska 177 — 179. **Oves:** baški, sremski, slav. 102.50 — 105. **Rž.** baška 144 — 146 **Koruza:** baška in sremska 92 — 94, banatska 90 — 92. **Moka:** baška in banatska »0g« in »0gg« 252.50 — 262.50, »2« 232.50 — 242.50, »5« 212.50 — 222.50, »6« 182.50 — 192.50, »7« 152.50 — 162.50, »8« 115 — 120. **Otrobi:** baški, banatski 91 — 96.

Divjaški sin kriv materine smrti

Pokoril se bo štiri leta v ječi

Maribor, 18. maja

Danes dopoldne se je moral zagovarjati pred malim kazenskim senatom 38letni posestnik Janez Kukovec iz Rakovcev, ki ga je državni tožilec obtožil, da je z brutalnim ravnanjem s svojo materjo, 73 letno Marijo Kukovčevo, povzročil njeno nenaravno, prerano smrt. Ko so Kukovčevo mater našli 4. marca letos mrtvo, je tako padel sum na sina Janeza. A kakor v preiskavi, je Janez tudi danes tajil vsako krivdo, čeprav so priče potrdile vse, kar opisuje obširna obtožnica.

Janez Kukovec je bil nevreden sin, ki se je izpozabil tako daleč, da je svojo mater pretepal, in je morala večkrat zbežati k sosedom. Zgodilo se je, da je prenočevala kar po celih 14 dni pri sosedovih, ker ji je sin vedno grozil, da jo ubije, če pride spet domov. Janez je rad lenuharil in popival. Posestvo je zanemaril in se zadolžil, da je spravil vse na rob propada. Njegova žena je morala skrbeti in se mučiti, da je priskrbela družini vsaj potrebnega živeža. Razmere so bile obupne. Stara mati je morala ležati na goli slami in se v starostni onemoglosti ni mogla niti očistiti. Njena snaha pa ni imela ne časa ne sredstev, da bi ji posvečala tisto pozornost, ki je je stara sirota bila potrebna.

Dne 3. marca se je vrnila žena proti večeru z dela domov in je pripravila za družino skromno večerjo. Medtem, ko se je žena trudila, je mož doma spal. Lačni otročički so hitro pospravili večerjo in potem Kukovec ni dobil ničesar več na mizi. To ga je, ko se je zbudil, tako razburilo, da je udaril ženo z vso silo po obrazu in se ji je na mah vlila kri iz nosa. V neugnani divjosti je segel po sekiri in grozil ženi, da jo ubije. Stara mati je v tem prepiru skušala miriti sina, a vse njene prošnje so bile zaman. Žena je odšla od doma, Janez pa je spet legel v posteljo in zaspal. Žena se je kasneje vrnila po svojega 6 mesecev starega otroka ter zapustila svoj dom z namenom, da se nikdar več ne vrne. Ko se je kukovec okoli 10. ure zopet prebudil, je opazil, da žene ni več doma. Kri mu je vzkipela in je razlil jezo nad ubogo materjo. Pričel jo je sirovo mikastiti ter jo zavlekel na dvorišče. Ko je opazil, da so postali sosedje nanj pozorni, je zavlekel mater nazaj v hišo. Naslednji dan je Kukovčeva umrla. Pri obdukciji so ugotovili, da je dobila več udarcev v trebuh in je to povzročilo nenadno smrt.

Po daljšem posvetovanju je predsednik senata s. o. s. Lenart razglasil sodbo. Kukovec je bil proglašen za krivega in obsojen na štiri leta robije ter na izgubo častnih državljanskih pravic za dobo 2 let.

Regulacija Emonske ceste končana

Ljubljana, 18. maja.

Že prejšnji občinski svet ljubljanski je sklenil, da se regulira stara Emonska cesta, ki zaradi preureditve tamošnje okolice in zgraditve ličnega trnovskega mosta ni več ustrezala svojemu namenu. Ob tej priliki se je do tal podrla bivša Špeletičeva hiša, štev. 25 in umaknila za dokaj metrov v levo stran proti tvornici »Bakula«. Zrasla je lična vila, ki je dobila kot sosedo že novo, dvonadstropno hišo tovarnarja g. Puha. Pravkar opravlja zidarska zadruga zadnja dela v tej stavbi, ki bo še letos izročena svojemu namenu. Odkupil, oziroma zamenjal se je na tej strani še vrtni svet sedmih gospodarjev.

Mestni cestni valjar je prejšnji teden na Emonski cesti opravil poslednji posel. Od Krakovske ulice dalje je utrjeno in zravnano široko cestišče, namenjeno zgolj za vozni promet, na obeh straneh pa je pripravljen več metrov širok banket za pešce. Manjkajo le še robniki, katere bodo pač vstavili mogoče že drugo leto. Cesto so morali zaradi prejšnjega padca ponekod nasuti za več kot pol metra z navoženim, izkopanim materialom izpod gradnje univerzitetne knjižnice. Ureditev spodnjega dela Emonske ceste napravlja na opazovalca kaj prijeten in mogočen vtis. Zlasti lep je slikoviti pogled na okusno zgrajeni trnovski most s stebrički, piramidami in s Pirnatovim kipom sv. Janeza. Zeleni nabrežji nad in pod mostom s položno izpeljanimi stezicami ob strugi Gradaščice napravljata harmonični sklad z vso ondotno okolico.

Vendar bo regulacija te ceste dokončana šele tedaj, ko bodo v njenem zgornjem delu, to je od Cojzove in Aškerčeve ceste, izvršili še nekaj posestnih korektur, ki obstoje iz odstranitve gospodarskih poslopij in hiše štev. 11 z letnico 1776 na vežnem pročelju ter hišice v Krakovski ulici štev. 1. Takrat šele bo prišla Emonska cesta do prave veljave, kar se namreč tiče ondotnega čimdalje bolj naraščajočega prometa, prav tako pa bodo prišli do ugleda in ponosa naši Trnovčani, ki bodo potem bolj vneto prepevali »Prelepa je trnovska fara. . .«

Naše gledališče

Drama

Sreda, 19.: Peter in Aleksej. Red Sreda.
Četrtek, 20.: Dr. Red B.

Opera

Sreda, 19.: Car Kalojan. Red A.
Četrtek, 20.: Veseli študenček. Red Četrtek

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 19.: Zaprto.
Četrtek, 20.: Školjka. C.
Petek, 21.: Zaprto.
Sobota, 22.: Bela bolezen. Premiera.

Literatka:

V gledišču . . v kinu . . Da veselje, ali žalost v igri harmonira tudi z okusom v ustih, si vzamem s seboj ČOKOLADNO KOLO!*

V čokoladnem kolu* so 3 kosi različnih čokolad (mlečna, mlečna s kavinim okusom, mlečna z lešniki), vsaka v posebnem stanjolu. Prijetni in različni okusi zadovolje vsakokratno razpoloženje in priliko. — Zavitki po Din 3.—, 6.—, 12.—.

MÍRÍM
KRALJICA ČOKOLADE

V velikem ornatu

Po kronanju v Londonu: angleški kralj Jurij VI., kraljica Elizabeta ter princesi Elizabeta in Margareta-Rosé prisostvujejo defileju kolonijalnih čet pred Buckinghamsko palačo

Krone angleških kraljev

Iz zgodovine simbolov visokega dostojanstva

Sprva ni imela angleška krona nobene zveze s kraljevsko častjo. Izdelana je bila iz cvetlic, lovorjevih vej ali zlata in so jo nosili možje kot vidni znak svojih zaslug v vojni ali igrah. Toda krone so si natikali na glave tudi tedaj, če je pri porokah ali banketih veselje prikipelo do vrhunca. Po drugi strani so bili diadem, čelni trak, trak iz platna ali svile orientalski simboli za visoka dostojanstva, posebno za kraljevsko dostojanstvo. Prav tako, kakor se je krona iz cvetlic ali listov spremenila v zlato, tako se je tudi diadem iz svile in platna izpremenil v zlato. Konstantin je uvedel diadem kot najodličnejši simbol avtokratske avtoritete. Krono je nosil ta vladar običajno tedaj, kadar je potoval po svojem kraljestvu in se je hotel ljudem pokazati v vsem svojem veličastju.

L. 1415. je nosil Henrik V. svojo krono pri bitki pri Agincourtu. Rešila mu je življenje. Vojvoda Alençonski je usekal s svojim mečem po njegovi glavi, toda odrobil mu je samo kos krone in Henrik V. je ostal kakor po čudežu živ. Rihard III. je nosil krono l. 1485. pri Bosworthu. Skril se je v neko grmovje, kjer ga je našel sir Reginald Bray. Riganald je kralju odvzel krono in jo nataknil nemudoma na glavo earlu Richmondskemu, ki ga je bil lord Stanley pravkar oklical za kralja Henrika VII.

Na Angleškem je bilo vedno po več kron. Edvard II. je imel na zadnje celo že deset dragih kron. Po drugi strani pa ni bilo dobiti za kronanje Henrika III. nobene, tako da so se morali zadovoljiti s tem, da so mu položili na glavo zapestnico njegove matere. Državna krona kraljice Viktorije je vsebovala 5 rubinov, 11 smaragdov, 17 safirov, 277 biserov in 2873 diamantov. En sam izmed safirov je bil vreden pred 150 leti 110.000 funtov šterlingov. Z drugimi spominki na Stuartovce je kardinal Yorški ostavil Juriju III. veliki safir, ki so ga namestili potem na čelno stran krone. Veliki rubin je prejel Črni princ od Pedra Grozovitega, kralja kastiljskega, ki je umoril Rdečega kralja v Granadi, da bi se polastil tega dragulja.

Krona je bila zelo težka. Nad Rihardom Prvim sta jo morala držati dva earla, ker je bil nezmožen, da bi jo sam nosil na svoji glavi. Ko je lord Thynne položil državno krono slavni kraljici Viktoriji v roke, ga je vprašala: »Kaj naj storim z njo?« Lord je odgovoril: »Vaše Veličanstvo naj bo tako dobro in jo drži v roki, ker bo za glavo pretežka.« Kraljica se je zasmejala: »V roki? Tega ne morete zahtevati od mene, saj nisem atletka!«

„Popolni zakonski mož“

70letna ženska se je zaljubila v rentnika . . .

Pred petdesetimi leti se je tedaj 20letna Deborah Arnettova iz Streathama na Angleškem vtepla v glavo, da se bo omožila samo z moškim, ki bo v vsakem oziru brez madeža. Dekle je bilo doživelo grenko razočaranje, ker se je mož, v katerega se je zaljubila in ki ji je ljubezen na videz vračal, na zadnje vendarle poročil z drugo žensko.

Deborah je torej hrepenela samo po »popolnem soprogu«, da bi ob strani tega ideala imela srečno in mirno življenje. Deborah je bila, kakor rečeno, tedaj še mlada in zato ni čudno, če je bila prepričana, da bo takšnega moškega kmalu dobila. Toda z leti, ki so minila brez haska, je morala spoznati, da stvar z idealnim možem vendar ni tako preprosta. Desetletja so prešla, preden se je končno srečala z možem, ki obeta postati popoln soprog.

Arnettova si je pred nekaj časa kupila hišo v Streathamu. V sosedno vilo se je vselil nekoliko tednov pozneje rentnik po imenu George Hewitt, ki se je z danes sedemdesetlentno Deboro zaročil. Poroka se bo vršila prihodnji teden in že danes je sigurno, da se bo poročne ceremonije udeležilo mnogo ljudstva, ki se hoče seznaniti s popolnim možem.

Rentabilna smrt

Vdova po nekem poštnem uradniku je v Bayonnu dobila te dni zanimivo tožbo proti neki zavarovalnici. Nje mož se je bil zavaroval za 500.000 frankov in je bil pravkar podpisal v prisotnosti uradnika te zavarovalnice pogodbo ter sprejel nje podpis, ko mu je postalo slabo. Minuto pozneje je omahnil mrtev. Zavarovalna družba je odklonila izplačilo zavarovalnine, a zadnja inštanca je sedaj odločila, da mora tistih 500.000 frankov vendarle plačati.

Nov rekord nad Atlantikom

Letalca Dick Merrill in Jack Lambie, ki sta nesla iz Londona v Ameriko film o kronanskih svečanostih, sta dosegla nov rekord na progi od vzhoda proti zapadu. Rabila sta za vožnjo dobrih 24 ur. Na sliki: letalca tik pred startom v Southportu

Helij in zrakoplovstvo

Dr. Fritz Schick opozarja v nekem članku ob priliki katastrofe zrakoplova »Hindenburga« na izum avstrijskega tehnika Heinricha Hoffmanna, ki omogoča gospodarsko uporabo helija v zračni plovbi.

Pravi, da sestoji izum v tem, da se stanica s helijevim plinom obda z drugo stanico, ki je napolnjena z zrakom. Tlak tega zraka se da regulirati s stroji. S tem je mogoče spreminjati specifično težo helija in na ta način tudi dvigalno silo zrakoplova, ne da bi bilo treba helij spuščati.

Pri sedanjih sistemih gre v zvezi s temperaturnimi spremembami in krmilnimi manevri velik del polnilnega plina, ki ga morajo izpuščati, v izgubo. Z zračno stanico pa je mogoče z majhno spremembo tlaka doseči dviganje ali padanje zrakoplova. Istočasno pomeni zrak izvrstno izolacijsko sredstvo zoper temperaturne spremembe.

Kopalna obleka ni poročna obleka

Poročni uradniki države New York so naslovili na zaročence poziv, naj pri poročni ceremoniji pokažejo več dostojanstva. Uradniki obžalujejo, da je postala navada ali razvada, da prihajajo ženini in neveste k poroki v hoté nemarni obleki.

V zadnjem času je neka mlada dvojica prišla k poroki celo v kopalni obleki, razni ženini pa prihajajo v srajcah brez suknjičev. Hoteli so s tem pokazati, da jim je zveza za življenje postranskega pomena. Poziv pravi, da nihče ne zahteva ceremonialne obleke, vsekako pa snažno in korektno obleko, ki ustreza pomenu poročnega akta.

Begunci iz Bilbaa

Ženske in otroke iz Bilbaa izkrcavajo v Pauilhacu

Konferenca britanskega imperija

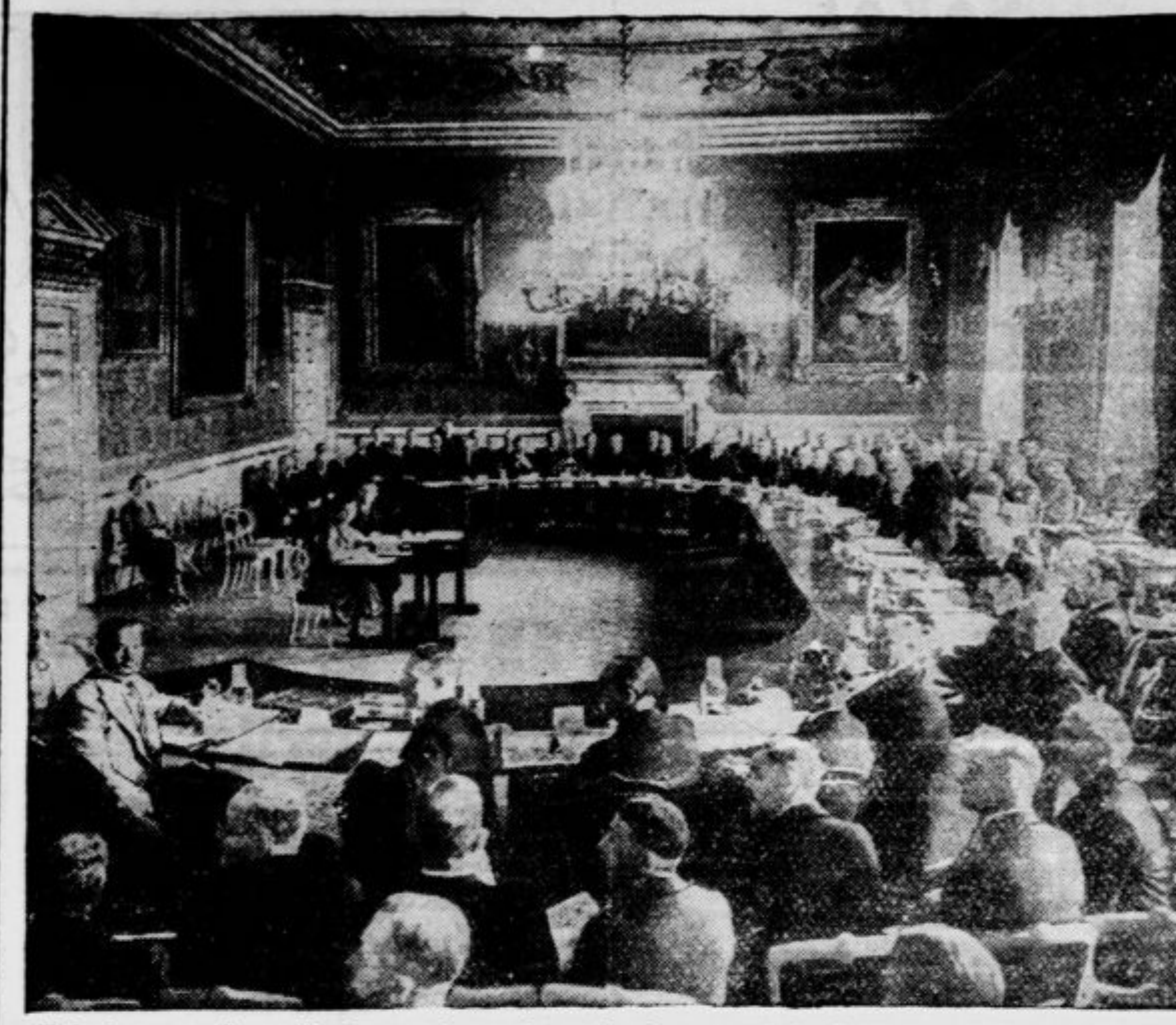

Takoj po svečanostih kronanja se je v Londonu sestala konferenca predstavnikov angleškega imperija. Predsedoval je min. predsednik Baldwin

Nadškof Canterburyjski

Kariera najvišjega duhovnika anglikanske cerkve

Glavni akter pri londonskem kronanju je bil poleg kralja nadškof Canterburyjski, najvišji dostojanstvenik anglikanske cerkve. Ta mož je kralju položil krono na glavo.

Nadškof Cosmo Gordon Lang je Škot. Njegov oče je bil škotski duhovnik, ki je poznal samo en smoter: da bi videl svojega sina na višji stopnji cerkvene hierarhije, nego jo je bil sam dosegel. Poslal ga je študirat v Oxford in je še doživel, da je postal njegov sin vikar vseučiliške cerkve. 1901. je Lang dosegel škofovsko čast v Stepneyu in naslov kanonika cerkve Sv. Pavla. 1918., ko mu je bilo 54 let, je bil že nadškof Yorški. Za to sijajno kariero se mora zahvaliti v prvi vrsti svojemu velikemu govorniškemu daru. Deset let pozneje je bil nadškof Canterburyjski.

Lambeth Palace, v katerem stoluje ta najvišji angleški cerkveni mož, se ne more v nobenem pogledu meriti z veličastno arhitekturo kakšnega Vatikana. Je eden izmed mnogih angleških gradov iz opeke. Bršljan in divja trta se vzpenjata po njegovih stenah, a leži sredi londonske ubožne četrti, izven poti, ki jih uporabljajo običajno tujci, kadar si hočejo ogledati londonske znamenitosti.

Po dolgem hodniku, ki ga krasijo podobe nadškofovih 96 prednikov, podobe, ki so jih izdelali tudi takšni mojstri, kakršni so bili Holbein, van Dyck, Hogarth in Reynolds, dospeš v visoko, svetlo delavnico nadškofa Canterburyjskega. Nadškof je, kakor rečeno, najmogočnejši cerkveni dostojanstvenik v kraljestvu. Seveda pa so stoletja sčasoma njegove pravice s civilno pravnimi in parlamentskimi odločitvami omejila, v marsičem pa velja paradoksni položaj, da ima njemu podrejeni generalni vikar Canterburyjski večje pravice nego on sam. Toda njegova pravica, da opravlja kronanje angleških kraljev in kraljic, je nedotaknjena.

Tesni kontakt z vladarsko hišo pred kronanjem, pravica, da zavzema prvo mesto neposredno po princih kraljeve krvi in njegov vpliv kot član kronskega sveta na politični položaj dežele ga delajo za enega najmogočnejših mož v senci velikih dogodkov. Skoraj izključno v senci, kajti samo v najbolj redkih primerih nastopa osebno, skoraj vedno daje svoje direktive iz ozadja. Da pa utegne včasih stopiti tudi iz svoje rezerve in dokazati javno svoj mogočni vpliv, so pokazali dogodki ob priliki lanske prestolne krize, ko je imel poleg ministrskega predsednika Baldwina glavno ulogo, da so se stvari razvile tako, kakor so se pač razvile.

Sicer pa se dr. Cosmo Gordon Lang, ki šteje danes 73 let, uveljavlja v javnosti večinoma samo v cerkvenih zadevah. Tu velja kot eden najostrejših kritikov v svoji stroki. Obsoja razne običaje, obsoja nevednost in brezbrižnost ljudi in nastopa proti ljudem, ki zanemarjajo svoje nedeljske verske dolžnosti. Istočasno pa se kaže tudi vnetega bojevnika za umetnost in glasbo, je prijatelj zdravega humorja in njegovi govori so pogostoma mojstrovine v kombinaciji dovtipnosti, satire in globokoumnih misli.

Žrtev katastrofe „Hindenburga“

Kapitan Lehmann je podlegel ranam, ki jih je dobil ob nesreči »Hindenburga« v Lakehurstu

Landru iz Rudnic

Moril je ženske in skrunil njih trupla

Na grozovita dejanja kašnega Landruja ali Kürtena spominjajo umori, i jih je izvršil 26letni vrtnarski pomočnik Svatoslav Stepanek iz okolice Rudnic na Češkem. Mladi mož se mora pred sodniki zagovarjati zavoljo treh izvršenih, dveh nameravanih umorov in oskrunitev trupel. Ker so motivi teh umorov večinoma seksualne narave, je javnost delno izključena od procesa. Na predlog državnega tožilca so povabili doslej 64 prič, obramba pa je predlagala še nadalnje priče. Prebrati bo treba na razpravi 160 protokolov. Sodni akt obsega nič manj nego 300 vložkov.

Zadnja Stepanekova žrtev, zavoljo katere so oblasti postale pozorne nanj, je bila njegova sestrična, zelo lepo dekle, ki mu ni nikoli storila nič hudega. To je bila 19letna Georgina Stiasnyjeva. Stepanek je radio tako odprl, da je zvočnik preglasil pok njegovega samokresa in tudi smrtni vzkrik žrtve. Našli so jo mrtvo z rano zavoljo strela in z drugo rano na levi strani prs zavoljo uboda z nožem. Desno oko ji je bil nečloveški morilec izrezal in ji je sežgal tudi trepalnice. Še istega dne so orožniki Stepaneka zaslišali in je takoj priznal zločin.

Našli pa so pri njem mnogoštevilne zapiske, ki so se nanašali med drugim na izgimbo mlekarice Frančiške Triske 5. aprila lanskega leta in 5letnega Friderika Brozovskega. Ti zapiski in izpovedi sosedov o tem, kako čudno se je obnašal Stepanek, so pripravili orožnike do tega, da so natančno preiskali vrt hiše, kjer je Stepanek stanoval. V neki jami so našli vrč izginole Triske, a v tej posodi so bili razkosani deli človeškega telesa. Poleg posode so našli še posebe ostanke človeškega telesa. Stepanek je potem takoj priznal, da je bil umoril tako mlekarico kakor otroka in ju potem zakopal na ta način v vrtu.

Na razpravi je Stepanek doslej mirno priznal umore, ki mu jih očitajo, taji pa, da bi bil hotel umoriti še nekatere osebe, ki mu jih očita obtožnica. Ugotovljeno je, da je mučil živali, zavoljo česar je tudi izgubil neko svojo službo, v katerih se pa sploh ni dolgo držal, ker je svojim delodajalcem povzročal veliko škodo. Tako je nekoč pet sto mladih orehovih drevesc vsadil s koreninami navzgor. Pisal je tudi čudna erotična pisma, ki jih je obešal neprestano na drevesa in ograje. Eno teh pisem je sestavljeno tako, kakor da ga je napisala domnevna 16letna »M. K.«, ki poroča o tem, kako so jo na promenadi posilili in golo pretepali do krvi. Ko je sodnik obtoženca vprašal, kakšne namene je imel s takšnimi pismi, je odgovoril, da ga je veselilo gledati, kako je orožništvo divje iskalo sledov za dozdevnimi žrtvami in storilci, pa ni našlo seveda nikogar. O mlekarici Triski in svoji sestrični je priznal, da ju je umoril, ker ju je hotel videti goli.

Opoldanski počitek važnejši od človeškega življenja

Nenavaden dogodek v francoski bolnišnici

Francosko javnost hudo razburja dogodek, ki se je pripetil v bolnišnici Saint Sauvere v Lillu.

Pred kratkim je moral tam zdravnik dr. Vergac izvršiti operacijo s pnevmotoraksom nad nekim pacientom z imenom Edouard Thieval. Operacija se je izvršila v redu, toda po njej je postalo bolniku kmalu slabo in treba bi ga bilo takoj spraviti v posteljo. To je bilo ob tričetrt na 1.

Zdravnik je telefoniral v sobo sanitetskega osebja, da bi prišli z nosilnico in spravili pacienta v posteljo. Deset minut je prešlo, ne da bi prispeli ljudje z nosilnico. Končno je prišel na zdravnikovo vprašanje odposlanec sanitetskega osebja, da mu sporoči, da je osebje odklonilo vsako delo preden ne mine opoldanski odmor. Gr. Vergac je stopil nato sam k osebju, a čeprav je manjkalo samo pet minut do konca opoldanskega odmora, ni bil nihče pripravljen, da bi stopil z nosilnico po bolnika.

Ko se je zdravnik vrnil v operacijsko sobo, je zagledal pacienta, ki se je bil sam dvignil, da bi odšel v posteljo. Čez nekoliko korakov pa se je zgrudil brez zavesti in uro pozneje je bil mrtev.

Minister za narodno zdravje Sellier je odredil komisijo, da preišče stvar. Preiskava je sedaj končana in državni tožilec je proti upornim strežnikom uvedel tožbo zavoljo zločina zoper varnost človeškega življenja.

Dediščina po Pavlovi

Te dni so Haagu zaključili razpravo o zapuščini slavne ruske plesalke Tatjane Pavlove. Umetnica je svoja zadnja leta prebila, kakor znano, na turnejah po Ameriki, Angliji in Franciji. Na nekem potovanju je v Haagu nenadno obolela in umrla. Za svoja predvajanja je dobivala ogromne honorarje in ker je bila zelo štedljiva, je svoj denar nalagala v razne banke.

Sedaj so ugotovili, da je imela tako naloženih 375.000 dolarjev. Ta denar dobi večinoma njena mati, ki živi v neki vasi v bližini Leningrada. Izvršilec plesalkine oporoke je likvidiral njene bančne račune in dosegel, da bo sodišče denar izročilo materi slavne umetnice.

ANEKDOTA

K ravnatelju Steinertu, ki je svoječasno vodil Novi dunajski oder, je prišel nekdo in ga prosil za prosto vstopnico. Prišel je ob nepravem času. »Kaj? Prosto vstopnico?« je zagrmel ravnatelj nanj. »Danes ni prostih vstopnic. Danes imamo polom!«

VSAK DAN ENA

»Za božjo voljo! Zdaj šele vidim, da sem pletla tudi ves čas, ko sem spala . . .«

(»Everybodys weekley«)

Kako išče „Jutro“ morilca z Javora

in kako se je »Slovenec« zapletel v laži in potvorbe

Ljubljana, 18. maja 1937.

Umor župnikove kuharice Jožefe Martinčičeve na Javoru je zavoljo nekaterih izrednih okolnosti dobil pred očmi javnosti neko svojevrstno podobo. Prva poročila, ki sta jih »Jutro« in »Slovenec« objavila v glavnem iz uradnih virov, so bila precej redkobesedna. Mnoga znamenja so že kazala, da bo krvavo dejanje v župniškem hlevu za zmerom ostalo zavito v temo. Po nekaj tednih, zlasti potem, ko je javorski župnik g. Jernej Klinec dne 22. aprila podal znano izjavo v »Slovencu«, je začelo »Jutro« obširneje pisati o zadevi, »Slovenec« pa je razen kratke polemike molčal.

Nato sta pretekli petek »Jutro« in »Slovenec« poročala o aretaciji znanega vagabunda Matka Rasbergerja, proti kateremu se je nabralo nekaj indicev. Med drugim je baje tik pred umorom napovedoval nekemu svojemu prijatelju v Šmarju na Dolenjskem, da mora o priliki pogledati na Javor, kjer ima župnik nekaj denarja pri hiši, in dne 11. aprila je po izjavi dveh prič v gozdu v resnici spraševal za pot na Javor. »Jutro« je tedaj zabeležilo mimogrede, da o stvari ne more obširneje poročati, ker bi poročila utegnila škoditi preiskavi. Pa tudi od preiskovalnih organov nismo niti mi niti »Slovenec« prejeli nobenega podrobnejšega gradiva na razpolago in v petek nas je šef kriminalnega oddelka policijske uprave še posebej naprosil, naj ničesar več ne pišemo o javorski aferi, ker preiskava proti Rasbergerju še ni prišla do nobenih konkretnih rezultatov. Aretiranec dotlej ničesar še ni priznal, niti tega ne, da je bil usodnega dne sploh na Javoru.

V nedeljo pa je nato »Slovenec« priobčil tri strani obsegajočo reportažo pod naslovom »Kako je »Jutro« iskalo javorskega morilca,« opremljeno s pestro serijo fotografskih posnetkov, med njimi mnogo takih, ki so za pojasnitev tragedije Jožefe Martinčičeve brez vsakega pomena, ena izmed njih pa je povzeta po »Jutru«. O moralni strani vprašanja, kako je ta slika prišla v »Slovenca«, pa še o nekaterih drugih vprašanjih, ki se prav tako tičejo morale, bomo še posebej spregovorili. Že od vsega početka pa se naj z vso odločnostjo zavarujemo proti infamni podmeni, da bi bili mi imeli kakršenkoli poseben namen, zavajati sum in preiskavo v kakšno določeno smer, in pribijamo, da smo po vsej vesti in odgovornosti samo ves čas zbirali podatke o grozotnem dejanju doslej neznanega razbojnika na Javoru in jih sproti objavljali, zato da bi imeli preiskovalni organi, material, [illegible] propasti, kakor je bilo od 11. aprila pa do danes že mnogo tehtnega dokazilnega materiala ugonobljenega.

Če so te naše ugotovitve, ki jih še do danes nobeno novo odkritje in izpodbilo, a še manj zadnje tri strani »Slovenčevega« pisanja, naznačevale preiskavi in javnosti kakršnokoli smer, to ni bila niti naša namera niti naša krivda.

Zdaj pa k detajlom iz nedeljskega »Slovenca«, med katerimi je nemalo netočnosti, [illegible]

»Slovenec« najprej »razkrinka« »Jutro«, kako je po krivem »razkrinkalo« morilca. Mi nismo nikogar razkrinkali temveč smo le objavljali objektivno ugotovljena dejstva. Naše poročilo o stroških, ki jih je javorski župnik zaračunal za pokop rajnice v znesku 721.— Din, navaja »Slovenec« detajliran račun, kakršnega brat umorjene, Janez Martinčič, pri obračunavanju ni dobil ne v roke, ne pred oči in ga zato tudi mi nismo mogli podrobneje razlagati. A ko je Janez Martinčič v »Slovencu« bral te številke, se je začudil, kako je mogel nekdo na njegovo breme naročati za hribovske razmere, posebej še, ko je bila znana izredna skromnost pokojnice, tako drag pogreb. O rani, ki jo je Jožefa Martinčičeva imela na nogi, piše »Slovenec«: »Kdaj je prav za prav dobila to rano, nihče natančno ne ve, »Jutro« namiguje, da je to posledica brce ali udarca s palico.« Pribijamo, da takšne razlage o postanku njene rane »Jutro« nikdar ni objavilo, čeprav je bila tudi našim poročevalcem na razpolago. S tem v zvezi piše »Slovenec«: »Ko je bila v bolnišnici, ji je župnik sporočil o listku, ki ga je izročil sosedu, ko je šel v Ljubljano, naj pride nazaj, češ, »kjer si mlada leta pustila, bodi še na stara.« Bolnišnica je poslala račun za to oskrbovalnino v znesku 450.— Din na naslov: Gospod Jernej Klinec, župnik, Javor, da bi ga plačal, kakor je bilo prvotno domenjeno; pa je kuharica, ki je prva dobila pošto v roke, ta račun prestregla in ga sama poravnala, za kar je župnik izvedel šele po njeni smrti, ko so med njenimi papirji našli tozadevno potrdilo«. Vsekakor bo zanimivo raziskati, zakaj je Jožefa Martinčičeva proti drugačnemu dogovoru sama poravnala ta račun, prav tako pa tudi vprašanje, kdo so tisti, ki so raziskovali njeno zapuščino in našli potrjeni račun, ki ga Janez Martinčič ni dobil v roke.

Vprašanja, ali bi utegnila igrati kakšno vlogo pri umoru zgodba o župnikovem psu, ki je bil v maju lanskega leta zastrupljen, vitrih, s katerim je na lanski sveti večer nekdo skušal vlomiti v župnišče, in pa tista skrivnostna ležišča v senu na svislih, kamor so se bržkone pogostokrat zatekali prenočevat brezdomski popotniki čez Javor, ne bomo posebej obravnavali. Samo za ilustracijo načina, kako »Slovenec« o tej stvari poroča, naj ponatisnemo iz njega: »Jutro« se najbrž v mladih letih še nikdar ni skrivalo po kmečkih podstrešjih in nič ne ve, koliko tramov otroci oblezejo. Toda »Jutro« je za vse te okoliščine slepo, da more priti do nesramne, za lase privlečene in obenem grozne trditve, da je šel zločinec na svojo morilsko prežo po poti, ki drži od župnišča čez dvorišče v hlev... Vsakomur bo razumljivo, da župnišča ni mogoče temeljito izropati drugače kakor ponoči.«

Sicer pa je mnogo podrobnosti, ki napravljajo videz, da jih je »Slovenec« povzel iz »Jutra«: »Zločinec je moral vedeti, da bo v hlevu dobil za svoje divje dejanje primerno skrivališče in orodje. O tem ga je moral nekdo poučiti, ali pa si je že sam prej vse ogledal. Na slepo srečo ni šel v hlev, ker izmed orodja bi moral po navadnem kmečkem računu tam pričakovati le kake vile, ki bi bile pa za njegov namen kaj nerodne. Tudi na skrivališče ne more računati kar na slepo srečo...« Po »Slovenčevi« domnevi se je morilec Jožefe Martinčičeve po krvavem dejanju utegnil sprehajati od hleva do župnišča in nazaj. Ali je po vsem tem možnost, ki jo je »Jutro« prvotno zapisalo, da je šel morilec na prežo po poti od župnišča do hleva, v resnici tako nemogoča in zlobna?

»Slovenec« beleži, da je bila pokojna župnikova kuharica ženska, ki je imela nekaj pod palcem, saj »je pripovedovala, da bi jo (namreč hišo, op. ur.) že takrat lahko kupila, ko bi jo lahko dobila še za 500 goldinarjev. ... Župnik pravi, da bi kakih 18 do 20.000 že moralo biti...« Kasneje pa se spet zaletava v naše poročilo, »da je župnik rajnki kuharici izplačal 12.000.— Din, v resnici ji je izplačal leta 1929 12.000 kron.« Takoj naj pribijemo, da je župnik zetu Janezu Martinčiča, g. Žabjeku iz Litije, nekaj dni po umoru izjavil, da ji je izplačal 12.000.— Din O njenem premoženju ni doslej ne duha ne sluha.

Ko je Janez Martinčič skrinjo, v kateri je pokojnica razen obleke in perila hranila tudi vse svoje vrednejše reči, prenesel na svoj dom in je začel kramo jemati iz nje, je opazil, da so bili stari panti uničeni na ta način, da je na desni strani ostal spodnji vnanji list še na skrinji, prav tako tudi zgornji notranji list — nekdo ju je samo z nekim ostrim predmetom presekal — oba lista levega panta pa sta bila odvita in odstranjena. Na levi strani je ostala samo svetlejša lisa kot točen posnetek panta. Namesto uničenih je nekdo kar po vrhu zadnje stene in pokrova pribil novi par. Vsa slika je nazorno razvidna tudi s fotografije, ki smo jo že zadnjič objavili. »Slovenec« je svoje poročilo opremil s celo vrsto fotografskih posnetkov, ni pa se mu zdelo vredno, da bi napravil še posnetek tega detajla, zlasti še, ker nas je »zasačil« na laži in falzifikatu. Piše namreč: »Eno sliko je »Jutro« gladko ponaredilo, da je videti, kakor da je odvit pant še na skrinji, ko ga v resnici že zdavnaj ni več.« Mi pa smo dne 9. t. m., ko smo fotografiji prvikrat objavili, pod sliko jasno in preprosto zapisali: »Desni presekani, levo odviti pant.« Čitatelji imajo na razpolago, da sami presodijo, na čigavi strani je tu laž in falzifikat. O tem, da je župnik imel ključek od skrinje, je bilo tudi »Jutro« dobro poučeno, saj ga je ob predaji zapuščine izročil Janezu Martinčiču.

»Slovenec« podtika našim izvestiteljem zlobne, zločinske namene v obliki, kakršne v našem novinstvu že dolgo nismo doživeli. Gotovo bomo imeli še dovolj prilike, da izpričamo, koliko je za zmedo, ki še danes vlada v zadevi javorskega umora, odgovornosti na nas in koliko na drugih. Mirne duše zastavlja »Slovenec« vprašanje, »kdo je imel bolj kosmato vest, ta, ki je pobijal,« ali pisci naših člankov. Na občudovanja vreden način je dognal identiteto naših poročevalcev in servira imena javnosti, kakor da ne gre za posel, ki ga vrši novinar po svoji dolžnosti, temveč za kakšno pustolovščino. Dejstvo je, da sta javorskega župnika dvakrat v tem času obiskala dva poročevalca našega lista, ker sta si za razjasnitev nekaterih vprašanj želela tudi razgovora z njim. Ko sta prvikrat govorila z njim, sta se mu, kakor je v vsem svetu običaj, predstavila s svojima legalnima državljanskima imenoma. V teku pomenka je že pri prvem obisku samo po sebi prišlo na dan, da eden izmed njiju stalno biva pri D. M. v Polju. G. župnik je takrat našima poročevalcema pripovedoval, da namerava kupiti Kukovčevo hišo v Polju, pa mu je naš poročevalec dal o zadevi nekaj informacij, za katere je prosil. Identitete naših poročevalcev »Slovencu« v resnici ni bilo treba raziskovati. Za tisto, kar se je »Slovenec« pregrešil po zakonu proti piscem samim, bo imel priliko, da se zagovarja še pred sodiščem.

V njegovem poročilu mrgoli pa še cela vrsta nesmislov in netočnosti, ki jih ne moremo posebej zavračati. Tako se ne moremo ustavljati ob navedbi, da sta naša poročevalca hodila po Javoru »in izpraševala ljudi, ne da bi kje povedala, da nista od policije«; ob vprašanju, ali spadajo Svibenci med Kumljance, kakor imenujejo Dolenjci prebivalce na vsem področju Kuma; ob kleveti, da je našima poročevalcema »znan slovenski politik... dajal avto na razpolago za ta avanturistična pota,« medtem ko sta v resnici imela za ta pota na razpolago samo avtobus in »pedes apostolorum«, za kar je na kupe prič na razpolago. Podobne moralne kvalitete je očitek, da smo Janezu Martinčiču, ki je dolgoletni naročnik »Domoljuba«, poslali cel šop nedeljske izdaje »Jutra«, češ, naj nam služi za raznašalca. V resnici pa smo mu poslali nekaj izvodov nedeljske izdaje na njegovo prošnjo, da jih porazdeli med sosede. Od neke strani se je namreč sistematično razširjalo sumničenje, da je morilec Jožefe Martinčičeve med njenimi sorodniki, naša poročila pa so odločno izpodbijala ta sum.

Če bi bili naši poročevalci pri zbiranju podatkov — med največje nesramnosti, ki jih je »Slovenec« zagrešil v zvezi z Javorom, spada tudi denunciacija, kakor da smo črpali iz virov, zavoljo katerih je treba reševati »zaupanje v pravni red« — zagrešili kakršnokoli nepravilnost, so grehi, ki jih ima v vsej tej aferi »Slovenec« na vesti, brez primere večji. Način, kako je »Slovenec« prišel do fotografije pokojne Jožefe Martinčičeve, do njenih »Poseiskih bukvic« in do slike, do katere ima »Jutro« avtorsko pravo, je pač novinarja povsem nevreden: zastopnik »Slovenca« jih je namreč od Janeza Martinčiča izvabil pod pretvezo, da bo z njimi pomagal iskati pokojničin denar. Šele ko je imel reči v rokah in se je že odpravljal, ga je Martinčič vprašal, odkod je. Odgovoril je:

»Iz Radeč«.

Martinčič mu ni verjel in ga je vprašal:

»Ali poznate gospoda Pečnika?« (G. Pečnik, — bivši šolski nadzornik, je po vsej dolini dobro znano ime).

»Ne poznam ga. Saj nisem iz Radeč, iz Ljubljane sem«.

Šele ko je uvidel, da se je ujel, je skušal popraviti svojo nesposobnost in je na list papirja napisal svoje ime in naslov, ki ga pa mi, ker hočemo biti dosledni v izvajanju stanovske morale, gospodu kolegu niti za revanžo ne bomo objavili. Original pa hranimo v uredništvu.

Javnost naj sama presodi, na čigavi strani je tu spodobnost doma.

Svarilo

Zaradi tega, ker nekateri zlobni ljudje širijo sumničenje, da bi bil jaz vlomil v skrinjo, ki sem jo prevzel v Litiji, svarim vsakogar, da takega bedastega sumničenja ne širi, ker bom proti vsakomur vložil tožbo. Izjavljam samo to, da je orožnik skrinjo odvzel meni takšno, kakršno sem bil jaz v Litiji prevzel.

Janez *Martinčič*, posestnik v Svibnem, štev. 23.

Naš »falzifikat« o javorskih pantih

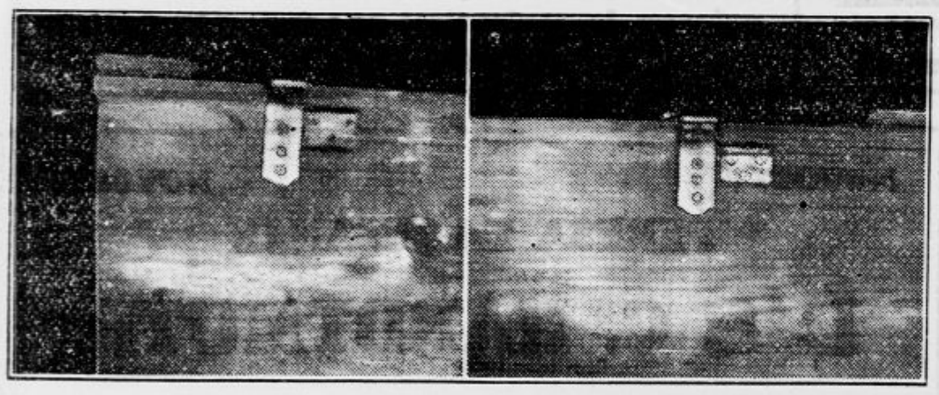

Na gornjem mestu objavljamo naše ugotovitve na članek nedeljskega »Slovenca«: »Kako je »Jutro« iskalo javorskega morilca«. S slike, ki jo je nedeljski »Slovenec« označil za falzifikat in ki jo zavoljo tega ponovno objavljamo, je na levi strani precej jasno vidna sled za odstranjenim pantom. Ko smo sliko dne 9. t. m. prvikrat objavili, smo zapisali pod njo: »Skrinja pokojne Jožefe Mantinčičeve. Desno presekani, levo odviti pant. Kraj njiju novi par pantov.«

S P O R T

Ali Concordia — ali Ljubljana?

To vprašanje se bo reševalo prihodnjo nedeljo na igrišču ob Tyrševi cesti

Zdi se, da so v ligaškem tekmovanju na delu višje sile. Nastopila je namreč doba, ko se bodo točke poklanjale v fingiranih borbah. Kdor je čital poročila o nedeljski tekmi med Jugoslavijo in Concordijo, temu mora biti jasno, da nekaj ni bilo v redu. Ležerna igra Concordije, indolentnost Jugoslavije, smešni lastni goli itd., dajo resno misliti, da nastopa v ligaškem tekmovanju višja sila, ki hoče Ljubljano na vsak način izriniti iz lige. Da bi zabrisali prozoren namen, so tamkaj poklicali za vodstvo inozemskega sodnika. Nam je zadeva več kot jasna in upravičeno sumimo, da bodo »naši prijatelji« poklonili točke tudi Hašku in Slaviji, samo da izločijo zastopnika slovenskega nogometa iz lige.

Zato pa smo tem bolj prepričani, da so računi brez krčmarja. Sreča v nesreči je to, da v nedeljski tekmi med Ljubljano in Concordijo ne more nihče intrigirati. Ljubljana odloča v tej tekmi sama o svoji usodi. Treba je zaigrati in prepričevalno zmagati. Upajmo, da nas naši fantje v nedeljo ne bodo razočarali ter jih bomo videli zaigrati tako kot v najboljših časih.

Fantje! Ni to običajna prvenstvena borba. Nedeljska tekma je borba za prestiž slovenskega nogometa. Odgovorite na čudno zadržanje »naših prijateljev« s prepričevalno zmago ter dokažite, da je v vrhunskem nogometu treba računati tudi z Ljubljano!

Dolžnost sportnega občinstva pa je, da pohiti v nedeljo na igrišče ob Tyrševi cesti ter s pravilnim bodrenjem pomaga našim fantom v težki borbi za obstanek. Še nikdar niso naši fantje potrebovali pomoči občinstva tako kot jo potrebujejo to nedeljo. Z združenimi močmi nam je uspeh zagotovljen, prepričevalen uspeh pa bo najlepši odgovor na vse, kar so in bodo še skuhali naši prijatelji za zaključek ligaške borbe.

Alpska kombinacija na Krvavcu

Zmagala sta: v smuku in alpski kombinaciji Reicher (JASO), v slalomu pa Antonov (Skala).

V nedeljo in ponedeljek se je vršilo na Krvavcu tekmovanje v alpski kombinaciji za stalne obiskovalce in pa kočarje s Kriške planine ter Jezerc. Tekmovanje, ki je poteklo v najlepšem redu in brez nezgod, je bilo v priredbi akademske smučarske organizacije, ki je že letos tretjič priredila to propagandno tekmovanje na Krvavcu. Tehnično vodstvo je bilo v rokah g. Dermelja. V nedeljo dopoldne se je vršil ob krasnem vremenu

smuk.

Tekmovalo je 20 gospodov in 2 dami. Proga za smuk je vodila z vrha Velikega Zvoha preko Malega Zvoha v Tiho dolino. Dolžina proge je znašala okoli 2500 m, višinska razlika pa je bila okrog 700 m.

Rezultati: 1. Reicher Saša (JASO) 2:56 2. Glavač Stane 3:20, 3. Adamič Bojan (JASO) 3:21, 4. Ravnikar 3:36, 5. Janežič 3:45, 6. Osterman (SK Ilirija) 3:46.

V ponedeljek se je tekmovanje nadaljevalo, in sicer v

slalomu

Proga je vodila z Malega Zvoha v dolino in je bila dolga okoli 800 m, višinska razlika pa je bila 200 m. Tekmovalci so morali preteči skozi 20 vratic.

Rezultati: 1. Antonov N. (TK Skala), 1:56, 2. Osterman (SK Ilirija) 2:17.6, 3. Dr. Dougan 2:23, 4. Reicher (Jaso) 2:23.5 5. Čerček (SK Ilirija) 2:39, 6. Kreiger 2:44.

V alpski kombinaciji je bil vrstni red naslednji: 1. Reicher Saša (Jaso) 5:19.5, 2.Osterman Milan (SK Ilirija) 6:03.5, 3. Glavač Stane 6:09, 4. Kraiger Jure 6:36, 5. Janežič 6:41, 6. Nikelsbacher 6:48.

Pri damskem tekmovanju je zmagala v smuku in slalomu gdčna Slava Kerševanova, druga pa je bila Nada Černe.

Naš znani akademski kipar g. Boris Kalin je poklonil zmagovalcem v smuku in slalomu krasne plakete, ki jih je izdelal za to priliko. Po razglasitvi rezultatov pred »Domom« so navzoči z molkom počastili spomin prerano umrlega tovariša dr. Bukovca.

Veleslalom pod Ojstrico

Zmagal je Gradišnik Dušan, član SPD, Celje

V Logarsko dolino je dospela pomlad. Črešnje so posute z belim cvetjem. Izpod snega zvedavo gleda teloh, na stenah občudujemo krasni avrikel, pobočja žare mičnega vresja, na snežiščih pa pleče in poje ruševec. Vrhovi so še odeti v snežne plasti, ki tu in tam grozeče in uničujoče bobne proti dolinam. Na obširne planjave Okrešlja in Korošice so pohiteli o binkoštih številni smučarji in izletniki, da se navžijejo opojnosti planinske prirode.

Zimskosportni odsek SPD v Celju je kot zadnjo tekmo v letošnji sezoni priredil na binkoštni ponedeljek pod Ostrico svoj veleslalom za prvenstvo Logarske doline za l. 1937. Proga je potekala z vrha Rjavčke pod Škarjami na pobočja Ojstrice in do gozda nad Klemenškovo planino. Bila je, četudi varna, vendar zelo težka in je stavila na tekmovalce velike zahteve v tehničnem znanju in vzdržljivosti. Višinska razlika je znašala okrog 500 m, proga pa je bila dolga 1800 m. Vsem vozačem se je poznalo pomanjkanje treninga. Edino Gradišnik Dušan je prevozil vso progo brez padca v odličnem času 1:37. Mirnik Mirko je potreboval 2. Križmanič Favst 2:6, vsi trije so člani SPD Celje. Četrto mesto je zasedel Tkalčič Herman (Olimp Celje) s časom 2:48. Peti je bil Zagrebčan Znidaršič (Maribor) s časom 3:7 in šesti Filač Karel (Smuč. kl Celje) 3:45. Na cilju je bil tudi dr. Raišp, pripravljen, da nudi svojo pomoč v nezgodi. Zmagovalec Dušan Gradišnik si je pridobil naslov prvaka Logarske doline in v spomin lepo plaketo. Slično darilo sta prejela tudi drugi in tretji. Organizacija tekme je bila brezhibna.

Pri daljnogledu pred Aleksandrovim domom v Logarski dolini je bila velika gneča, kajti vsak je hotel čim bolje zasledovati potek tekme pod Škarjami.

V nekaj vrstah

Hermesova motosekcija je za binkoštne praznike priredila lepo uspel izlet svojega članstva v Postojno in Trst. Med ostalimi aktivnimi člani sekcije je bil z izletniki tudi znani dirkač »leteči Kranjec« Ludvik Starič, ki je po več ko dveletnem odmoru v Trstu zopet nastopil na dirkališču. Sekcija mu je nudila to priliko za generalno preizkušnjo, kajti Starič bo že v prihodnjih 14 dneh nastopil na dveh važnih mednarodnih dirkah v Brnu in Pardubicah ter se nato pokazal tudi Ljubljančanom. Spričo dejstva, da je moral v Trstu med zelo močno avstrijsko in domačo konkurenco nastopiti brez treninga, so njegovi doseženi rezultati prav dobri. Starič je startal v dveh točkah, obakrat v enaki disciplini, toda s to razliko, da je imel prvič le 5 tekmecev, drugič pa 12. V prvi dirki je dosegel 4. mesto s časom 5:44, v drugi pa celo 3. mesto s časom 5:44 $^{8}/_{10}$. Tržaški listi naglašajo, da je bila ta točka najlepša na vsej prireditvi, ker je bil boj za vsa tri mesta zelo hud, pri čemer je drugoplasirani Dunajčan Schiefermüller šele tik pred ciljem za las ušel Stariču. Povprečna hitrost na uro je bila v tej točki 90.5 km. Starič je pokazal, da je še zmerom pravi »leteči Kranjec« in želimo mu, da bi v bodočih mednarodnih nastopih spet slavil zmage kot jih je pred svojo poškodbo.

Mariborski Rapid je za praznike gostoval v avstrijski Lipnici ter odigral proti tamkajšnjemu SK Leibnitz dve prijateljski tekmi. V nedeljo je bil poražen z 2 : 6 (1 : 3), v ponedeljek pa se je srečanje končalo neodločeno 2 : 2 (0 : 2).

Splitski Hajduk je v ponedeljek zmagal nad Budajem iz Budimpešte s 5 : 2 in se tako revanžiral za poraz prejšnjega dne.

O tekmi med Muro in Slavijo, v kateri je, kakor je beležilo »Pon. Jutro«, zmagala Mura s 3 : 1 (2 : 1), smo prejeli iz Murske Sobote še naslednje podrobnosti: V gostih je bilo kompletno prvo moštvo prvaka ZNP, varaždinske Slavije. Gostje so predvedli tehnično dobro igro, vendar so zaostajali v startu za požrtvovalnimi domačini. Mura je zaigrala z neverjetno voljo ter je zato tudi popolnoma zaslužila zmago. Pri domačih so se odlikovali zlasti Kukanja, Flesch in Jandl, pa tudi vsi ostali so bili na mestu. Tekmo je sodil objektivno in prav dobro ss. Turk.

V III. kolu tekem za Davisov pokal so zmagali še: Belgija nad Švico : 1 , Češkoslovaška nad Poljsko 5 : 0 in Švedska nad Grčijo 3 : 2. Strokovnjaki so mnenja da bodo v evropskem semifinalu nastopili Nemci proti Švedom in Jugosloveni proti Čehoslovakom.

Kulturni pregled

Iz bolgarske književnosti

Nedavno je minilo petnajst let, kar je umrl največji bolgarski pesnik, pisatelj in dramatik svoje dobe Ivan Vazov.

Rodil se je v Sopotu l. 1850. Njegovo življenje je bilo prav pestro. Dolga leta je preživel v pregnanstvu. Dokler je bila Bolgarija pod Turki, je bival kot emigrant v Rumuniji, pozneje po osvobojenju pa je bil moral zaradi svoje rusofilske politike bežati kot emigrant v Turčijo. Kjerkoli je že Vazov živel, nikjer ni počival, marveč vedno ustvarjal. Zato je mogel spisati toliko kot nihče drug pri Bolgarih. Izdal je mnogo pesniških zbirk. Spočetka je zlagal ljubezenske, pozneje pa domoljubne pesmi. Pesniška vrednost mu je vedno bolj rasla. Velik je v opevanju lepote bolgarske zemlje in naroda. V Vazovljevih pesmih je mnogo lirike, pa tudi precej satire. V tem pogledu je posebno značilna zbirka »Polja in gozdovi«. V domoljubnih pesmih, ki so nastale največ pod turškim suženjstvom, izraža svoje narodno zavednost in nastopa proti Grkom in Turkom. Tako je nastala ena najlepših pesmi »Bolgari smo«. V pregnanstvu so nastale pesmi in povesti, ki opisujejo življenje bolgarskih emigrantov. Med njimi so knjige »Izgnanec«, »Nemili — nedragi«, »Hasove«. V pregnanstvu je začel tudi svoj največji roman »Pod jarmom«. V njem je hotel ustvariti nekaj podobnega kakor Viktor Hugo v »Nesrečnikih«. Glavni junak ima od začetka skoraj isto vlogo kot pri Hugoju Jean Valjean. Opisuje zadnje dneve bolgarske sužnjosti. Vse opisane osebe so resnične.

Ta roman je vzbudil pozornost tudi pri drugih narodih in je preveden v več jezikov. Pred nekaj leti je bil poslovenjen, a žal do sedaj ni še mogel iziti.

Drugi Vazovljev veliki roman je »Nova zemlja«. Opisuje prve dneve bolgarske svobode. Roman pa je pri kritiki naletel na odpor. Očitali so mu, da nima glavnega junaka. Ta pristranska kritika je pesnika močno potrla, ker je videl v tem delu večjo umetnost kakor v romanu »Pod jarmom«. Zatem je izdal več zbirk, med njimi »Gusla«, »Švicarski soneti«, »Italijo« in druge, ki so bile sprejete z navdušenjem. Napisal je tudi več zgodovinskih povesti in dram, med njimi dramo in roman »Kazalarska carica«, »Ivan Aleksander«, Georgi Terter« in »Legende pri Carjevcu«. Med njegovimi dramami je ena najlepših »Ruska«, ki je bila predvajena v Luksemburgu ob navzočnosti samega avtorja.

Vazov je bil od začetka svojega ustvarjanja odvisen od francoskih in ruskih učiteljev, toda kmalu se jih je osvobodil in šel svojo pot. Proti koncu svojega življenja je po malem nehal pisati. L. 1920 so obhajali sedemdesetletnico njegovega življenja, ki je pokazala, kako priljubljen je bil med ljudstvom. Pozneje je sam priznal, da ni mislil, da ga imajo ljudje tako radi. Osebnost Vazova je značilna sama po sebi. Ni bil aktivne narave, kar jasno kaže zlasti njegovo stališče glede razvoja bolgarske literature pred osvoboditvijo in nerazumevanje za revolucijo po smrti Boteva, tega navduševalca za vstajo proti Turkom, ki je sicer nanj močno vplival. Ta njegova narava se je kazala tudi v političnemu udejstvovanju. Vazov je bil nasprotnik radikalizma v njegovih skrajnih oblikah, a tudi za nasprotno stran se ni docela opredelil. Hodil je po zmerni poti; to ga ni oviralo, da se ne bi posvetil opevanju liberalne in radikalne Rusije, do katere voditeljev je čutil nekako spoštovanje, ker je gledal v njih predstavnike ruske skupnosti in kulture. Vzrok, da je nastopal zoper radikalne ideje pri Bolgarih, je v tem, ker se mu je zdelo, da v bolgarskem narodnem življenju niso upravičene, marveč so le posnemanje tujih vzorov, v najboljšem primeru torej nekak nesporazum. Vazovu se vidijo velike socialne spremembe nekaj smešnega za narod, ki si mora šele ustvarjati narodno skupnost. Zato pravi širiteljem radikalnih idej: »Gospodje, sadite gozdove!« Take osebe je opisal v Kandovu (»Pod jarmom«) in v akademiku Šumarovu (»Nova zemlja«). Njegov ideal je zdrav, razumen, skromen, vsakdanjemu delu vdan človek. Nasprotnikov ni nikoli gledal s sovraštvom temveč le z nekim pomilovanjem.

Vazov je veroval v vsestranski napredek človeškega duha in v njegovo moč, ki ustvarja človeško srečo. Sploh se v njegovem delu odražajo humane ideje, ki karakterizirajo in dajejo polet mišljenju in napredku XIX. stoletja. V tem zaznavamo tudi vpliv Vazovljevih francoskih in ruskih učiteljev.

Vazovljeva lirika tvori obenem z romanom »Pod jarmom« nekako jedro njegovega delovanja. Ta roman ima vse tiste posebnosti, ki so značilne za pesnikove čisto lirične proizvode: blagorodnost, harmonijo, poetičnost in zvočni stil, nepretrgano stremljenje po vedno večji stvarjalni moči, ki prikazuje notranje ustvarjajoče življenje ter antiteze, kontraste in hiperbole, ki jih je znal zelo mojstrsko preoblikovati, da bralca nehote pritegne nase. Vazov je nekak klasik v obvladanju izraževalnih sredstev in kar nenadkriljiv v bolgarski literaturi. Ti elementi dajejo njegovim spisom trajnost.

V vsej Vazovljevi liriki takisto kot v epiki se izraža živa plastika njegove besede. Vazov je pesnik — retorik, ki rad zaide celo v nekak patos. Najznačilnejša v tem pogledu je »Epopeja pozabljenih«, kjer njegov patos prehaja celo v paroksizem. Tu se kaže vsa moč njegovega jezika in zvočnost ritma. Temu delu slede še: »V kraljestvu vil« in več pesnitev iz zbirk »Polja in gozdovi«, »Slivnica«, »Italija«, »Zvoki«.

V svoji družabni in politični karieri, ki mu je sicer prinesla toliko razočaranja in neprilik (omenili smo že, da je moral zaradi svoje rusofilske agitacije zapustiti nedavno osvobojeno domovino), je dosegel višek, ko je postal minister. A tudi to mu je v tedanjih bolgarskih razmerah prineslo dovolj bridkih izkušenj, zato se je naposled popolnoma umaknil iz politike in se posvetil samo književnosti. Umrl je ob koncu l. 1921.

Bolgarija je danes ponosna na svojega sina in hvaležna, da jo je tako visoko postavil tudi pri velikih narodih. Saj se mali narodi ne moremo drugače dvigniti in dokazati velikim svojo življensko pravico, kakor s silo duhovnih genijev. Zato Bolgarija ne bo nikoli pozabila Vazova, marveč ga bo ohranila v najboljšem in trajnem spominu.

P. K.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

A. POLTZER: 31

Kaminski napušč

Prigode Patricije Holmove **št. 13**

Dostojanstveno in brez naglice je kremil sluga v predsobje ter s konci prstov vzdignil slušalo.

Pet minut pozneje je Filip v plašču in klobuku stopil v kuhinjo; v roki je nosil usnjen kovčeg. Ko se je še enkrat otožno ozrl na slastne, zlatorumene sadne rezinje v odprti škatli, je upihnil svečo. Da: kadar je bil sam doma, si je svetil Filip samo s svečami, zakaj nihče ga ni mogel odvrniti od prepričanja, da vodi električna luč sčasoma k oslepljenju.

Skrbno je zdaj zaklenil stanovanje in stopil čez minuto na mrzlo, neprijazno cesto. Zavihal je je ovratnik površnika in jo jadrno ubral proti Nottinghillskim vratom.

Komaj je bil sluga izginil, se je utrgala iz sence nasprotne hiše temna postava. Prekoračila je cesto in obstala pred hišnimi vrati, skozi katera je bil pred nekaj minutami odšel sluga Filip.

Branco se je prepričal, da ni bilo nikogar blizu. Komaj petnajst sekund je potreboval, da je odprl vrata. Iz previdnosti jih ni zaklenil za seboj, ko je smuknil v hišo. Branco ni slutil, da s tem olajšuje drugemu skrivnemu gostu vstop.

S ključavnico stanovanjskih vrat nadzornika Whinstona je imel že več preglavic. Skoraj deset minut je minilo, preden ji je prišel do živega. Debele znojne kapljе so mu pokrivale čelo, ko je stopil v predsobje. Previdno je zaklenil vhodna vrata in jih celo zapahnil.

Pet minut še ni bil na delu, ko se je oprezno približala hišnim vratom druga postava. Nič kaj presenečena ni bila videti, ko je našla vrata odprta. Pred vrati Whinstonovega stanovanja je potegnila iz žepa sveženj finih vetrihov, a kmalu se je prepričala, da je yalska ključavnica že odklenjena. Z neko tenko pripravo je brez vsakega šuma zvrtala v vrata dve luknji. Nato je s pomočjo drobne žice odrinila zapah.

Branco se je pravkar sklanjal nad odprtim miznim predalom, ko je začul rahel šum in poskočil. V sobi je gorela luč, in Branco je razločno videl moža, ki mu je pokrivala obraz črna krinka. A videl ga je le za trenutek. Nato je dobil strahovit udarec po glavi.

Branco se je zgruznil; padel je s stola in negibno obležal na tleh. Njegova omedlevica je trajala nekaj minut. Ko se je zbudil, je imel roke in noge zvezane, v ustih pa robec, da ne bi mogel zavpiti.

V sobi je še vedno gorela luč, a Branco svojega zmagovalca ni videl. Le šum v sosednji sobi, ki je bila na pol odprta, mu je izdajal, da je mož s črno krinko še v stanovanju.

V naslednjem trenutku je Branco zagledal roko, ki je segla po stikalu. Luč je ugasnila. V sobi je bilo zdaj tema kakor v rogu, zakaj Branco je bil sam skrbno zavesil okna.

Električna svetiljka je blisnila. Svetlobni stožec se je uprl zvezanemu vlomilcu v obraz. Branco je nehote zamežal.

»Poslušaj, kar ti imam povedati!« Mož s krinko je govoril šepetaje, s pritajenim glasom. Branco, ki je bil v takih rečeh veščak, je že naprej vedel, da ne bo tega človeka, če ga kdaj sreča, po njegovem vsakdanjem glasu nikoli spoznal. To je pomenilo: mož s krinko je hodil, skrivna pota, kakor on.

Komaj mu je to po bliskovo prešinilo glavo, je tudi že pomislil, kako bi se mogel s tem okoristiti. Besede neznanega nasprotnika so hitro obrnile njegovo misel v drugo smer. Upal je, da mu je samo nesrečen slučaj izpodnesel načrte, ter imel moža s krinko za vlomilca, ki so ga bila odprta vrata zvabila v hišo. A Brancove utvare so mahoma skopnele v nič.

»Povej mu, ki te je poslal, naj ne vtika prstov v to zadevo,« je šepnil neznanec. »Reci Mellerju, da ga lahko vsak trenutek uničim! Tebi pa dam nocoj samo majhen pouk. Glej, tu zraven tebe položim odprt nož; če boš spreten in se nekoliko podvizaš, se lahko rešiš vezi, preden se vrneta gospodar stanovanja, ali njegov sluga... In nikar ne trati časa z iskanjem listin, saj jih tako in tako ne bi našel...«

Brancu se je zdelo, kakor da bi se neznanec smejal. Nato je bilo tiho. Vkljub svojemu negrdnemu položaju je zvezani občudoval nasprotnikovo nevsakdanjo spretnost. Noben šum ni bil izdal njegovega odhoda.

Branco je jel premišljevati. Če bi se nadzornik ali njegov sluga po naključju prej vrnila, kakor je bilo pričakovati, bi bil ujet kakor miš v pasti.

Skoraj pet minut je trajalo, preden je s svojimi zvezanimi rokami utipal nož, ki ga v temi ni videl. Držal ga je med prsti, ne vedoč, kaj bi z njim.

Minute so uhajale, in vsaka se je zdela Brancu večnost. V roko se je bil že ranil, ne da bi se mu bilo posrečilo prerezati čvrsto vrvico, s katero so bile roke zvezane na hrbtu. Telo mu je bilo vse mokro od znoja in zamašek v ustih mu je otežaval dihanje.

Že je hotel opustiti jalovo namero in vdan v usodo, počakati nadzornikove vrnitve, ko se mu je zdajci posrečilo izriniti zamašek iz ust. Globoko je zasopel. Ko se je nekoliko opomogel, je vzel nož med zobe.

Po skoraj desetih minutah napornega dela so bile vezi na nogah prerezane. Opotekal se je, ko je vstal. Nož je še vedno držal med zobmi. Zdaj je bilo treba opraviti najtežje: moral je najti kaj, kamor bi zataknil nož. Izpustil ga je in ga pobral z zavezanimi rokami.

Rešilna misel ga je obšla. Kremil je k vratom in zataknil nož med vrata in tečaj, tako da je štrlelo rezilo proti njemu. Zdaj se je upri s kolenom v vrata in jel drgniti vrvico po rezilu.

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo ozi, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratne objave oglasa Din 17.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite **Din 3.- v znamkah**

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vposlati v pismu obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana štev. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelek „Jutra", Ljubljana.

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifre ali dajanje naslova 3 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Fotografskega pomočnika ki zna tudi retuširati, takoj sprejme Foto Jerolim Purač, Murska Sobota. 11977-1

Izurjene pletilje sprejme trgovina »MILA«, Mestni trg 17. 12450-1

Gospodična z znanjem nemščine, dobi mesto k dvema otrokoma za dopoldanske ure. Vprašati: Salon »Vena«, Gradišče 4. 12442-1

Zdravo in pošteno dekle sposobno za vsa hišna dela išče tričlanska družina na deželi. Naslov: Šolsko upraviteljstvo, Žalna. 12441-1

Spretno natakarico sprejme hotel Štrukelj. 12451-1

Kmečko dekle zdravo, pošteno, delavno, dobi stalno službo za vsako delo, zraven kuharice v trgovski hiši na deželi. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »24 Metlika«. 11796-1

Trgovsko pomočnico sprejmem takoj za podružnico. Potrebna kavcija Din 6.000. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12456-1

Pekovski učenec in raznašalec kruha, dobita takoj mesto. Prednost oni, ki ima svoje kolo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12455-1

Natakarica mlada, čedne zunanjosti, z večletno prakso in daljšimi spričevali, dobi mesto. M. Smartinska cesta 10. 12454-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par, davek 3 Din, za šifre ali dajanje naslova 3 Din; najmanjši znesek 17 Din

Mlinarski pomočnik pošten, trezen, delaven, vojaščine prost, prosi službe kjerkoli, eventuelno za slugo kamorkoli. Ivan Hrovat, Stranska vas 19, Novomesto. 12447-2

Izučena šivilja gre po Din 15 šivat na dom. Vešča privatnega šivanja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tržaška 1.222«. 12430-2

Brivski pomočnik 25 let, samostojen, dober delavec, prvovrsten bubiščucer in hiter v vsem, z finim nastopom, želi dobro službo. Nastop takoj. Cenj. ponudbe na Anton Hadela, pri Bruderman, Marenberg. 12436-2

Dekle izučeno šivanja in z znanjem nekaj kuhe, išče primerno službo. Ponudbe z navedbo plače na ogl. odd. Jutra pod »Priprosta«. 12429-2

Pouk

Strojepisni pouk Večerni tečaj za začetnike in izvežbance. Vpisovanje dnevno od 6. do pol 8. ure zvečer. — Učna ura 2 Din. Christofov učni zavod, Domobranska cesta 15. 11816-4

Stenografije in nemške korespond. se želim naučiti. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Perfektno«. 12452-4

Prodam

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Otroški voziček globok, bele barve, skoro nov, ugodno prodam. Vprašati salon »Vena«, Gradišče št. 4. 12440-6

Najboljši trboveljski **PREMOG** brez prahu, **koks, suha drva** **I. Pogačnik** BOHORIČEVA 5, Telef. 20-59

Avto, moto

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Prikolico za tovorni avto, rabljeno, štiriko lesno ali dvokolesno (Zwilling) nosilnost 1500 do 2500 kg, kupimo. Ponudbe pod »Avtopriklop« na ogl. odd. Jutra. 12431-10

Živali

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Papagajček modre barve je ušel v ponedeljek. Pošten najditelj naj ga prinese proti dobri nagradi v Glinško ulico št. 9 (Stan in Dom). 12444-27

Kupim

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Drobilec za kamen (Steinbrecher) kupim, velikost grla (Maulweite) od 25 × 30 cm naprej, z rešetom za sortiranje (Sortiertrommel). Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Drobilec«. 12435-7

Krožno žago (cirkularko) z železno mizo, močno, po možnosti s direktno spojenim motorjem 220—380 V kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Krožna žaga« 12449-29

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Hranilne vloge raznih denarnih zavodov, delnice in vrednostne papirje **nakup in prodajo** izposluje najboljše proti gotovini takoj koncesijonirana tvrdka AL. PLANINSEK Ljubljana, Beethovnova ul. 14/I. Telefon 25-10. 39-16

Hranilne knjižice kupite ali prodaste potom moje pisarne najboljše RUDOLF ZORE, Ljubljana, Gledališka 12, Telefon 38-10. 12438-16

Bančno kom. zavod Maribor Aleksandrova ul 40. Vam izvrši prodajo ali nakup **hranilnih knjižic** vseh denarnih zavodov najboljše in najvestnejše. Samo pišite na ne naslov in mi Vam pošljemo gotovino po pošti naprej. Za odgovor priložiti Din 3 znamk. 181-16

Obrt

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Gumbi - plise entel, ažur, predtisk, monograme, hitro izvrši Matek & Mikeš, Ljubljana, poleg hotela Štrukelj. 85-30

Lokali

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Delikatesno trgovino dobro, vpeljano, prodam v centru Ljubljane. Ponudbe pod »Dobri promet« na ogl. odd. Jutra. 12445-19

Posest

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Trg. hiša visoko donosna ugodno naprodaj, event. za knjižice Mestne hranilnice in Kmetske posojilnice. Dopise na ogl. odd. Jutra pod šifro »Hiša - Ljubljana«. 12179-20

Stanovanje

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Trosob. stanovanje v vilski četrti s pritiklinami oddam s 1. junijem. Informacije pri dr. Kieserju, advokatu, Maribor, Aleksandrova cesta. 12150-21

Stanovanje komfortno, z balkonom solnčno in mirno, oddam v vili blizu drame s 1. avgustom. Naslov v vseh poslov. Jutra. 11942-21

Stanovanje 3 sob s pritiklinami, lepo, solnčno, oddam za 1. julij ali 1. avgust na Bleiweisovi cesti. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12446-21

Trisobno stanovanje s pritiklinami in verando takoj oddam v Vrhovčevi ulici 9. 12439-21

4-sobno stanovanje z vsemi pritiklinami, oddamo za 1. julij t. l. Hranilni in posojilni konzorcij Ljubljana, Gajeva ul. 9. 12443-21

Pritlično stanovanje dvosobno, s kopalnico, oddam na Bleiweisovi cesti št. 9. Enosobno mansardno oddam istotam. Informacije II. nadstropje. 12434-21

Dvosob. stanovanje komfortno, visokopritlično, solnčno, vse pritikline, kopalnica, balkon, ugodno odda s 1. junijem Fatur, Večna pot 7, Podrožnik. 12298-21

Petsobno stanovanje II. nadstropje, v centru mesta, oddamo boljši stranki. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12437-21

Sobo odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sobo z dvema posteljama, oddam z vso oskrbo ali brez. Sv. Petra c. 43, pritličje. 12453-23

Prazno sobo solnčno, s posebnim vhodom, oddam. Karlovška cesta 15/I., levo. 12432-23

Izgubljeno

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

V Tivoliju v drevoredu, poleg bajerja sem izgubila torbico. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi Beethovnova ulica 16/II, vrata 10. 12433-23

Izgubila se je zapestna ura znamke »Omega« št. 6.949.131 in sicer na ovinku ceste nekoliko više od Sostrega. — Pošten najditelj se naproša, da jo odda proti nagradi Din 150 Ladislavu Zajcu, pri tvrdki »Desa«, Ljubljana — Gosposvetska cesta 1. LZ -28

Med mestom in deželo posreduje »Jutrov« mali oglasnik

Naznanjava, da sva **otvorila v Vojniku lepo urejeno gostilno** z dobro kuhinjo in pijačo, na razpolago imava več lepo opremljenih sob za tujce (letoviščarje) na lepi solnčni legi, brez prahu, autozveza Celje—Dobrna. Postrežba točna, cene nizke. Se priporočava za obilen obisk **Josip in Antonija Ban** Vojnik pri Celju.

Stavbeni materijal izolacije vseh vrst, heraklith, keramika, šamot, mavec, cevi, beli cement, se kupi najceneje pri **„Material"** LJUBLJANA, Tyrševa c. 36 a

Razno

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Mnogo ceneje in boljše si nabavite vse vrste oblek in perila pri **Preskerju,** Sv. Petra c. 14.

100 uspehov na en oglas v „JUTRU"

Ostanki iz mariborskih tekstilnih tovarn pristnobarvni, brez napak, noben kos izpod 3 m in sicer: Paket Serija H« z vsebino 17 do 21 m prima oxfordov, cefirjev, touringov in frenžev za posebno močne moške srajce v najlepših vzorcih. — Paket »Serija M« z vsebino 17 do 21 m pralnega blaga za ženske obleke in dečve, kretona in druga za predpasnike, delena, crepa in polsvile za bluze in obleke v izbrano lepi sestavi ter Paket »Serija Z« z vsebino 3 do 3.25 m dobrega sukna za moško obleko ali ženski kostum, oziroma plašč. Vsak paket poštnine prosto samo 136 Din. Serijo H in M pošiljam tudi mešano, torej vsakega pol. — Stalna zaloga ostankov finega sukna in kamgarna od 62 Din naprej. Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. — Vzorci stalno na razpolago. Pišite še danes na Razpošiljalnico »KOSMOS« Maribor Kralja Petra trg. 3844

Iz življenja na deželi

Iz Kranja

r— **Kranjska gledališka družina je krepko na delu.** Po lepo uspeli opereti »Myrita« se je vodstvo odra odločilo, da zaključi sezono z opereto, katero so imeli na programu že dolgo let, toda razne ovire so uprizoritev vedno preprečile. S pritegnitvijo novih mladih moči pa se je v tej sezoni gledališko življenje močno pojačalo in lahko rečemo, da je bila ta sezona po vojni najplodovitejša. Že dolgo predvidena opereta »Punčka« je pretekli teden doživela premiero in to z uspehom, kakršnega ni pričakoval nihče. Glasbo je skomponiral Audran, libreto pa je napisal Ordonneau. Opereta se odlikuje po močni sočni glasbi in po spretno zasnovanih zapletljajih, iz katerih se razvijejo komične scene, ki dajejo opereti živahno razgibanost in tempo. Naslovno vlogo je igralsko in pevsko odlično podala ga. Rajheničeva. S svojo ljubko temperamentnostjo, je dala opereti popolen razmah in jo dvignila do visokega nivoja. Njen partner Lancelot (Vajt) je z odlično igro vse to samo podkrepil in je tudi pevsko popolnoma zadovoljil. V priznanje sta oba prejela krasne šopke. Občinstvo pa ju je nagradilo z navdušenem aplavzom. Prav dobra sta bila tudi Hilarij (Reš) in njegova žena (Korenova. V drugem dejanju sta odlično konvenirala baron Chanterelle (Pešl) in njegov prijatelj Loremois (Ferlan). V svojih aristokratskih vlogah sta z odlično igro vnesla prisrčen humor in živahno razgibanost. Kot celota je bil prav dober meniški zbor (pevci društva Sloge), kot solist pa se je odlikoval z mehkim polnim basom Maksimij predstojnik samostana (Stuhec). Vso opereto so močno pojačale plesne točke baleta in pevske točke delavk (sokolski ženski zbor) ter svatovski zbor (dijaki državne tekstilne šole). Največja zasluga gre dirigentu g. Rahi Rajheniču, ki je odlično izvežbal orkester in pevske zbore, ter režiserju g. Kernu, ki je pripomogel, da je opereta dosegla poleg glasbene tudi odlično igralsko višino. Želja vsega meščanstva je, da bi Narodna čitalnica tudi v prihodnji sezoni dala na oder izbrana dramska in operetna dela.

Iz Kamnika

h— **Nočni čuvar.** Višja oblastva so zahtevala od občine, da se zavaruje občinska pisarna pred vlomi. Po dolgem oklevanju je bila občinska uprava primorana nastaviti nočnega čuvarja. Na zadnji seji uprave je bila ta služba oddana brezposelnemu Ludviku Fajdigi. Nov občinski nočni čuvar ne bo čuval le občinsko hišo, temveč vso okolico občinske hiše. Posebno bo pa pazil na številne ponoči se pojavljajoče tihotapce z alkoholnimi pijačami. Tako je dobila naša bližu 4 km dolga dolina že četrtega nočnega čuvarja. Že prej so jih nastavila vsa tri naša industrijska podjetja.

INSERIRAJTE V „JUTRU"!

NOVOST! NOVOST!

PERESA ZA PISANJE

L. & C. HARDTMUTH

HARDTMUTH-ova peresa so izdelana iz najboljšega švedskega jekla!

Posebne prednosti: Gladko pisanje — velika trajnost!

Ne zaostajajo za najboljšimi angleškimi izdelki!

Domači izdelek!

Odlična kakovost!

Dobe se v veliki izbiri, t. j. za vsako pisavo in za vsako roko!

Torej ne pozabite: Hardtmuth-ova peresa za šolo in pisarno!

ZAHTEVE DANAŠNJE DAME!

»PRIMAWELL« najnovejši aparat za trajno ondulacijo brez elektrike na glavi, Vam da takoj lepo moderno frizuro. — »OLEOCAP« in »KOLLSTRAL« najnovejši francoski in nemški preparat za nego in zdravljenje pokvarjenih las. — »OREAL BLANC« najnovejše sredstvo za beljenje las, ne pokvari Vaših las in da krasne nianse. — »SPECIALNO DELO«, Barvanje trepalnic in obrvi, kakor tudi barvanje las v modernih niansah, vodna in trajna ondulacija, moderne frizure, manikir itd.

Vse to Vam strokovno izdela salon »VENA«, Gradišče 4.

Se vljudno priporočamo »VENA«, Potočnik Vilh.

Radio

Sreda, 19. maja.

Ljubljana 12: Balalajke (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Plošče po željah. — 14: Vreme, borza. — 18: Spoznajmo glasbila: rog in trobenta (dr. A Dolinar). — 18.20: O markiranju poti (g. Janko Sicherl). — 18.40: Vajeniško vprašanje (g. Rudolf Smersu). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nac. ura: Religija in duhovno edinstvo Jugoslovenov (Ljubomir Kostić). — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos iz ljubljanskega opernega gledališča. V odmorih: Glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmar) ter napoved časa, poročila, spored.

Četrtek, 20. maja

Ljubljana 12: Iz vroče Španije. — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Vesel opoldanski koncert (Radio orkester) — 14: Vreme, borza — 18: Aleksander Nikolić igra saksofon. — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. R. Kolarič). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Sokol kraljevine Jugoslavije. — 19.50: Zabavni kotiček. — 20: III. ura francoske klavirske glasbe (predava in izvaja na klavirju prof. L. M. Škerjanc). — 21: Haydn: Kvartet v f-duru (pošče). — 21.20: Kitica cvetic (radijski orkester). — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Operetne fantazije (Radio orkester).

Beograd 18: Plesna muzika. — 20: Prenos evropskega koncerta iz Danske. — 21.15: Jugoslovenske pesmi. — 22.20: Klavirski koncert. — **Zagreb** 17.15: Koncert orkestra in solistov. — 20: Kakor Beograd. — 22.20: Lahka in plesna muzika. — **Praga** 19.25: Ura češke glasbe. — 20: Prenos evropskega koncerta iz Kodanja. — 21.15: Pesmi in koračnice. — 22.20: Lahka glasba s plošč. — **Varšava** 19.45: Koncert orkestra in solistov. — 20: Mednarodni koncert danske glasbe. — 21.30: Šramel kvartet. — 22: Klavirski koncert. — **Dunaj** 12: Koncert orkestra. — 16.05: Operni pevci. — 17.20: Arije in pesmi. — 18: Klavirski koncert. — 19.45: Koncert pevskega zbora. — 20.10: Prenos evropskega koncerta iz Kodanja. — 21: Lahka godba orkestra. — 22.20: Koncert dunajskih simfonikov. — 23: Nadaljevanje koncerta. — **Berlin** 18: Iz operet in zvočnih filmov. — 19: Koncert godbe na pihala. — 20.10: Berlinska poniedeljek. — 22.30: Prenos iz Stuttgarta. — **München** 18: Koncertna ura. — 19: Lahka godba. — 20.10 Nasmejani filozof Joh. Nestroy. — 22.30: Nemška poezija. — 23.25: Stara muzika. — **Stuttgart** 19: Pester glasbeni program s plošč. — 20: Švabski večer. — 22.30: Lahka godba orkestra. — 24: Evropski koncert danske glasbe. — 24.50: Plošče.

Vremensko poročilo

Meteorološkega zavoda ljubljanske univerze

16. maja

Ljubljana 7. 764.9, 13.0, 75, O, 0, —, —;
Maribor 7. 761.0, 13.0, 80, SW1, 0, —, —;
Zagreb 7. 764.5, 15.0, 80, W1, 3, —, —;
Beograd 7. 763.9, 19.0, 70, O, 4, —, —;
Sarajevo 7. 765.3, 15.0, 80, SE1, 7, —, —;
Kumbor 7. 763.2, 18.0, 80, ENE3, 7, —, —;
Split 7. 764.5, 19.0, 60, O, 5, —, —;
Rab 7. 766.3 13.0, 50, O, 0, —, —.

Temperature: Ljubljana 22.2, 9.5; Maribor 19.0, 9.0; Zagreb 22.0, 12.0; Beograd 30.0, 16.0; Sarajevo 27.0, 11.0; Skoplje 27.0, —; Kumbor —, 15.0; Split 25.0, 17.0; Rab —, 11.0.

17. maja

Ljubljana 7. 763.2, 10.0, 90, O, 5, —, —;
Maribor 7. 761.0, 13.0, 80, SW1, 0, —, —;
Zagreb 7. 760.6, 16.0, 70, WSW3, 7, —, —;
Beograd 7. 761.9, 20.0, 70, O, 5, —, —;
Sarajevo 7. 764.4, 12.0, 90, O, 3, —, —;
Skoplje 7. 763.3, 17.0, 70, O, 4, —, —;
Kumbor 7. 762.1, 17.0, 90, ESE1, 4, —, —;
Split 7. 763.1, 18.0, 80, SE1, 6, —, —;
Rab 7. 764.1, 14.0, 30, N1, 4, —, —.

Temperature: Ljubljana 24.0, 11.2; Maribor 21.0, 10.0; Zagreb 27.0, 13.0; Beograd 28.0, 16.0; Sarajevo 27.0, 8.0; Skoplje 28.0, 8.0; Kumbor —, 15.0; Split 25.0, 17.0; Rab —, 10.0.

18. maja

Ljubljana 7. 760.4, 17.0, 70, WSW2, 6, —,
Maribor 7. 758.0, 15.0, 80, S1, 0, —, —;
Zagreb 7. 759.7, 18.0, 70, WNW3, 8, —, —;
Beograd 7. 760.7, 20.0, 70, O, 0, —, —;
Sarajevo 7. 763.7, 13.0, 80, O, 0, —, —;
Skoplje 7. 761.7, 16.0, 80, O, 4, —, —;
Kumbor 7. 761.3, 18.0, 80, NE2, 0, —, —;
Split 7. 762.0, 18.0, 80, O, 5, —, —;
Rab 7. 762.6, 14.0, 50, S2, 10, —, —.

Temperature: Ljubljana 24.6, 11.2; Maribor 26.0, 13.0; Zagreb 26.0, 14.0; Beograd 28.0, 15.0; Sarajevo 26.0, 9.0; Skoplje 27.0, 10.0; Kumbor —, 15.0; Split 26.0, 16.0; Rab —, 8.0.

Urejuje Davorin Kosijer. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak — Vsi v Ljubljani.